

WÉBER KATALIN

Forex Kezdőknek

MOLNÁR ZALÁN

Tőzsdepszichológia

A kereskedés kockázatos.

„A befektető legfőbb problémája - és még a legnagyobb ellensége is valószínűleg saját maga.”

Benjamin Graham

„A befektetés egyszerű, de nem könnyű.”

Warren Buffett

TŐZSDEPSZICHOLOGIA ÉS MONEY MANAGEMENT (KOCKÁZATKEZELÉS)

+

Pár pozitív gondolat nagy „tőzsdeguruktól”

TARTALOM

TŐZSDEPSZICHOLÓGIA
AZ ALAPOK
TRENDELEMZÉS
ÁRALAKZATOK
INDIKÁTOROK

Tőzsdepszichológia

Kezdetben, mielőtt komolyabban belefognánk akár a FOREX, akár a tőzsde és az elemzés rejtelseibe, kezdjük azzal, hogy beszélgetünk egy kicsit a **TŐZSDEPSZICHOLÓGIÁRÓL...**

Úgy tapasztaltam, hogy az emberek nagy része hajlamos elfelejtkezni a kereskedés és a tőzsde ezen szegmenséről. Pedig nagyon nem kellene... Sok statisztika bizonyította már, hogy **a tőzsdén pénzt veszítő emberek nagy része, nem azért veszített, mert az elméletet képtelen volt helyesen megtanulni... Sokkal inkább azért, mert a megtanultakat képtelen volt helyesen alkalmazni...** És mert pszichésen nem volt elég stabil és felkészült arra, hogy a kereskedés során átélt szituációkat a helyükön kezelje.

Emberből vagyunk, és a tőzsde nagyon sok szinten pont ellentétesen működik, mint szinte minden más dolog, amit eddig megtanultunk az életben.

A legegyszerűbben ez talán így lenne megfogalmazható: **a világ úgy működik, hogy $2 + 2 = 4$ a tőzsdén viszont az $5 - 1 = 4$ szabály a helyes.** Tény hogy a végeredmény ugyanaz, de az odáig vezető gondolkodásmód nagyon más...

Rengetegszer futottam bele a tanítványaimnál, hogy akkor féltek, amikor minden jel együtt állt a sikeres kereskedéshez, és bátran kockáztatni kellett volna, illetve akkor voltak bátrak és kockáztattak, néha szinte egy szerencsejátékos kapzsiságával, amikor félniük kellett volna. Hiszen jel se volt, a kereskedésre, sem pl. megfelelő tőkenagyság az adott kötésmennyiséghez.

Magyarul **az egyik legfontosabb szabály, hogy megtanuljuk, hogy a tőzsdén mikor kell bátornak lennünk, és mikor kell félnünk.**

Második dolog, amit **a tőzsdén el kell fogadni, hogy itt soha nincs 100%.** Nincs olyan kereskedő, aki kizárólag jól dönt. Ha minden elméleti és gyakorlati dologra odafigyelünk, akkor is mozoghat ellenünk a piac. De az a lényeg, hogy ezt kezelni tudjuk. Ne törjünk le ettől, ne bénuljunk le egy veszteségtől, és könyveljük el, hogy ez nekünk nem megy. Hanem gondoljuk át, mi vezetett a veszteséghez, vonjuk le belőle a megfelelő következményt. Majd folytassuk nyugodtan a kereskedést, azzal a biztos tudattal, hogy **minden trade egy újabb lehetőség. És minden egyes trade tiszta lappal indul. Bármilyen történt a megelőző kereskedésünkben, most pont az ellenkezője is megtörténhet velünk.** Így rögtön az elején, engedd meg, hogy írjak egy picit magamról, (ígérem, nem foglak sokáig fárasztani, kedves olvasó) és hadd mondjam el, hogy engem miben is változtatott meg 10 évnyi éles, főállású kereskedés...

Úgy érzem, kevés komolyabb önismereti út van a világon, mint az, hogy az ember eldönti, hogy mindent megtesz azért, hogy sikeres kereskedő lehessen...

Magamról írok majd most, de sok tanítványomon, akiket éveken át kísértem, ugyan ezeket a változásokat tapasztaltam...

Mivel is kezdődött? **Megtanultam felelősséget vállalni bármiért, ami történik velem.**

Amikor az ember elkezd kereskedni, a leggyakrabban „szűz kéz szerencsét hoz” alapon nyerni kezdünk. De ez nem tart túl sokáig megfelelő tanulás nélkül. Viszont az első pár nyereségtől az ember megrészesedik. Hajlamos óradíjba átszámítani, hogy így mennyit is fog tudni keresni, majd ezt belefoglalja egy kamatos kamat táblázatba, és rögtön kiderül, hogy pár száz vagy ezer euróból bárki 1-2 éven belül dűsgazdaggá válhat...

De ez egy nagyon komoly önáltatás.

Ez egy szakma, amit meg kell tanulni. Nem egy nehéz szakma, de nem is csak arról szól, hogy „eszetlenül” nyomogadjuk a vételi és az eladási gombot.

Sokszor, amikor valaki ezután az első sikeres kezdő időszak után élesen elkezd veszíteni, akkor nem gondolkozik el az okokon. Nem gondolkozik el a tanulás hiányán. És ekkor hajlamos az ember mindent és mindenkit elkezdni hibáztatni a veszteségekért...

„Gonoszkodik és ellenem köt a brókercég”

„Ellenem ment a piac, biztos valami nagy alapkezelő belenyúlt szánt szándékkal”

„Rosszkor szólalt meg a telefonom/férjem/feleségem/gyerekem és nem zártam be időben a kereskedést, mert pont nem tudtam odanézni, mivel velük kellett foglalkoznom”

„Még a csillagok is összeesküdtek ellenem”

Rengeteg kifogásom volt nekem is és azóta még sokkal többet hallottam.

Pedig a dolog ennél sokkal egyszerűbb. Itt senki más nem hibázott csak mi.

Ha a megfelelő stratégiával és megfelelő money management (kockázatkezelés) betartásával egy megfelelő brókercégnél van számlánk, akkor nincs mitől tartanunk.

De ez idő, amíg az ember megtanulja, hogy itt minden rajta múlik, és hogy hiába hibáztat bárkit és bármit, itt a kereskedésben minden, ami történik, az a mi viselkedésünkre adott reakció.

És ebből adódik a mondat, amivel az egészet kezdtem: Itt bizony **minden egyes mozdulatunkért fel kell vállalnunk a felelősséget.**

Nem az a fontos, hogy egyszer-egyszer nyerjünk egy nagyot, hanem az, hogy konzisztensen és sokáig nyerjünk, minél kiegyensúlyozottabban.

Mik azok a dolgok, amik segítenek minket ebben, hogy hosszan és kiegyensúlyozottan legyünk nyereségesek?

A tőzsdézéssel kapcsolatosan számos tévhit és misztérium van az emberek fejében. Ezeket el kell felejtenünk és át kel írunk őket...

- Nem igaz, hogy csak egy kiválasztott csoport, a brókerek tőzsdézhetnek... **Megfelelő tanulóssal és gyakorlással bárki beléphet ebbe a világba.** Nem kell a tőzsdézéshez speciális egyetemi végzettség, sem kiváltságos oklevél. Bárki elsajátíthatja, ha fordít rá elég időt és türelmet, aki folyamatosan hajlandó új dolgokat megtanulni, és legfőképp, aki nem sajnálja az időt a napi szintű gyakorlásra.
- A tőzsdei kereskedés ma már főként nem zsúfolt tőzsdetermekben zajlik, kiabáló alkuszok között, hanem otthon, az internet előtt. Ez is pont azt mutatja, hogy akinek van egy jó számítógépe és megfelelő gyorsaságú internet hozzáférése, az előtt a tőzsde nyitva áll...
- A leggyakoribb tévhit, hogy a tőzsdézés csak a „nagyhalak” kiváltsága. Ez nem igaz. Már egészen kis pénzel is bele lehet vágni. Ha sikeresek vagyunk, hajtsunk végre fokozatos tőkenövelést. Nem állítom, hogy nem könnyebb valamivel nagyobb tőkével elkezdni a kereskedést, de ez inkább azért fontos, mert így több pozíciót tudunk felvenni, és biztosan nem fogunk semmilyen jó lehetőségből kimaradni.
- **A tőzsde nem szerencsejáték! Aki kellőképpen elsajátítja a tőzsde szabályait és a tőzsde működését, annak jóval nagyobb esélye lesz nyerni a tőzsdén, mint veszíteni.** Ha jelekre veszünk és jelekre adunk el, akkor összességében mindig nyerőben zárjuk a kereskedő időszakainkat. Itt fog megmutatkozni az, hogy amíg a nyeresre a matematikai esélyünk 50-50%, addig kellő tanulóssal, és felkészültséggel, ezt az arányt kb. 75-25%-ig feltornázzhatjuk a mi javunkra.

- A tőzsde mint szakma csak az elején jár nagyobb stresszel. Ha valamit már megismertél, attól nem félsz később... így a stressz is elmúlik. Ha nem megérzésekre és tippekre próbálsz, hanem jeltől jelig kötsz, akkor az meg fog nyugtatni! Nekem egy régi tanárom mondta mindig, hogy az a tőzsdés, aki már megtanult valóban kereskedni, állandóan unatkozik majd munka közben... Ezt nagyon nehezen hittem el még a tanuló időszakomban. Pedig ez így van. Ha megfelelően elemeztél, hideg fejjel döntöttél, és számlanagyságodhoz mérten megfelelő szintű kockázatot vállaltál csak be, akkor semmi stressz faktorunk nem marad...

A tőzsdén csak az profitál tartósan, aki először megtanulja a tőzsde elméleti működését!

- Először tanuljuk meg mi, és hogyan működik ebben a világban. Olvassunk el egy tankönyvet, nézzünk végig pár oktató videót, járjunk utána hol találhatunk információt az aktuális piaci helyzetekről... És mindezek után vágjunk bele.

Mindig ragaszkodjunk az előre eldöntött kereskedési stratégiánkhoz.

- A tőzsdézés elején azt az egyik legnehezebb betartani, hogy ne térjünk el a stratégiánktól. Pedig az előre eltervezett stratégiák sokkal hatékonyabbak, mint a hirtelen érzelmekből meghozott döntések. A veszteségek kb. 90 %-a az ösztönös döntéseink következménye, amikor úgy gondoljuk, hogy mi előre „megérezzük” a piacot. Nem mondom, hogy nincs ilyen. Van olyan, amikor egy kereskedő, szinte együtt kel és együtt fekszik a chartokkal, ilyenkor szinte valóban éri őket. De ehhez idő kell, és nem kevés rutin.
- Jobb, ha magára a folyamatra koncentrálsz, és nem a lehetséges nyereségre vagy veszteségre. Ez megzavarhat: elbizakodottá is tud tenni, de be is pánikoltathatja az embert. Megint kihangsúlyoznám, ha megfelelő elemzés után, a megfelelő gondolatmenettel és kockázatkezeléssel veszel fel egy pozíciót, akkor semmi komoly bántódásod nem eshet a piacon. Ha az éppen adott tradeben veszítesz is, folyamatában, hosszútávon viszont végig nyereséges maradsz.

- **Töltsünk több időt a piac vizsgálatával, mint magával a kereskedéssel.** Így fogunk tudni mindig a legjobb lehetőségekbe „belenyúlni”.

Minden piaci nyitáskor tiszta lappal indulunk.

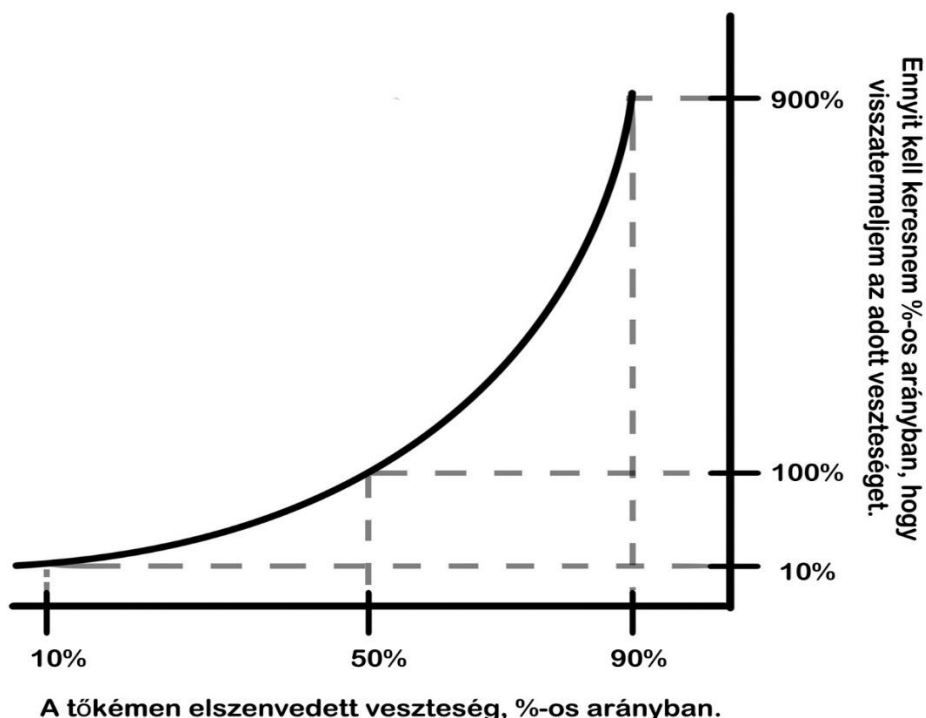
- Erről már beszéltünk. Nem szabad a múltba kalandozni, ha tőzsdéről van szó. A múltbeli eredményeink a jelenlegi kereskedéseinkben lényegtelenek. Tehát ne hagyjuk azt, hogy a korábbi nyereségeink elbizakodottá tegyenek, és ne engedjük meg magunknak, hogy hátra dőlünk, és azt mondjuk, nekünk minden megy és mindig igazunk van. Ne ijedjünk meg. Azért mert a múltban elszenvedtünk egy veszteséget, attól még a hibáinkból tanulva, a következő kereskedés folyamán komoly nyereségre is szert tehetünk. **Mindig csak a jelenlegi eredmény a fontos! Minden trade egyedi, és mindegyiknek épp ezért egyedi a végeredménye is.**
- Egy dolog fontos. Tanuljunk előző hibáinkból, illetve a sikereinkből. Kicsit olyan ez, mintha meg kéne tanulnunk felismerni egy mátrixot, egy lépéssort, ami vagy a siker felé, vagy a veszteség felé vezet, hogy amikor legközelebb észleljük, hogy hasonló lépési lehetőségek vesznek minket körül, akkor tudjuk, merre is lépünk tovább.

Vezessünk legalább a kereskedésünk elején trade jegyzőkönyvet!

- Az ember pénzügyi emlékezete kb. 3 napig tart. Ha nem vezetjük valamilyen formában a kereskedéseinket, beleírva azt, hogy mivel értünk el magasabb hozamokat, vagy mivel buktunk a kelleténél nagyobbat, akkor ezeket el fogjuk felejteni és a nyerőket nem fogjuk tudni megismételni, a vesztkbe pedig újra hajlamosak leszünk belelépni. Ez az, amiről az előző pontban beszéltünk, hogy fel kell tudni ismerni a „lépéssorokat”, hogy mindig a jó úton haladjunk tovább.
- Tanuljunk minden kereskedésből, főleg a veszteségesekből. Elemezzük ki és dokumentáljuk a hibáinkat, hogy többször ne kövessük el őket. Illetve itt külön megjegyezném, hogy ha van az ismeretségi körünkben más kereskedő, beszéljünk vele... Próbáljunk meg az Ő erősségeiből illetve hibáiból is tanulni.

Minden eszközt használjunk tőkénk védelme érdekében!

- Használjunk money-managementet, magyarul csak akkora kockázatot vállaljunk be egy adott kötésbe, aminek az elvesztése, nem jelent helyrehozhatatlan károkat a számlánkba.
- A legfontosabb, hogy megértsük, **egy kereskedő számára a pénze a munkaeszköze! Ha elveszíti a pénzét, akkor elveszíti a munkaeszközét!** Nem lesz miből többé „pénzt csinálnia”.
- Ha kétségünk támad, az általában nem véletlen, ilyen esetekben a pozíciót haladéktalanul zárjuk be. (itt csak a gazdasági vagy a technikai elemzési kétség a fontos, a belső emberi lényegtelen). A nagy veszteségek, mindig kis veszteségekkel indulnak. A reménykedéssel, pedig nagyon kell vigyázni... A tőzsdésem az tud a legnagyobb pénztemető lenni.
- Van még egy fogalom, amivel nem árt tisztában lenni. Ez **a drawdown**. Gyakorlatilag ez egy exponenciális görbe, ami a veszteségünket **mutatja**, illetve azt, **hogy mennyi pénzt is kell bizonyos mennyiségű veszteséghez termelni, ahhoz, hogy azt a veszttől visszahozzuk.**
- Drawdown: Ha pl. elveszítem a tőkém 10%-át, akkor kb 11%-ot kell keresnem ahhoz, hogy ezt visszahozzam. Ez menni fog minden további nélkül... De ha pl. már az 50%-át veszítem el a tőkémnek, akkor 100% profitot kell termelnem a megmaradt pénzemen, hogy újból nullán legyek. És mivel mint említettem, ez egy exponenciális görbe, ezért utolsó példaként mondanám, hogyha a pénzem 90%-át veszítem el, akkor 900%-ot kell ahhoz visszakeresnem, hogy újra nullán legyek. Úgyhogy erre mindenki figyeljen jól oda, és lássa lelki szemei előtt ezt a görbét, mielőtt túlzottan nagy kockázatokba verné magát.

Az árfolyamok nem véletlenszerűen mozognak.

- Az árfolyamok mozgása nem véletlenszerű. A piaci szereplők tranzakciói irányítják a trendeket. A sok vétel miatt emelkednek az árak, a sok eladás miatt csökkennek. Önbeteljesítő viselkedés van jelen a tőzsdén, ezt mindig tartsuk szem előtt és ne haladjunk az ár ellen. Sokkal nagyobb esélyünk van sikeres kereskedésbe lépni, ha trendirányba kötünk, mintha ellene kötnénk, és mindig a „tuti” beszállókat és visszapattanásokat kutatnánk.

Csak a „felesleges” tőkével lehet ideális módon tőzsdézni.

- Ideálisan azzal a tőkével kereskedjünk, ami nem hiányzik a mindennapi életünkhöz, és ami nem veszélyezteti a stabil egzisztenciánkat. A megélhetési kényszersztőzsdézés kudarchoz szokott előbb-utóbb vezetni a tudati görcs miatt, amit a nyomás és a stressz okoz. Ezért nem ajánlott a hitelből való tőzsdézés. Amíg az embernek vissza kell fizetnie a törlesztőrészleteket, addig nem lesz stabil és biztos a kockázatmegítélő képessége. Olyanba is bele fog vágni a fizetési kényszer hatására, amibe józanul valószínűleg nem menne bele.

Biztosítsuk be a nyereségünket!

- Nagy nyerő után már ne zárjunk veszteséggel. Írjuk jóvá mindig a nyereséget bizonyos százalék vagy idő után, ne hagyjuk a számlát visszamenni mínuszba. Figyeljünk a fedezeti pontokra!
- Stabil, jól meghatározható nyereségeket akarjunk. Kerüljük el a hektikus számlamozgásokat. Sokkal jobb, ha valaki képes tartósan napi fél vagy negyed százalék pluszt elérni, mintha hol megduplázná, hol elveszítené a számláját. Ha a nyereségeinket (és vele az éhségünket) is kordában tudjuk tartani, akkor a veszteségeinket is sikerülni fog, és ez a legfontosabb. Ne feltétlenül az óriási nyerőkre utazzunk, hanem a veszteségek minimalizálására, hosszú távon így leszünk sikeresek. A professzionális tőzsdézés pont erről szól: hogy megtanulunk, folyamatosan és stabilan nyerni kicsiket... Ami végül exponenciálisan növekedve nagyon komoly nyereséggé fogja kinőni magát.
- Számlánk biztonsága és a nyereségek folyamatos védelme azért fontos ennyire, mert, ahogy már említettem: **egy tőzsdéző számára a tőkéje a munkaeszköze! Ha a tőkénk veszélybe kerül, akkor a további munkánk van konkrétan veszélyben.** Épp emiatt ne kereskedjünk hátradőlve néhány nagyobb nyereség után.

Legyünk tisztába belső habitusunkkal és kompetenciáinkkal!

- A tőzsdézéshez ismernünk kell önmagunkat, a hibáinkat, ahhoz, hogy ne lépünk bele mindig ugyanazokba a gödrökbe.
- A tőzsde szeretete nagyon fontos. Ha nem szeretjük, tiszteljük a tőzsdét, akkor ne kereskedjünk rajta, mert bele fogunk esni a csapdáiba.
- **Legyünk optimisták és higgyünk magunkba. Írjuk le időhöz kötve a céljainkat. Csak azok fognak teljesülni, amik számunkra is kézzel foghatók és később is ellenőrizhetők. Fontos nagyon az önbizalom és sikerek valódi akarása. Pesszimista, "majdcsak lesz valahogy" hozzáállás nem a tőzsdére való!**

- A veszteségekhez is rutin kell. Ehhez hozzá kell szokni, mert ez a tőzsde múlhatatlan velejárója. Nem szabad tőle pánikba esni. Nehéz ezt megszokni, de nem tudok jobb hasonlatot rá, mint hogy a tőzsdézés egy „sikertelen” szakma. Itt ha 10 kötésből 8-at pozitívba tudok zárni, akkor valószínűleg már egy nagyon sikeres kereskedőnek tekinthetem magamat. Ha pl. én egy építész lennék és 10 házamból, csak 8 nem dőlne össze, arról jobb nem is beszélni... Tapasztalataim szerint pont a sikerorientált szakmák képviselőinek (mérnökök, építészek, orvosok) van sokszor a legnagyobb problémája azzal, hogy megtanulja, hogy a tőzsdén csak a végeredmény számít. A közbeeső bukók, pedig a kereskedés természetes és némi tanulás után, jól kezelhető velejárói.

A legnagyobb erény a tőzsdén a türelem.

- **Ha várni kell, akkor várjunk. Ha nincs biztos jel, akkor nem muszáj kötünk.** Ne érezzük azt, hogy valamit feltétlenül csinálnunk kell. Sokszor jóval kifizetődőbb kivárni egy újabb jó jelet, mint gyorsan egy újabb üzletet nyitni, mondjuk az előző veszteségünk visszaszerzésére.
- Mélyen megalapozott, átgondolt lépések vezessenek minket. Figyeljük a jeleket mindig. A hirtelen, elkapkodott döntések egy idő után szinte mindig káoszhoz vezetnek. Várjuk meg, amíg a piac eldönti, merre akar menni és menjünk mi is arra.

Döntsünk határozottan, bízzunk magunkban!

- **Miután türelmesen kivártuk, hogy megjöjjön a jel, gyorsan és határozottan cselekedjünk.** Ha sokat késlekedünk, akkor a lehetőség a múltba fog veszni. A késői beszállások vagy a korai türelmetlen bezárások egyaránt veszteséget hozhatnak.
- **Higgyünk jobban saját szaktudásunkban, mint a szomszéd tippjében.** Az ember egy ilyen helyen, mint a tőzsde hajlamos elbizonytalanodni, „elanyátlanodni”. Legyünk tisztában azzal, hogy mit tudunk és mit nem, és amivel tisztában vagyunk, azon ne hezitáljunk. Ott döntsünk, ha döntenünk kell. Ahol nem vagyunk saját

magunkban biztosak, onnan inkább álljunk tovább, minthogy „gurukra” hallgatnánk. Ők is tévedhetnek.

- A döntéseink után ne agyaljunk egyfolytában. Kapcsoljuk ki a gépet és menjünk kicsit másfelé.

Ne tőzsdézzünk érzelemből!

- Megérzések a tőzsdén nincsenek! Hosszútávon legalábbis biztosan nem. Jelek vannak, azokat kell követni. Ha határozottan a stratégiánkat követjük, akkor nincs félnivalónk a piacon.
- Várakozásainkat ne támasszuk alá elemzésekkel. Ez pont fordítva történjen! Egyéni elképzeléseinknek leggyakrabban nincs sok köze a tőzsdei realitásokhoz. **Azt a helyzetet és szituációt kereskedjük le, ami történik, ne pedig azt, amiről mi úgy gondoljuk, hogy történnie kell!**
- Arra menjünk, amerre a tőzsde, még akkor is, ha az irány épp nem szimpatikus. Az árfolyam a piac pontos akaratát tükrözi és mi túl kis pontok vagyunk ahhoz, hogy ezzel szembeszálljunk.
- Tudjuk abbahagyni a tőzsdét. A túlzott tőzsdeszeretet is rontja az éleslátásunkat. Álljon másból is az életünk és tudjuk élvezni azt, amit a tőzsde nyújt nekünk.

A money management (kockázatkezelés) használata:

Mit is jelent a kockázatkezelés, a money management? Korábban már emlegettük ezt a fogalmat, de most tegyük is tisztába...

Pár szóban megfogalmazva ez annyit jelent, hogy mindent megteszünk a tőkénk védelme érdekében, valamint, hogy csak akkora pénzeket kockáztatunk és csak akkora kockázatokat vállalunk, amit elbír a pénztárcánk.

És akkor jöjjenek most szép sorjában a tanácsok rangsorolás nélkül, amiket meg kellene fogadni, ahhoz, hogy hosszú távon nyereségesek maradjunk a tőzsdén. Tudom, hogy párat már említettem a Pszichológia részben, de nem véletlenül ismétlem magamat ennyiszer...

- Mindig olyan pénzzel tőzsdézzünk, aminek az esetleges elvesztése nem befolyásolja a napi életvitelünket.
- Ne tőzsdézzünk lehetőség szerint hitelből, hiszen attól frusztrálttá válhatunk és hajlamosak leszünk kényszerdöntésekre, amiből nem szoktunk jól kijönni.
- Ne töltsük minden időnket a gép mellett. Tudjunk kiszállni, lazítani. Nagyon sokszor tapasztalom (bevallom én is pont ilyen voltam), hogy az ember „beleszerelmesedik” a kereskedésbe, és semmi másra nem jár már az agya, semmi mást nem csinál, csak tőzsdézik. Ez nem jó. Időnként pihenjünk.
- Ne várjunk irreális dolgokat el a tőzsdétől, de ne is tegyük túl alacsonyra a mércét. Célozzunk be az elején mondjuk havi fix 10% tőkegyarapodást, és ha lehet, ezt napi fél % stabil nyereséggel hozzuk.
- Ha egyszer elbukunk, akkor álljunk fel és „üljünk vissza a biciklire”. Ez egy ilyen szakma. Nem kell kétségbeesni, sem megijedni egy negatív szériától, hanem le kell vonni a megfelelő tanulságokat, és azok kiküszöbölésével, újra kell kezdeni.
- Diverzifikáljuk a tőkénket. Ha pl. minden pénzünket különböző JPY-s devizákba helyezzük el, akkor hiába lehet, hogy 5 valuta párra van mondjuk a pénzünk szétosztva, ha a JPY bebukik valamiért, akkor az összes lábunk bukni fog. Ha lehet, legyen pozíciónk részvénybe, indexbe, devizába, árupiaci termékbe. Így nagyobb a valószínűsége, ha az egyik kötésen egy kicsit nagyobb veszteséget is szenvedtünk el, attól még a többi simán nyerőbe fordulhat.

- Veszteségkeretünket úgy használjuk, hogy soha ne veszítsünk a pénzünk 2-3 %-ánál többet egy nap. Ha ez az első kereskedésben sikerült, akkor inkább zárjuk le a gépet és másnap kezdjük nyugodtan újra, ne akarjuk visszahozni a veszteséget. → ez is kényszer, ilyenkor a végén általában a dupláját bukja el az ember. Épp ezért szoktam valamivel nagyobb számla nyitását javasolni a kereskedőimnek. Gondoljunk csak bele: ha nagyobb a számlánk, akkor napi több kötést is simán megengedhetünk magunknak, tehát a nyeresési esélyeink is nagyon megnőnek.
- Kezdként ne legyen szimultán túl sok kereskedésünk együtt, csak annyit kössünk, amire még oda tudunk figyelni. Ahogy nő a rutin, úgy emelhetjük az egyszerre bent lévő kötések számát is.

A tőkefinanszírozás formái, avagy hogyan tudunk előbb-utóbb mindig, pozitív egyenleggel kiszállni az üzletkötésekből:

A tőkénknek több finanszírozási formája is létezik.

A legfontosabb minden esetben szem előtt tartani, hogy egy tőzsdésnek a tőkéje a munkaeszköze! Ezt sose felejtsük el!

Ha elveszítjük a tőkénket, akkor elveszítjük a munkaeszközünket!

A következőkben végigvett szabályok elmondva egyszerűnek tűnnek, és mindenki azt mondhatja majd, hogy „dehát én ezt tudom magamtól is”.

Nekem mégis az az észrevételem, hogy az ember élesben elfelejti ezeket logikusan végiggondolni, hogy bizonyos lépése milyen kockázatot is jelenthet, épp ezért van itt ez a „mankó”, amire rá lehet mindig nézni, hogy ne felejtsük el az abszolút prioritást, a TŐKE VÉDELME!

Amennyiben most kezdünk bele a tőzsdézésbe, akkor tulajdonképp csak egy út áll nyitva előttünk.

(Az én személyes javaslatom az, hogy érjünk el egy fedezeti pontot, én erre a tőkénk megduplázódását, azaz a 100% hasznot jelölném ki. Az eredeti tőkénket vonjuk ekkor ki a tőzsdéről és helyezzük el valami értékálló, biztonságos befektetési formába, és csak a nyereséggel –ami ugye azonos az eredeti tőkénkkel- kezdjük el tőzsdézni. Így sokkal nagyobb biztonságban fogjuk magunkat érezni és nem fogunk kényszer vagy, félelem-tőzsdézést folytatni!)

A tőke utófinanszírozása és fix money management használata.

- Az utófinanszírozás azt jelenti ebben az esetben, hogy az alaptőkénket kötjük be, mert még nem értünk el nyereséget, amit használhatnánk. Emiatt ha veszteséggel zárjuk le a pozíciót, akkor tőkevesztésben vagyunk, tehát MÍNUSZBA.
- Ilyenkor a legfontosabb alkalmazni az egyébként mindig használandó money managementet. Előre határozzuk meg, hogy egy pozíción mennyit veszíthetünk, és ennek megfelelően állítsuk be mindig a pozícióméretet.

Tőke előfinanszírozás használata:

- Ezt már csak a személyes korábban említett fedezeti pont elérése után használhatjuk.
- A már meglévő nyereségek terhére kötünk új pozíciót, magyarul a korábban elért nyereségeket forgatjuk vissza a következő pozíció kockázatába. → Így tehát a maximális veszteség az az összeg lehet, amit már korábban elértünk nyereséggént, tehát NULLSZALDÓSOK leszünk.

Profit % visszafinanszírozás használata: (szinte az összes gyakorló tőzsdés ezt a verziót használja, így azt ajánlom, hogy amint lehetséges, az ember kezdjen el eszerint gondolkodni)

- Itt az elért nyereség „X”%-át (pl. 50-70 %- át) visszafinanszírozzuk a következő pozícióba, tehát a lényeg, hogy nem az egész nyereséget, mint az előbb. A nyereség fennmaradó másik részét pedig jóváírjuk az alap tőkénkhez. (a biztonsági tartalékhoz, amit nem a kereskedési számlánkon tartunk.)
- Így még akkor is, ha ezt az üzletet elbukjuk, akkor is alapvetően POZITÍVBAN vagyunk.

A money managementet használjuk mindig, mindegyik formánál!

Még egy kis optimalizáció:

Az optimalizálás legalapvetőbb feltétele a tőzsdepszichológiai stabilitás.

Két célnak kell mindig a szemünk előtt lebegnie:

- 1. a veszteség minimalizálása:** ez a legfontosabb. Nagyon sokan azt gondolják, hogy a tőzsdén a nyereség elérése a fő szempont. Nos, akik így gondolkodnak, azok előbb-utóbb ki fognak rostálódni. Mivel csak a nyereségre koncentrálnak, ezért elfelejtik, hogy a munkaeszközük védelmében megtegyenek minden lépést, ami szükséges.
- 2. a nyereség biztosítása:** azért figyeljünk, hogy ne essünk át a ló túloldalára, ha bebiztosítottuk a veszteségeinket, azaz számolhatóvá és korlátozhatóvá tettük őket, akkor legyen új cél a nyereség stabil, állandó megléte. Ne óriási nyerőkről álmodozunk, hanem stabil egyenletesen elosztott nyereségről...Gondoljunk csak bele, mi a jobb havonta keresni 500.000 Ft-ot vagy félévente 3.000.000 Ft-ot? Én a korábbira szavaznék, mert az ember mindig emberből marad... ha hirtelen jut valaki egy nagy összeghez, kevesen fognak nekiállni azt beosztani... És így lehet, hogy amikor később kéne, addigra nem marad.
Tűzzétek ki kezdetben kezdőként a napi fél %-ot, haladóként a napi 1 %-ot és higgyétek el, borzasztóan elégedettek lesztek!

A fenti két szabályt könnyebb úgy betartani, hogy bizonyos napi szabályokat lefektetünk magunknak. Kezdetben pl.:

- Legyen egy napi maximuma a tradek számának, pl.:10 db. De ezzel együtt legyen egy minimum is, hisz a rutint is be kell szereznünk, így legyen a minimum kötések száma pl. 3 db
- Legyen egy limit a veszteséges tradekre, pl.: 5 db. (ha volt 5 vesztes üzletünk, akkor álljunk fel a géptől és csak másnap folytassuk, ne felejtsük el, hogy az új nap tiszta lapot is jelent).
- Valamint legyen egy napi max. veszteségkeretünk, pl.: 2-3 %-a a tőkénknek.

Ezek a szabályok természetesen idővel csiszolódnak a saját habitusunkhoz. Sőt, a legjobb az, ha saját magunk alakítjuk ki ezeket a szabályokat, amik nekünk a legmegfelelőbbek.

A lényeg mindössze annyi, hogyha kitűztünk mi magunk egy szabályrendszert saját magunk elé, akkor attól **NE** térjünk el!

Ezeket a napi limiteket be lehet állítani százalékos arányban is, de pl.: nagyon jól működik, ha fix értékeket jelölünk ki magunk számára, akár napi, akár heti, akár havi viszonylatban.

Pl.: mondhatjuk azt, hogy ha egy nap elvesztünk 500 \$-t, akkor abbahagyjuk aznapra a kereskedést, de itt nem árt egy olyan limit is, hogy mondjuk 1000 \$ nyerőben is megállunk. (ne a túlzott kapzsiság okozza a veszteséget!)

A kereskedés megkezdése előtt alakítsuk ki a számunkra megfelelő ilyen aránypárokat, és ezekhez minden esetben ragaszkodjunk! Az optimalizációt úgy használhatjuk, ha minden esetben, kis lépésekben haladunk, nem egyszerre egy nagyban... Az elefántot sem lehet egyszerre megenni, csak kis falatokban...

Zárásként a következőkben felsorolnék néhány örökérvényű gondolatot, nagy „tőzsdeguruk” szájából, amiken érdemes elgondolkodni, hiszen pont arról mesélnek, amikről mi beszéltünk az előzőekben, csak ezt teszik 20-30 év tapasztalat és sok-sok millió dollár megkeresése után...

Az amatőrök azt akarják, hogy igazuk legyen. A profik pénzt akarnak keresni.
Alan Greenspan

Nem arról van szó, hogy igazad van vagy nincs, hanem hogy mennyi pénzt keresel, ha igazad van, és mennyit veszítesz, ha tévedsz.
Soros György

A gazdag filozófiája a szegényhez képest ez: A gazdag befekteti a pénzt és elkölti, ami megmaradt, a szegény költi a pénzt és befekteti, ami megmaradt.
Jim Rohn

Az üzleti világban a visszapillantó tükör mindig világosabb, mint a szélvédő.
Warren Buffett

Ebben a szakmában, ha jó vagy, tízből hatszor van igazad. Soha nem lesz igazad tízből kilencszer.
Peter Lynch

Akik nem tudják kezelni az érzelmeiket, nem alkalmasak arra, hogy befektetésekből profitáljanak.
Benjamin Graham

Mivel a piac hajlamos az ellenkező irányba menni, mint amit az emberek többsége gondol, azt mondanám, a TV-műsorokban látott emberek 95%-a a személyes véleményét mondja. És a személyes vélemények szinte mindig haszontalanok... A tények és piacok sokkal megbízhatóbbak.

William O'Neil

A végső siker vagy kudarc attól a képességtől függ, hogy elég hosszú ideig figyelmen kívül tudod-e hagyni a világ gondjait ahhoz, hogy sikeres legyen a befektetésed. Nem a fej, hanem a gyomor határozza meg a részvényes sorsát.

Peter Lynch

Igazán széles diverzifikáció csak akkor szükséges, ha a befektetők nem értik, amit csinálnak.

Warren Buffett

Vannak recessziók, vannak tőzsdei árcsökkenések. Ha nem érted, hogy ez meg fog történni, akkor még nem állsz készen, nem leszel sikeres a piacon.

Peter Lynch

Te döntöd el a saját sorsodat, nem a piac.

Vadym Graifer

A legtöbb pénzt medvepiacon tudod keresni, csak nem veszed észre időben.

Shelby Davis

Akkor félek, amikor mások mohók, és csak akkor vagyok mohó, amikor mások félnek.

Warren Buffett

A piac több ezer ember együttes viselkedése, akik információkra, dezinformációkra és képzelgésekre reagálnak.

Kenneth Chang

Az alvó rákot magával sodorja a víz.

Warren Buffett

Befektetőnek nevezni olyan valakit, aki aktívan kereskedik a piacon olyan, mint romantikusnak nevezni olyan valakit, aki többször is részt vesz egyéjszakás kalandokban.
Warren Buffett

Az úton talált egydolláros nagyobb örömet okoz, mint az a 99, amiért meg kellett dolgoznunk, és a kártyán vagy a tőzsdén nyert pénz is ugyanígy lopózik be a szívünkbe.
Mark Twain

Jelentősen csökkenthető a kockázat, ha csak néhány befektetésre koncentrálunk.
Warren Buffett

Ne feledd, az okos spekuláns mindig türelmes és van tartalék készpénze...
Jesse Livermore

Ha olyan dolgokat veszel, amik nem kellenek, akkor hamarosan eladod azokat, amik kellenek.
Warren Buffett

A tőzsdén - az idő nem pénz - az idő idő és a pénz pénz. Gyakran a pénz, ami csak üldögél, később a megfelelő időben a megfelelő helyzetbe kerülve hatalmas vagyont kereshet - türelem - türelem.
Jesse Livermore

A türelem a siker kulcsa, nem a sebesség. Az idő a ravasz spekuláns legjobb barátja, ha helyesen használja.
Jesse Livermore

Akik nem hajlandók befektetni a jövőbe, nem érdemlik meg.
H.W. Lewis

Mindannyian tudjuk, hogy egy pénzösszeg nagysága jelentősen függ attól, hogy kapjuk vagy fizetjük.
Julian Huxley

A Wall Street az egyetlen hely, ahova az emberek Rolls Royce-szal érkeznek, hogy tanácsot kérjenek azoktól, akik metróval jönnek.

Warren Buffett

Ha nem bírod nézni, hogy a részvényed 50%-kal csökken anélkül, hogy pánikba esnél, akkor ne tőzsdézz.

Warren Buffett

A következőkben egy kedves barátom cikkeit szeretném megosztani Veletek, amiket a tőzsdepszichológiáról írt.

Az Úrról a leglényegesebb információ az, hogy több mint, 10 éve aktív szereplője a tőzsde világának, és ami még ennél is fontosabb, hogy éveken át intézményi Sales Trader volt. Magyarul bankoknál volt olyan „igazi Bróker”, amiket a filmekben láthattok...

Viszont emellett saját számlán is kereskedett ugyanúgy, ahogy azt Ti vagy Én is tesszük. Így azon kevés ember közé tartozik, akik mindkét oldalról, intézményi és magán oldalról is nagyon jól ismerik ezt a világot, így megéri figyelmesen olvasni minden szavát...

Molnár Zalán

Tőzsdepszichológia

Hogyan kerülhetjük el a túlkereskedést a FOREXEN?

Lehetetlen, hogy valakivel még soha nem történt olyan túlkereskedés, amikor túlságosan magabiztosnak érezte magát.... Ez mindenkivel megtörtént, persze, ha már nem teljesen kezdő.

Mint **a Traderek közül mindenkinek, ezen át kell esni.**

Minden Trader, aki sikeres lett, átesett ezen a fázison, tehát nem kell feltétlenül ellenállni ennek, inkább kezelni kell az érzelmeinket, kordában kell tartani és irányítani őket.

A túlkereskedés, az egyik legveszélyesebb ellenfél, amivel szembe kerülhetünk a kereskedési pályafutásunk során.

A túlkereskedés lehet olyan, amikor rövidtávon belül sokat akarunk kötni, vagy csak egyszerően napon belül olyan sokszor kötünk, ami már a kockázati szintünket meghaladja, de mi nem adjuk fel.

Vannak olyan Traderek, akik attól félnek, hogy pénzt veszítenek, és ezért esnek bele a túlkötésbe. Vannak, akik annyira türelmetlenek, hogy azért szenvednek kötékényszerben.

Ennek ellenére, ha a kereskedési setup adja magát, akkor azt le kell kereskedni.

Viszont, ha több ilyen lehetőségünk van, és úgy gondoljuk, hogy az egyik lehetőség kevesebb hozamot indikál, mint egy másik, akkor azt ne kössük be.

A túlkereskedés, általában nagyobb piaci mozgásoknál szokott előjönni.

Ilyenkor teljesen mindegy, hogy mennyit kereskedik a Trader, a piacot nem tudja befolyásolni... Ha tovább folytatja valaki, akkor a piac ki fogja pofozni a ringből.

Ezért fontos, hogy észrevegyük és figyelembe vegyünk, ha a túlkereskedési / kötési kényszeres szindrómák előjönnek.

Mik is ezek a tünetek?

- Pár profitos kereskedés után túlságosan magabiztosak leszünk. Úgy gondoljuk, hogy teljesen legyőzhetetlenek vagyunk és miénk az egész Forex királyság.
- Hosszú veszítési széria, vagy gyors egymás utáni veszítő kereskedések. Ilyenkor azt érezzük, hogy most azonnal vissza kell keressük azt, amit elvesztettünk.
- Minden egyes jelzést bekötünk, és nem vesszük figyelembe a price action-t. Egyre kevésbé jó jelzéseket kötünk és a végén olyan setupokba megyünk bele, amikbe máskor nem.
- Kötéskényszer. Ha egy ideje már nem kereskedtünk, akkor egyre türelmetlenebbek leszünk. Ezzel elveszítjük a fókuszot, és nem vesszük észre a tényleg jó kötési lehetőségeket, annyira magába szív minket az 1 perces vagy tick grafikon.

Az érzelmeinket kordában tartani a legnehezebb.

Veszélyes, ha nagy kilengések vannak az érzelmi állapotunkban és eufórikus vagy depressziós hangulatba kerülünk a kereskedés során.

Erről majd legközelebb fogunk írni. **Meg kell tanulnunk kezelni vagy ha úgy tetszik, Tradelni a hangulatunkat is.**

Hogyan csökkenthetjük a stresszt a FOREX kereskedésben?

Gondolom sokan belefáradtak már abba, hogy hullik a hajatok a stressz miatt.

Sokan izzadtatok már kereskedés közben.

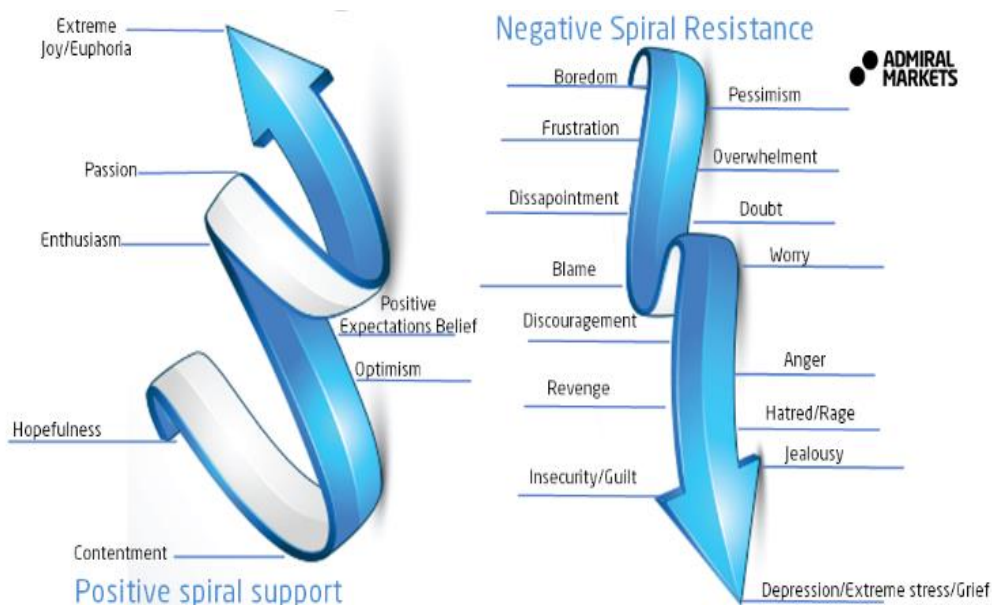
A veszteségek meg csak jönnek és jönnek.

A napok pedig egyre rövidebbnek tűnnek.

A munkád és a családi kötelezettségek is ott vannak és emlékeztetnek, hogy vannak más fontos dolgok is a kereskedésen kívül.

A kereskedés stresszes, és nekünk Tradereknek mindent meg kell tennünk azért, hogy a stresszt kontroll alatt tartsuk.

A gondolat, hogy a kereskedés a Forex piacon veszteséges lesz, olyan mentális problémákat okozhat, mint a frusztráció vagy rosszabb, a harag önmagunk iránt és a piac irányába.

A kereskedés egy hullámvasút.

Ahhoz, hogy jól kereskedjünk, az érzelmeinket optimista üzemmódban kell tartanunk.

Ahogy elkezdünk profitot elérni, az érzelmeink eléri a szenvedély és lelkesedés szintjét. Ez kb. olyan, mint a price action.

Ahogy eléred ezt a szintet, azon nyomban el kell gondolkodni azon, hogy profitot tegyünk zsebre vagy legalább védjük a profitunkat.

Sok Trader nem veszi figyelembe ezeket a szinteket és nem foglalkozik azzal, hogy kontroll alatt tartsa őket.

Egy másik tipikus hiba, amit elkövetnek az emberek, hogy amikor euforikus állapotba kerülnek akkor új kereskedési stratégiákat használnak (setups).

Ha ilyen érzelmi hatások alatt kereskedünk, az komoly károkat okozhat, hisz nem az árakat kereskedjük le, hanem az érzelmeinket.

Sokan úgy gondolják, hogy egy sztár Trader tud csak profitos lenni. Vannak olyan emberek, akik ismernek olyan személyeket, akik 50 dollárért vettek valamit és 500-ért adták el. Csak az a helyzet, hogy Tradernek lenni nem azt jelenti, hogy ilyen kimagasló tradeket kell véghez vinni. Ezek a nagy profitok ráadásul akkor szoktak csak előfordulni, amikor valaki az euforikus állapotba került.

Milyen is az Optimális Érzelmi Szint?

Ha optimista hangulatban kereskedünk:

- Jól fogjuk magunkat érezni, amikor profitot teszünk zsebre;
- Ha veszteséget érünk el, akkor nem fog beszívni minket a végzet spirálja.

A legrosszabb, amit tehetünk, ha pesszimista hangulatban kereskedünk.

Egy negatív mentális spirálba kerülhetünk ennek hatására. Mint mondtam, ez olyan, mint a price action.

Az Unalom a negatív spirál ellenállása, a Megelégedés viszont a pozitív spirál támasza.

Ha úgy érezzük, hogy veszünk egy kereskedésben, ne engedjük soha, hogy a Megelégedés támaszát áttörje. Ha áttöri ezt a szintet, akkor belekerülünk a negatív spirál folyamatba. Ha nem kapunk észbe, akkor azt fogjuk észrevenni, hogy ezen az érzelmi spirálon fogunk hullámvasutazni, ami viszont egyenes út ahhoz, hogy eltradeljük a pénzünket.

Ráadásul könnyebb belekerülni ebbe, mint ki. De vajon mi a megoldás?

Meg kell tanulni megállítani a vérzést, a gyors pénzvesztést, folyamatos számlacsökkentést...

Egyszerűek az okok amiért belekerülhetünk ebbe a negatív érzelmi spirálba:

1. Nem vágjuk a veszteségeket.
 2. Stop loss nélkül kereskedünk.
 3. Képtelenek vagyunk belátni, hogy nem volt igazunk.
 4. Nem tartjuk tiszteletbe a napi kockázati limitet.
 5. Bosszú kereskedés.
- +1. A legutolsó és legmegrázóbb ok: a stressz.

A legrosszabb amit tehetsz, mint Trader az, hogy az érzelmeidet a piacra hozod.

Akik csak stratégiáról beszélnek, azok nyilván nem tapasztalat kereskedők. Ha nem tudjuk kontroll alatt tartani az érzelmeinket, és valahol egy egészséges optimista állapotban maradni, akkor veszélynek vagyunk kitéve.

Egyik kilengés se jó... Erre figyeljetelek oda!

Farkasszemet nézni a legnagyobb ellenséggel

A 2016-os foci EB-n a Magyar válogatottnak sikerült az, ami a legtöbb Tradernek nem. Legyőzték saját magukat. Gratulálunk nekik!

Amikor az UniCredit Bankban dolgoztam részvénykereskedő Traderként, akkor a leggyorsabb és legkönnyebb profitokat a következők miatt tudtam elérni:

"Szerintem a piac vissza fog térni."

"Soha nem használok stoppot, mert az ár úgy is vissza fog térni."

"Pszichológiai szintekre tenni a stop-loszt és beszállókat."

Gondolom, mondanom sem kell, hogy ezek a gondolatok, érzések nem bennem voltak, hanem a kis pénzes Traderekben.

Bennetek, akiknek nem volt elég tapasztalata, nem voltak stratégiai felkészítőn vagy pszichológiai tréningen.

Lelkiismeret nélkül téptem ki az OTP árát olyan szintekre, ahol tudtam, sokan akarnak majd kiszállni, és magasabb áron vették vissza, amit SHORT-oltak vagy alacsonyabb áron adták el, amit drágán vettek.

Ez a trading. Ebből élnek a bankok.

A nagyvállalatok, bankok nem egymás ellen harcolnak. Miért is tennék? Ők mind profik. Ott vannak a retail ügyfelek, akiket sokkal könnyebben tudnak legyőzni ebben a harcban.

Mert ez egy harc. Mindig is az volt és az is marad.

A legtöbb Trader sokat harcol a piaccal, és egymás ellen. Néhányan profitokat tesznek zsebre, sokan pedig vesztenek.

Viszont ennél többről szól a Forex kereskedés. Mégpedig:

Harc saját magunkkal.

A legkeményebb és legszívósabb ellenfél, akivel valaha is dolgunk lesz. Aki nem hagy minket aludni, nem hagy minket örülni, elveszi a szabadidőt, amit a családdal tudnánk tölteni.

Soha nem adja fel és a legváratlanabb pillanatokban kapunk olyan bal horgost, amitől kifeekhetünk. Minden egyes pillanatot ki akar használni, amikor nem figyelünk, és nem vagyunk fókuszáltak.

Pont ezért vagyok én nagyon szigorú magammal szemben. Amikor mások dicsérnek, vagy éppen fel néznek rám, nem hagyom, hogy az egóm elvigyen egy téves útra. Egy olyanra, ami a szakadék felé vezet. Pont ezért vagyok saját magam legkeményebb kritikusa.

Ismerem a gyengeségeimet és soha nem hazudok magamnak.

A Forex kereskedésben van valami több, mint csak nyerni és veszteni. Valami több, ami által folyamatosan tanulunk és jobbá válunk egy olyan tevékenységben amit szeretünk.

Tehát a csatatér.

Mint mondtam, két fajta Trader van jelen a piacon.

- Te, mint magánkereskedő.
- Profi traderek, vállalati háttérrel.

Ismeretlenként, Te kinek adnál nagyobb esélyt?

Amikor millió kis befektető kereskedik a piacokon, akkor a profi Traderek miért próbálnának meg egymás ellen harcolni? Sokkal gyorsabban és könnyebben tudnak a kis Traderek ellen profitot elérni.

Viszont nekik is megvannak a saját határaik. Higgyétek el, tudom. Ott dolgoztam 4 éven keresztül és ismerem azt a procedúrát és a rendszernek a hátrányait, amivel Ők harcolnak nap mint nap.

Hogyan győzhetünk?

- Jó kezdet, ha ismered a piacot és azt, hogy hogyan működik.
- Az is előny, ha tudod, hogy milyen problémákkal kell majd megküzdeni.
- Ha ismered az ellenfelet.
- Ha van legalább egy stratégiád.
- Ha türelmes vagy és nem hagyod magad beleesni a negatív hangulatú spirálba, amiről írtam már egyszer.

Ne a FOREX vesztlők miatt érezd magad hibásnak... Van sokkal rosszabb is...

Csendes gyilkosnak hívom.

Sokan szenvednek ettől, de mégsem erre koncentrálnak. Sok Tradert érint, azt is meg merem kockáztatni, hogy sokkal többet, mint a helytelen stop-loss használata.

Sokan szembesültek már azzal az érzéssel, amikor a vesztlő trade által kevesebb tőkével tudtak csak kereskedni. Ilyenkor, akik megcsinálják a házit, azok szépen lekönyvelik a naplóba és lépnek tovább (jobb esetben) és azon dolgoznak, hogy legközelebb profitos kereskedést (trade-et) folytassanak le.

Azt viszont nagyon kevesen tudják, vagy akarják mérni, hogy a profitos kereskedés után mennyit vesztek. Ezek azok a vesztlők, amelyek láthatatlanok a kezdőknek és nem számolnak vele. Mindig csak annyit mondanak, hogy tudtam, hogy igazam van.

Szoktam mondani, hogy nem a belépés számít, hanem a kilépés.

Minden tradet lehet röviden zárni, akár pluszban akár mínuszban.

Viszont egy nyerő tradeben benne maradni, az már egy teljesen más liga. Ott játszanak a profik. Ott kereskednek azok, akik képesek arra, hogy ne zárják a profitos tradet 2-3% vagy 7% pluszban sem.

Bele tudjátok képzelni magatokat ebbe a szituációba?

Mondjuk, hogy van egy átlagos számlád 5000 USD tőkével. Tegyük fel, hogy pl. az SP500-at LONG-olod. A profitod 210 USD jelenleg és látod, hogy az újabb csúcs támadás nem sikerült és elkezdd korrigálni az árfolyam... Mit teszel?

Nos, ezt sokkal többen átélük, mint azt, hogy szépen lassan közeledik az árfolyam az SL szinthez és végül nem üti ki őket, mert sikerült éppen változtatni ezen a szinten.

Általában ilyenkor azt gondoljuk, hogy trendben mozog, van még hely arra, hogy visszaforduljon, majd ha kilép a trendből, zárom...

De ilyenkor már sajnos sokkal többet veszítettünk, mint amit elsőre bevállaltunk volna. (Ilyenkor szoktam ajánlani az Admiral Markets MT4 SUPREME kiegészítőnk, ahol konkrétan a trend vonalat lehet SL vagy TP szintre változtatni, és máris megoldottuk ezt a problémát. A kezdeti kockázatot is ennek függvényében tudjuk számolni.)

Viszont beszéljünk inkább arról, hogy Ti benne tudnátok maradni egy trade-be ahol 2-3%-os profitban vagytok?

A legtöbben ilyenkor is hazudnak maguknak és gondolják persze, hogy benne maradnék.

De amikor benne vannak a szituációban akkor megremeg a kéz.

Az az 50,000 forint sok mindenre jó. Havi törlesztője a kocsinak, 2 hétvégén bevásárolni, ajándék a gyerekeknek, amit eddig nem tudtam megvenni. És egészen addig, amíg nem szerzünk KREATÍV tapasztalatot, addig ez így is fog maradni.

A legtöbben, akiket ismerek és beleértve magamat is, ezen úgy tudunk túllendülni, hogy profitból kereskedünk. Ilyenkor én teljesen más érzelmi kapcsolatban vagyok a piaccal.

Amikor elkezdesz kereskedni, akkor a tőkédet véded, félted és próbálsz meg minél előbb gyarapítani. Ha a környezetedet nem készítetted fel a kereskedésre és magadat sem, akkor minden veszteség fájt és sürgetést érzel arra, hogy profitot érh el minél hamarabb...

Ez az egyik oka annak, hogy nem tudsz benne maradni egy profitos trade-ben.

Nekem is nehéz volt, amíg nem készítettem egy statisztikát és láttam, hogy minden 64. profitos kötésem által tudtam növelni a tőkémet több mint 5%-kal. Ekkor esett le a tantusz, hogy nekem kellett az, hogy profitban legyen a számlám ahhoz, hogy tudjak is a trade-ben maradni. Amikor elkezdtem tudatosan felépíteni a profitban lévő trade-jeim Money Managementjét, ami más, mint a szimpla kereskedéseimé, jöttek a gyakoribb profit szerzések a számlán is.

Kell legalább egy jó stratégia, de lehetőleg több is, amit felváltva tudsz használni.

Kell egy lelki állapot, vagy legalább is jó, ha tudod mire készülsz fel.

Na és persze azt sem árt, ha ismered, hogyan működik a piac.

Motiváció Forexben? - Kell az nekem?

Nehéz a motivációt túlbecsülni a FOREX-ben.

Igenis, sok dolog kell, hogy sikeresek legyünk, de mindegyiket a motiváció hajtja.

Ha nincs motiváció:

- Nem lesz energiád, végig vinni a tanulási folyamatot.
- Nem lesz energiád és kedved elegendő éles tapasztalatot szerezni.
- Az első kudarc után rögtön feladod.
- Depressziós állapotba kerülhetsz az álmod elvesztése miatt...

Tehát szerintem nem szabad lebecsülni a motivációt a FOREX kereskedés közben.

Lesznek idők, amikor elveszíted a motivációt - valószínűleg akkor, amikor sorozatban jönnek a kudarcok. Olyan érzésed lesz folyamatosan, hogy bármit csinálsz, az rossz, elkezded megkérdőjelezni a döntésed, hogy ez neked való-e...

Mi mindannyian átestünk már ezen.

...nem lehetsz Trader azért, mert más azt mondja neked, hogy válj azzá....
...trader leszel, mert TE választod ezt az utat...

És mint Trader, a Te feladatod, hogy a motiváción dolgozz.

Itt van néhány lehetőség, amik segítenek abban, hogy megtaláld a saját motivációt és Te is bebizonyítsd, hogy nem egy utópia az, hogy Forex kereskedésből meg lehet élni:

Profi Trader

Vannak akiknek elég, ha látják egy professzionális Trader teljesítményét és ez inspiráló hatással van rájuk.

A FOREX veteránok a legjobb példák arra, hogy elérhető a konzisztens profit.

Az a legjobb, ha keresel egy profi Tradert és megnézed, hogy váltott Ő is kereskedővé lépésről lépésre. Ezeket a lépéseket Te is meg tudod tenni.

A mottód lehet az is: "Ha Ő meg tudta csinálni, akkor én is!"

Stratégiából származó profit

Lehet, hogy csak egyszer sikerült, de sikerült.

Lehet, hogy pár % pluszban zártad a hónapot, de sikerült.

Sikerült úgy, hogy tudatos stratégia alapján kereskedtél.

Ha utána, rosszabb hónapok jönnek, akkor is gondoldj erre:

"Ha egyszer sikerült, sikerülni fog újra"

Veszteségek általi motiváció

A veszteség a kereskedések része. Teljesen normális jelenség.

Az, hogy mit kezdünk ezekkel a veszteségekkel, már egy másik kérdés.

Személy szerint tanulok ezekből a veszteségekből. Minden egyes veszteség egyedi alkalom arra, hogy tanulj valamit.

Amikor veszteségek érnek, akkor én vágyom arra, hogy kicsit bizonyítsak újra magamnak.

Ha szereted a kihívásokat, akkor a FOREX-et neked találták ki!

Mottó: "Nincs olyan Trader, aki ne szenvedett volna el veszteséget!"

Konzisztens profit

Azok a traderek, akik konzisztens profitot érnek el, folyamatosan motiválva vannak.

Ők tudják, hogy mit kell tenni és van elég tapasztalatuk és magabiztosságuk, hogy ezt meg is tegyék.

Viszont nekik is vannak olyan napjaik, amikor kétségeik vannak.

Kétségek, hogy a mai nap profittal tudják-e zárni a napot.

Ők ilyenkor nem kereskednek.

Rettentően hasonlítanak egymásra, és mind arra gondolnak, hogy jobb egy nullás nap, mint a veszteséges nap.

Mottó: "Néha ha nincs pozi, az felér egy profitos nappal"

Gondolj úgy, a motiváció felépítésére, mint egy projektre.

Egy nagyszabású projekt sem kezdődik úgy, hogy na, akkor vágjunk bele, és majd meglátjuk.

Használj mérföld köveket. Lépésről lépésre építsd fel magadban. Minden egyes mérföldkő építeni fogja benned a motivációt és magabiztosságot.

Jó, ha nagy dolgokat akarunk elérni a FOREX kereskedéssel, de kezd lépésenként.

Ha esetleg belekerültél egy unalmi állapotba, akkor változtass a rutinon.

Ilyenkor fontos, hogy az elhatározásodhoz és céljaidhoz legyél elhivatott, csak a megközelítésén változtass.

Ne feledd el:

Ha van egy probléma, akkor a megoldás is létezik. A megoldás pedig TE vagy és nem a munkád, a tőzsde vagy a szerencsejáték.

Ha ezt megérted akkor nem lesz gondod az életben. Építsd fel magad, tanulj, beszélj sikeres emberekkel, akik már túl vannak azon, amin Te még nem.

Minden problémádra, minden álmodra a megoldás Benned lesz. Ha ezt a motivációt megtalálod, és kihasználod a piaci mozgásokat, ha szereted a kihívásokat, akkor a FOREX kereskedés egy jó döntés lesz.

Hogyan ismerjük fel a FOREX Gurukat?

A FOREX kereskedés az elmúlt 8 évben nagyon népszerű lett.

Ennek a népszerűségnek az oka, hogy rengeteg olyan személy jelent meg, akik magukat FOREX gurunak hívják, és vannak köztük olyan értékesítők, akik egy kockázatos rendszert próbálnak eladni, mint forex guruk.

Ezek az emberek részt vettek régen egy oktatáson (régen csak 2-3 oktatás volt), kipróbálták, majd rájöttek, hogy túl sok időbe telne ezt a szakmát megtanulni, így inkább ők is indítottak egy oktatási kurzust.

Egy valódi mentor átesett már mindenben.

Feldolgozta magát, és kidolgozott egy olyan rendszert, amivel minimalizálni tudja a veszteségeit és maximalizálja a profitjait.

Egy valódi FOREX guru nem minden esetben, nem minden évben nyereséges, de nem is ez a lényeg és ezt tudja. Vannak rosszabb napok, hetek. Összességében viszont profitos a kereskedése.

A teljesítményét nem egy adott évre kell nézni. A legfontosabb, hogy évek óta ezzel foglalkozik, és ezért tudja, hogy a piac folyamatosan változik.

Ehhez a változáshoz viszont nem könnyű folyamatosan alkalmazkodni és vannak átállási időszakok, amikor a rendszerünket, a módszertanokat alakítjuk az új piaci mozgásokhoz.

Egy dolog elengedhetetlen, ha valaki FOREX-ezni szeretne. A megfelelő támogatás az elején, és direkt nem oktatást mondok.

Támogatni kell a kezdőket és a tapasztalatokat megosztani.

Megosztani azokat a problémákat, amivel szembesültünk mi is és esetleg elmondani, hogy mi hogyan tudtuk legyőzni őket.

Egy kezdőt nem lehet oktatni. Ahhoz, hogy a kezdők pont ugyanúgy tudjanak kereskedni, mint az a Trader, aki előadást ad, annak kicsi az esélye, hiszen nem mindenkinek ugyan olyan:

- a stressztűrő képessége
- a bankszámla egyenlege
- a kockázati étvágya

Egy valódi FOREX guru ismérve a szerénység, alázatosság a piac felé.

Hiszen a piacnak mindig igaza van...

Nem fogja azt hangoztatni, hogy Ő mindent elért már. Inkább azt az irányt követi, hogy ő is folyamatosan tanul és tanulja, hogyan tud a piachoz alkalmazkodni. A harcművészetben például vannak olyan irányok, amikor csak akkor tudsz feljebb jutni, ha oktatsz is. Ez azt jelenti, hogy nincs a személy mögött tudás és tapasztalat? Nem. Egy oktató rengeteget tud tanulni a tanítványoktól.

Egy FOREX guru tudja, hogy elemezni és kereskedni nem ugyanaz.

Ami azt illeti, teljesen más. Egy elemző tudja, hogyha valami történik, annak milyen hatása kellene, hogy legyen egy instrumentumra.

Egy Trader viszont tudja, hogy adott esetben az az instrumentum, túlvett vagy túl adott. Érti a piac löktetését és olyan mennyiségű tapasztalattal rendelkezik, hogy ki tudja ezeket használni. Viszont mindig figyelembe veszi, hogy mi van akkor, ha nincs igaza és képes alkalmazkodni vagy váltani a kereskedési irányán.

Sikeres rutin elérése és segítség profi traderektől

Ennél jobb tanácsot nem tudok adni:

Találd meg, miben vagy tehetséges és tökéletesítsd.

Minél jobban haladsz, minél több időt töltesz el ezzel, annál használhatóbb rutint szerzel meg.

Minden Tradernek, sportolónak, színésznek így sikerült eljutni a csúcsra. Rájöttek, miben tehetségesek és azt tökéletesítették.

Tehát, hogyan építsünk egy sikeres trading rutint?

Amikor kereskedésről beszélünk, akkor az egyik legnehezebben megszerezhető tapasztalat, az a megfelelő rutin megszerzése.

Megszokások rabjai vagyunk és élet-halál kérdés az, hogy milyen rutint szerzünk, amikor tőzsdén kereskedünk.

Három főbb pontból kell álljon egy rutin:

1. Piac nyitás előtti szemeztetés
2. Kereskedés a fő piacok nyitvatartása alatt
3. Nap végi (EOD - end of the day) lehetőségek

Csak gondoljunk kicsit bele, hogy a privát életünkben mikor tudunk egy új rutint beépíteni a mindennapjainkba?

Ha ötven napon keresztül minden nap, megcsinálunk valamit, akkor válik csak rutinná.

A kereskedésnél is igaz ez az állítás.

Tehát ha azt vesszük, hogy átlagban 22 napot tudunk kereskedni egy hónapban, akkor jó eséllyel két és fél hónapig fog tartani, amíg sikerül egy rutint kifejleszteni.

Mi van akkor, ha rájövünk, hogy az a rutin mégsem megfelelő vagy a 2 hónap alatt olyan stratégiát találtunk, amihez más rutin kell? Kezdhetjük újra.

Újabb 2 és fél hónap.

Ezért is fontos, hogy olyan alapokat fektessünk le, amikor elkezdünk tanulni, ami szikla szilárd és lehet rá építkezni. Nem jó, ha minden negyedévben újabb és újabb rutint akarunk megtanulni.

Ezért is fontos, hogy ezek a rutinok ne legyenek túl költségesek, ne vegyek el extra sok időt úgy teljességében, ne legyenek extrémek.

Legyünk gépnél 30 perccel piacnyitás előtt. A legjobb akkor kereskedni, amikor a főbb piacok nyitva vannak, mint London, New York és Tokió. Ezzel el tudjuk kerülni azt, hogy egzotikus párokkal kelljen kereskedni.

Azt tudom ajánlani a kezdőknek, hogy trendbe kereskedjenek. Sokkal egyszerűbb lesz az élet.

Úgy kell ezt elképzelni, mint a tengert. A cápa mellett úszkálnak a kis halak és csipegetik azt, ami marad.

Ezt kell tennetek. A tőzsdecápák elkezdnek tradelni és mi csipegetünk abból, ami marad:

Ne akard egy lehetséges mozgásnak a 100%-át megfogni. Hagyd az első és végső 15%-ot elmenni. Elég lesz a 70% is.

Ha ezt a rutint megszerzed, akkor nem fogsz túl korán belépni, és túl későn kilépni egy trade-ből.

Ha day trader vagy, esetleg azzá akarsz válni akkor a következő dolgokra figyelj:

- Volatilitás
- Momentum
- Irány
- Trend
- Divergencia

Ezen felül el kell döntened, hogy melyiket szeretnéd:

Pozicionális trade vagy scalping

A skalpolók rövid ki, és beszállással próbálnak meg profitot elérni.

A pozicionális kereskedők azok, akik tiszta és konkrét setupokkal illetve stratégiával lépnek be a piacra.

Nap végi lehetőségek

Ehhez ismernünk kell, hogy miként működik a piac. És itt a bankközi piacra gondolok! Hányan vagytok akik ismeritek? Tudjátok kik, hogyan, miért, mikor kereskednek?

5 tipikus és szomorú eset + megoldások

Egy régi színésztől olvastam ezt a sort, pár éve:

"Volt amikor olyan szegény voltam, hogy ha farzsebemben volt egy 5 centes, megtudtam mondani, hogy fej vagy írás, amikor leültem."

Szomorú, hogy a Traderek 70%-a, soha nem fogja megtapasztalni, hogy milyen az, amikor profitot érünk el. Az is, hogy további 20%-uk soha nem tapasztalja meg, hogy milyen az, amikor a profitot bankszámlára kérjük ki.

Csak sajnós az van, hogy a hihetetlenül buta marketingek, és a sokat ígérő cégek, túlságosan csábítóak a kezdő tradereknek, szerencsevadászoknak és a csodákba még mindig bízó embereknek.

Nem is ezzel lenne a baj, ha ezek a cégek, utána egy rendes oktatási csomaggal állnának elő, ahol elmagaráznák, hogy lehet itt sokat keresni, de hogy tenni is kell érte valamit.

Nem egy olyan ügyfelünk van, aki havi több százezres profitot visz haza.

Tehát mi is az az 5 dolog, ami a legrosszabb egy Trader evolúciójában?

Gondoljátok, hogy a nagy alapkezelők és hedge fund-ok, a sztár Trader-ek, nem szenvedtek el veszteségeket?

Dehogynem. Csak ők nem darálják be a tőkéjüket, mint ahogy azt egy kezdő Trader teszi.

1. Bosszú kereskedés

Általában egy kisebb veszteség után jelentkeznek. És egy jóval nagyobb veszteségre hajtanak minket.

Mint emberi lények, mi mindig is keresni fogjuk a megkönnyebbülést. Úgy érezzük, mi mások vagyunk. Minden emberi lény, ha nem pszichopata keresi a lelki békét.

Amikor veszünk egy trade-en és bosszú kereskedést folytatunk, akkor azt azért tesszük, hogy amit szerintünk jogtalanul elvett a piac, azt kapjuk vissza. És amikor ez megtörténik, akkor úgy gondoljuk, elérjük a lelki békét.

Ez az érzés olyan nagyfokú kielégülést ígér nekünk, hogy akár nagyobb kockázatot is hajlandóak vagyunk felvenni. Mint pl. amikor tudjuk, hogy lesz egy NFP, vagy BREXIT.

Hajlandóak vagyunk akár a teljes számlánkat kockáztatni, hiszen ha bejön, akkor nyerünk vele 5-15-30 szoros profitot is, ahhoz képest, amit kockáztattunk.

Ezért is érezzük úgy, hogy igazolva van a mi bosszú kereskedésünk, hiszen "logikus" döntést hoztunk.

Csak az a baj, hogy a bosszú kereskedés 90%-ban teljes számla nullázást eredményez. A 10% ami marad, pedig vérszemet kap, és később darálja be a számláját.

2. Vérszemet kapunk

Elkaptuk a fonalat. Hirtelen, amit el akartunk érni 1-2 év múlva, egy karnyújtásnyira van és annyit kell csak tennünk, hogy 2-szer, 3-szor megismételjük azt, amit eddig csináltunk. Euforikus állapotba kerülünk.

És ilyenkor nem vesszük észre azokat a jeleket, amiket máskor igen, és lépünk be olyan trade-ekbe vagy éppen nem zárunk be olyan trade-eket, amik elkezdene kis veszteket hozni.

Ilyenkor úgy érezzük, hogy kezd kifolyni a kezünkből a jobb jövő, amiért tanultunk, pénzt kockáztattunk, szabadidőt adtunk fel. Eszünkbe jut a sok-sok kimaradt este a haverokkal, a családtól elvett idő és mégjobban szorítjuk a markunkat.

És jön a bosszú kereskedés.

Ezért olyan fontos, hogy mindig pozitívak maradjunk, de kerüljük a szélsőséges érzelmeket.

3. Felmondunk a hétköznapi munkákból, hogy day-traderek lehessünk

Ne mondja senki nekem, hogy nem azért FOREX-ezik, hogy majd egyszer:

- Többet keressen mint most,
- Kevesebb ráfordított idővel,
- Teljesen szabad legyen.

A legszomorúbb az, hogy sokan úgy gondolják, ezt megtehetik, ha össze trade-eltek 10,000 dollárt maguknak.

És ezzel a pénzzel fognak majd havi 10-20%-ot keresni.

Csak azt felejtik el, hogy a Trader EGYETLEN eszköze a számláján lévő pénz.

Arany tartalék mindig legyen.

Legyen mindig annyi tartalékod, hogyha a bróker csődbe megy, vagy elveszted az összes pénzed, akkor is ki tudsz húzni egy vagy inkább másfél évig.

4. Túl sok munka

A forex kereskedés pont az ellenkezője a hétköznapi munkáknak.

A kevesebb, több.

A Forex arról szól, hogy mindig kézben tudsz tartani a kockázatot és az érzelmeidet.

Minden egyes kereskedésben, tudsz kontroll alatt tartani a kapzsiságod és félelmed.

Emberi lények vagyunk, teljesen normális, hogy ezeket érezzük. Ettől nem vagy rosszabb ember, csak átlagos, ha nem tudod kontrollálni magad.

A kapzsiság bele fog kergetni olyan kereskedésekbe, ahol növelned kell a kockázatot és elvisz a szerencsejátékos útjára.

A félelem pedig megakadályozza, hogy olyan kereskedésekbe menj bele, ahol profitot tudsz realizálni.

EZÉRT FONTOS, hogy éles számlás tapasztalatokat szerezz és ne csak demo számlán kereskedj.

5. Nem megfelelő tőkével kezdeni a Forexet

Igen, éles számlán kell szerezni tapasztalatot. Még, ha egy csúcssuper stratégiát is kapsz egy gurutól vagy Tőlünk, amivel mi pénzt keresünk, akkor sem garantált, hogy TE is meg tudod csinálni.

Gondolkodj úgy, hogy ha 1000-2000 dollárból tudsz havi X%-ot profitálni, akkor majd ráérsz nagyobb összeggel kereskedni.

Viszont ha számodra a 200-500 dollár csak egy jobb hétvégének a költségvetése, akkor ennél nagyobb összeggel kezdj el kereskedni.

A lényeg:

- Ne érezd úgy, hogy vége az életednek, ha elveszted a pénzed.
- Ne érezd azt sem, hogy pont nem érdekel, mi lesz azzal a pénzzel.

A túl görcsös és túl laza hozzáállás, limitálni fogja a fókuszod és nem fogsz tudni úgy kereskedni, mint amire egyébként képes vagy.

Tehát nem egyszerű az egész FOREX, mi tudjuk...

AZ ALAPOK

Kezdjük pár fontos alap ismerettel, amit minden tőzsdésnek jó tudni...

Pip = pont ... mit is jelent ez?

1 pip, az egy pontot jelöl.

Ez az egységnyi elmozdulás mennyiségének a neve a devizapiacon.

Magyarul, pip-ekben határozzák meg az egységnyi elmozdulásokat az árfolyamokban.

Ez az 5. számjegye mindig a devizapár értékének. Függetlenül a tizedesvessző helyétől.

De például pipekben mérik a devizapiacon a spread-et, tehát a brókerdíjat is, amit az eladási és a vételi ár különbsége tesz ki.

Példa: EUR/USD: 1.3634 → itt a 4-es számjegy az 1 pip, a 3-as 10 pip, a 6-os a 100 pip...

Példa 2: USD/HUF 285.16 → itt a 6-os számjegy az 1 pip, az 1-es 10 pip, az 5-ös a 100 pip...

Pl.3.: NZD/JPY 80.12 (itt elsőre bajba lehet az ember, hisz csak 4 számjegyet talál, de ilyenkor úgy kell gondolkodnunk, mintha az egész számsor elé odatettek volna egy 0-át, így rögtön meglesz az 5 számjegyük és így már otthonosan számolhatjuk is a pipeket.) → itt tehát a 2-es számjegy az 1 pip, az 1-es a 10 pip, a 0 pedig a 100 pip...

Mi az a lot?

A lot a FOREX-en az egységnyi kötésmennyiség.

1 lot = 100.000 egység a bázisdevizában.

Pl.: EUR/USD-n, 1 lot = 100.000 EUR

Ha a forexen bekötünk 1 lot EUR/USD-t és 1 pip-et mozdul el az ár, akkor ez mindig +/- 10 USD-t jelent, függetlenül a tőkeáttét nagyságától!

Mi az a margin, szabad margin, tőkeáttét?

Tapasztalataim szerint, ez a "legneccesebb" kérdés a FOREX-ezők körében! Átlagban, 10 FOREX kereskedőből 8 nincs tisztában ezekkel a fogalmakkal pontosan...

- **Kezdjük a tőkeáttétellel:**

Ez az az összeg, amivel a bróker kiegészíti a mi általunk letétbe helyezett összeget, amivel kereskedni tudunk. Tehát ha pl 1:100-as tőkeáttétem van és én letétbe helyezek a kereskedésemhez 1000 EUR-ot akkor valójában 100.000 EUR-oval kereskedek a piacon.

Szintén nagyon fontos, és itt szokták a hibát véteni a legtöbben.

A tőkeáttét NEM az ellenséged!

A tőkeáttét, mint azt előbb jeleztem már, nem változtatja meg az egységnyi kontraktussal kötött egységnyi elmozdulás mértékét.

A tőkeáttét csak a margin és számunkra főként fontos szabad margin méretét befolyásolja.

- **A margin:**

Az az összeg, amit letétbe kell helyeznünk, amikor egy kötet elhelyezünk.

- **Szabad margin:**

Az az összeg, ami megmarad nekünk a kereskedésre, ha levonjuk a szabad tőkénkből, a margint.

És most lássuk ezek egészét egy táblázatban, hogy miért is lehet sok esetben jobb a nagyobb tőkeáttét:

Vegyük azt példának, hogy van egy 5000 EUR-os számlánk, ahol 1 lottal szeretnénk bekötni EUR/USD-t.

Tőkeáttét nagysága	1:100	1:500
Margin	1000 eur	200 eur
Szabad Margin	4000 eur	4800 eur
Mennyit veszíthetek, mielőtt elmegy a számlám?	→ 4000 eurot	→ 4800 eurot

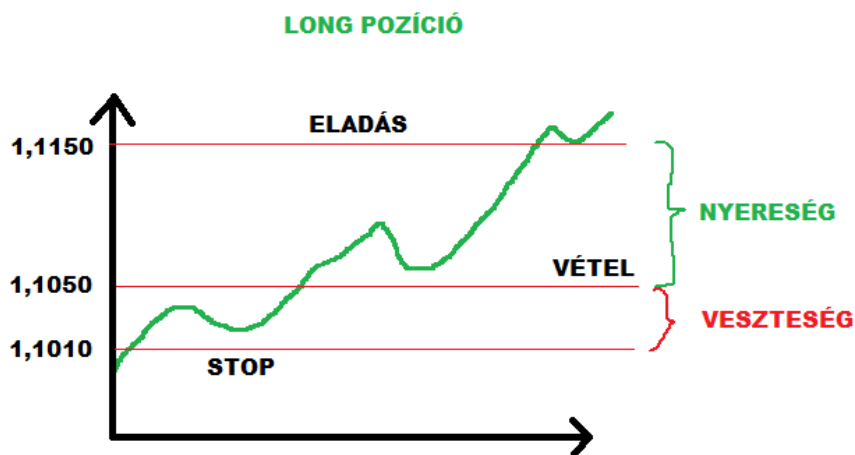
Mit jelent a LONG pozíció?

Általában azzal a céllal vásárolunk meg egy devizapárt, hogy később magasabb áron el tudjuk adni.

Ezt az esetet hívjuk LONG pozíció nyitásnak.

Ha az előbbi módon megvásárolt devizapárt a vételárnál magasabb áron sikerül eladnunk, akkor nyereséget realizálunk.

Ezt az eladást a LONG pozíció zárásának nevezzük.

Ha a vételárnál alacsonyabb áron tudjuk csak eladni a devizánkat, akkor kénytelenek leszünk veszteséget realizálva zárni a LONGot.

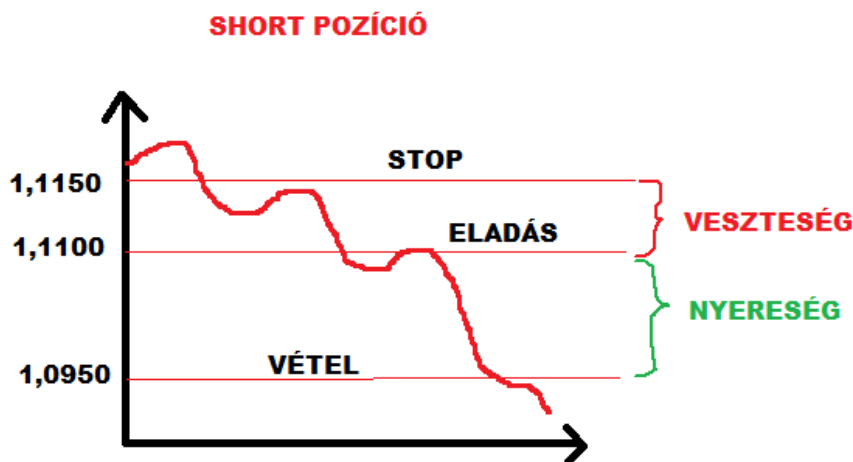
Mit jelent a **SHORT** pozíció?

A **SHORT** pozíció nyitása a brókercégtől kölcsönkapott deviza pár eladását jelenti.

Ezeket az eladott devizákat később azonban vissza kell vásárolnunk, hogy vissza tudjuk adni a bróker cégnek. Ha a korábbi eladási árnál drágábban tudjuk visszavásárolni a devizákat, akkor veszteséget vagyunk kénytelenek realizálni.

Ha azonban a korábbi eladási árnál alacsonyabb áron vesszük vissza a devizákat, akkor profitra teszünk szert.

A **SHORT** pozíció nyitása így minden esetben eladással kezdődik, a zárása pedig a devizák visszavásárlásával megy végbe.

Miért megy egy devizapár trendje lefelé vagy felfelé?

Sokszor halljuk a hírekben, hogy egy adott deviza árfolyama valami miatt (pl. monetáris döntések, gazdasági dolgok...stb.) emelkedik vagy csökken.

De mit is jelent ez konkrétan?

Mit is jelent az, ha azt hallom például a hírekben, hogy „a dollár árfolyama, várhatóan erősödni fog a következő időszakban”? Hogyan is fordítsam ezt le a kereskedés nyelvezetére?

Az alapszabályunk egyszerű:

Ha a devizapár első tagja erősödik, a hátsó pedig gyengül, akkor a grafikonon az árfolyam felfelé fog menni.

Ha pedig fordítva, a pár első tagja gyengül, míg a hátsó erősödik, akkor ez csökkenővé fogja tenni adott trend irányát.

Nézzünk erre egy példát.

Mondjuk vegyük az EUR/USD keresztárfolyamot.

Első körben olyan hírek jönnek, amik az Eurót gyengítik, a dollár viszont erősödik.

→Ez esetben a grafikonon az árfolyam csökkenő trendben lesz

Tehát: csökkenő trendnél: (Pl. EUR/USD)

- Az első tag (tehát jelen esetben a EUR) → gyengül
- A második tag (tehát jelen esetben az USD) → erősödik

Második körben viszont, pont ellenkezőleg, olyan hírek jönnek, amik az Eurót erősítik, a Dollárt viszont gyengítik.

→Ez esetben a grafikonon, emelkedő irányú trendet fogunk látni.

Tehát: növekedő trendnél: (Pl. EUR/USD)

- Az első tag (tehát jelen esetben az EUR) → erősödik
- A második tag (tehát jelen esetben az USD) → gyengül

Amit még érdemes tudnunk: a legfontosabb tőzsdék nyitvatartási ideje:

Az alábbi táblázatból tudod megnézni, hogyha bizonyos devizával akarsz kereskedni, akkor valószínűleg melyek annak a legvolatilisabb időszakai, illetve ha pl. indexekkel kereskednél, akkor, hogy az adott index melyik napszakban kereskedhető.

→ Találkozhatsz olyan esettel, hogy egy indexet pl. délelőtt tudsz kereskedni, de éjjel nem. Ez a nyitvatartási idő miatt van, hisz az adott ország tőzsde indexe csak az adott ország tőzsdei nyitvatartási idejében kereskedhető.

De ugyanez igaz nagyon sok részvényre is.

Egyedül a devizapárok azok, amik hétköznaponként szinte mindig 0-24 órában kereskedhetők.

Ország	Tőzsde	Nyitvatartás
USA		
	New York Stock Exchange (NYSE)	15.30 - 22.00 (CET)
Németország		
	EUREX (DTB)	07:30 - 20:00 (CET)
	Frankfurt Stock Exchange (FWB)	09:00 - 20:00 (CET)
Egyesült Királyság		
	London Stock Exchange (LSE)	08:00 - 16:30 (CET)
Japán		
	Osaka Securities Exchange (OSE.JPN)	01.00 - 03.00 (CET)
	Tokyo Stock Exchange (TSE.JPN)	04.30 - 07.10 (CET) 01.00 - 03.00 (CET)
Ausztrália		
	Australian Stock Exchange (ASX)	02:00 - 08:00 (CET)

Ismerjünk meg pár hírt, amiről illik tudnunk, hogy mik is azok...

Van néhány olyan hír, amiről minden kereskedőnek „illik” tudni.

Most itt csak azt a pár legfontosabbat fogom kiemelni, amik szinte MINDIG és akár NAGYON erősen meg tudják mozdtítani a piacot.

Konkrétan, a hírekre való kereskedést, a már kicsit gyakorlottabb kereskedőknek ajánlom csak, mert ilyenkor nagyon „résen” kell lenni.

Nagyon gyors és határozott döntést kell tudni hozni ahhoz, hogy sikeresen szálljunk ki az ilyen trade-ekből. Viszont ha ezt a „hírkereskedést” megtanuljuk, akkor nagyon komoly extra profitokra tehetünk szert.

A hírek pontos időpontját mindig meg tudod nézni előre a hírnaptárban a weboldalon. Azokat a híreket vedd igazán komolyan, amik a legnagyobb prioritással vannak jelölve. (Ez a prioritás jelölés hírnaptáronként eltérhet, de használjuk a józan eszünket... Ami pirossal van jelölve, vagy a legtöbb csillaggal, legtöbb felkiáltójellel, arra figyeljünk...)

Rengeteg hír van napi szinten szerte a világban. Szűrhetjük a hír naptárakat, adott régióra vagy fontossági szintre, amiről az előbb már beszéltünk.

Nem muszáj pontosan értenünk az adatok nagy részét ahhoz, hogy jó kereskedővé váljunk, de mégis van pár adat, ami mellett nem mehetünk el szórtanul, amik olyan piaci ármozgásokat tudnak generálni, hogy mindenképp ismernünk kell a bejelentésük időpontját, illetve a körülbelüli jelentésüket.

És akkor következzen ez a pár legfontosabb, piacmozgató hír:

FED Beige Book

- Ez az amerikai Központi Bank átfogó elemzése a gazdaság pillanatnyi állapotáról.
- Az FOMC (Federal Open Market Committee) a Bézs könyvben foglaltakat is figyelembe véve határozza meg kamatpolitikáját. A kamatdöntő ülést mindig két héttel a Beige book megjelenése után tartják.
- Évente 8 alkalommal közlik, az FOMC meeting-et megelőző második hét szerdáján.

- Ha a Beige book növekvő inflációt említ, akkor kamatemelés lehetséges. Ha viszont recessziót mutat, akkor inkább kamatcsökkentés várható.

FOMC (Federal Open Market Committee) Rate Decision – Jegybanki alapkamat döntő ülés

- **Itt konkrétan arról a napon túli** kamatlábról döntenek, amiért a kereskedelmi bankok a központi jegybanknál elhelyezik betéteiket.
- **Ezt a** kamatdöntést a piac legtöbbször előre beárazza már. A központi bank jelentésére (FOMC Statement) nagyobb figyelem irányul, mivel ebben foglalják össze a jövőbeli várakozásokat és tervezeteket.
- Évente 8 alkalommal van kamatdöntő ülés.

Consumer Price Index (CPI) – Fogyasztói árindex Core CPI – maginfláció mérésére

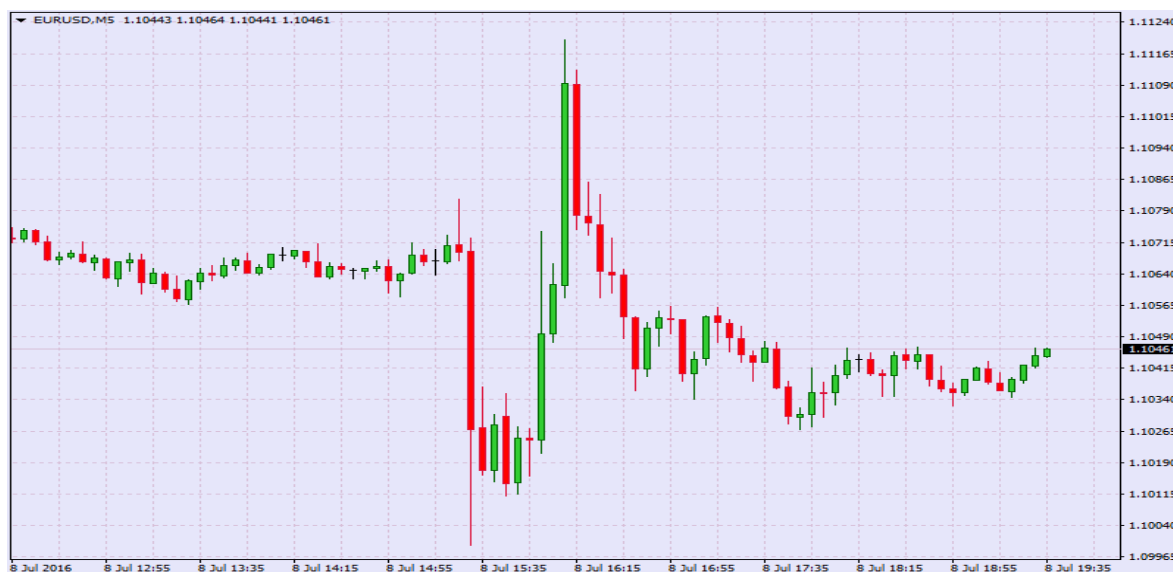
- Egy előre összeállított fogyasztói kosár alapján méri az árak változását (inflációt).
- A maginflációt stabilan kell tartani és havi szinten kell mérni. Változása komoly információt hordoz a piacok számára.
- Mindig a hónap közepén jelentik.

Eurozone Core Consumer Price Index – Eurózána maginfláció

- Pontosan ugyanarról az adatról beszélünk, mint az előbb, csak itt most az eurozána viszonylatában. Itt is egy előre összeállított fogyasztói kosár alapján mérik az árak változását (inflációt).
- Ezt az adatot is mindig hónap közepén jelentik le.

Non-Farm Payrolls (NFP) - Nem mezőgazdaságban dolgozó új foglalkoztatottak változása

- Nagyon leegyszerűsítve 2 dologból tevődik össze ennek a hírnek a fontossága:
 - 1000 főben számítva („x”K) jelzi a nem mezőgazdaságban elhelyezkedő, új foglalkoztatottak arányát.
 - illetve noha ez egy másik hír, de mégis együtt szoktuk kezelni őket, jelzi %-os arányban a munkanélküliség számát.
- Nagyon intenzív piaci mozgásokat szokott eredményezni, talán a legjelentősebbeket az összes hír közül, hisz nagyon jól jelzi a gazdaság pillanatnyi állapotát.
- Minden hónap első péntekjén jelentik be.
- Az NFP- hez még hozzáfűznék valamit. Természetesen nem mindig, de nagyon gyakran van egy nagyon jellegzetes mozgása ennek a hírnek. Kicsit úgy tudnám jellemezni, mintha egy szívhang lenne az EKG görbén. A hír előtt általában kisimul a piac, szinte nincs mozgás, nagyon pici gyertyák követik egymást egy vízszintes sávban. Mert senki nem akar kereskedni a hír előtt. Majd amikor a jelentés megérkezik, akkor valamelyik irányban megrántják a piacot, utána pár perccel később pedig az ellenkező irányba... majd kb 1 órával a bejelentés után, miután már mindkét irányba volt egy éles kilengés, utána visszaáll az ár majdnem oda, ahonnan elindult. (Figyeljünk arra, hogy az első rántás bármelyik irányba elindulhat, ne csak a képen látható irányba!)

Crude oil inventories – Kőolaj készletek

- Ez a hír mutatja a tartalékolt kereskedelmi célú kőolaj készletekben bekövetkezett változást, amit hordónkénti mennyiségben publikálnak, heti rendszerességgel. Az OPEC többek közt ezt az adatot figyelve dönt a kitermelési kvótákról.
- És hogy mit is jelent az olajkitermelés kvótáját érintő változás piaci szempontból? Amennyiben emelik a kvótát, vagyis több olajat termelnek ki, nő az olajtartalék mennyisége, ami intenzíven gyengítheti az olaj világpiaci árát. Ha azonban az OPEC szinten tartja a kvótát, akkor stagnál, illetve csak lassacskán nő a világ kőolajkészlete - ami azt jelenti, hogy a nyersanyag árfolyama stagnálhat, illetve kisebb mértékben lejjebb mozdulhat. És hogy mi történik akkor, ha csökkentik a kvótát? Ebben az esetben csökkenni fog a világ már kitermelt kőolajkészlete. Az olaj árfolyamában ez pedig intenzív növekedést jelenthet.

Mielőtt továbbmennénk, beszéljünk pár nagyon fontos „apróságról” amiknek hiányában nem tudunk igazán stabil, jó kereskedőkké válni.

- Nagyon fontos hogy ismerjük azt a platformot, amit éppen használunk.
- Hogy odafigyeljünk az időtávokra, amiket használunk. És ezen belül, hogy lássuk a különböző grafikonok/idősíkok egymásba olvadását.

- Illetve, hogy tisztában legyünk a kereskedés „hierarchiájával”.

Kezdjük azzal, hogy először is döntsük el, hogy milyen típusú kereskedést is folytatunk.

Van **fundamentális kereskedés**, ami a hírek értelmezésén alapszik, és van **technikai elemzés**, ami pedig a technikai jelek keresésén alapszik, amiket a következő fejezetekben fogunk részletesebben végigvenni.

Kezdő és középhaladó szinten a technikai elemzés az, ami a könnyebb és hathatósabb segítséget tudja nyújtani az ember számára, azzal a kitételrel, hogy tisztában van azzal, hogy mikor jönnek ki a hírek, illetve hogy tisztában van vele, hogy az a fajta kereskedés, amit éppen folytat, az mennyire hírérzékeny.

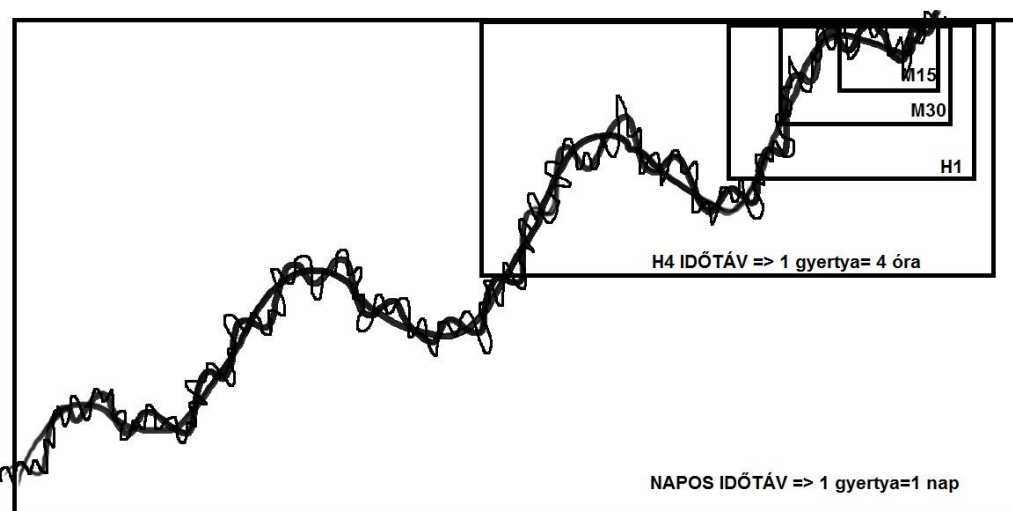
Mit is jelent az a PRICE ACTION kereskedés?

- Minden, amit tudnunk kell, ott van a grafikonon! Tanuljuk meg a grafikonokat olvasni...olyanok, mint egy kotta... Ha értjük azt, hogy mit látunk rajtuk, akkor érthetjük azt, hogy mi folyik a világ piacain.
- A legfontosabb az ár, és annak a pillanatnyi alakulása. Gyakran láttam kereskedőket, akik beszélnek különböző instrumentumokról, jelekről, helyzetekről...csak épp azzal nincsenek tisztában, hogy az adott termék ára épp hol is áll...ne essünk ebbe a hibába... A tőzsdén mindig az ár a legfontosabb!
- Ne a múltat, és a múltbeli eseményeket figyeljük főként. Számunkra a jelen a fontos.
- A gyertyák, a vevők és az eladók pillanatnyi harcát mutatják mindig. Tanuljuk meg nagyon, és értsük ezt a harcot, mert ha ezzel tisztában vagyunk, akkor már rengeteget tettünk annak érdekében, hogy sikeres kereskedőkké váljunk.
- A trendeket, az áralakzatokat, a gyertyákat és a támasz-ellenállás szinteket figyelve keressünk inkább beszállási jeleket, nem a múltbeli történésekre, vagy a bonyolult fundamentumokra alapozva.

A kereskedés lépései és hierarchiája:

Figyeljünk erre a sorrendre mindig és így épüljön fel a kereskedésünk!

1. **Tudjuk meg, hogy várhatóak-e olyan hírek, amik befolyásolhatják a kereskedésünket.** Erre mindig figyeljünk nagyon oda. Van olyan típusú kereskedés, amihez „nagyon jól jön”, ha éppen van valami komoly piacmozgató hír, de van olyan fajta is, aminek pedig pont az ellenkezője, a halála lehet egy-egy komolyabb hír, ami felborítja a technikai jeleket. (Ez mindig legyen benne a fejünkben, hogy vannak olyan hírek, amik teljesen felülírhatják egy ideig, óráig a technikai jeleket!) → Fontos megjegyezni, hogy nem muszáj érteni a híreket. Azt kell tudni, hogy mikor vannak, és hogy melyik párokon/termékeken okozhatnak nagyobb volatilitást.
2. **Váltsunk át gyertya grafikonra** és a lehető legnagyobb chart méretre. A gyertyák jelentését ha megértjük, akkor már majdnem nyert ügyünk van. És minél nagyobb méretű a grafikonunk, annál könnyebb elemezni, LÁTNI rajta...
3. Legyünk tisztában azzal, hogy a platform különböző jelzései mit is takarnak, mikor mit kell használnom.
4. **Nagyon figyeljünk oda arra, hogy milyen időtávú grafikont nézünk** → ez az egyik leggyakoribb hiba kezdők körében, hogy nem látják az idősíkokat együtt. A következő képpel megpróbálom ezt szemléltetni. Látnunk kell, hogy a hosszabb távú pl. felfelé menő trend, kisebb felfelé és lefelé menő trendek összességéből áll, amik szintén folyamatosan egyre kisebb lefelé és fölfelé menő trendek összességére lennének lebonthatóak. Itt kell látni azt, hogy egy grafikonnak sok idősíkja van, és hogy kb. mekkora képet is látunk az egészből, amikor kiválasztunk egy időtávot.

5. Értsük az időtávokat és a hozzájuk kapcsolódó jelek „időtartamát”...

- M1 = 1 gyertya 1 perc → ~ 1 – 5 percnyi prediktív erő.
- M5 = 1 gyertya 5 perc → ~ 5 – 15 percnyi prediktív erő
- M15 = 1 gyertya 15 perc → ~ 15 – 60 percnyi prediktív erő
- M30 = 1 gyertya 30 perc → ~ 30 – 120 percnyi prediktív erő
- H1 = 1 gyertya 1 óra → ~ 1 – 4 órás prediktív erő
- H4 = 1 gyertya 4 óra → ~ 4 – 24 órás prediktív erő
- D = 1 gyertya 1 nap → ~ 1 – 5 napos prediktív erő
- W = 1 gyertya 1 hét → ~ 1 – 5 hetes prediktív erő
- MN = 1 gyertya 1 hónap → ~ 1 – 5 hónapos prediktív erő

6. **Állapítsuk meg a trend irányát.** (emelkedő, csökkenő, sávmozgás, vagy trend nélküli mozgás, ezt a legutóbbit kerüljük el!) → ez a legfontosabb jelünk, igyekezzünk, ha lehet, mindig trendirányba kötni. „Trend is your friend” → a trend a barátod!
7. **Nézzük meg, hogy csatornában mozog-e az árfolyam.** → ez rögtön segít minket abban, hogy ne csak a trendirányú beszállókat találjuk meg, hanem a kisebb korrekciókat is be tudjuk kötni, rövidebb időtávokon.
8. **Keressük meg a támasz és az ellenállás szinteket, vagy akár a Fibo vagy Pivot szintek is segíthetnek,** illetve ha vannak, akkor esetleg a pszichológiai szinteket az árfolyamban. → az emberek nagytöbbsége kedveli a kerek számokat pl. ezek környékén gyakran megragad az árfolyam.
9. **Nézzük meg, hogy van e áralakzat a grafikonon.** → Ha van igyekezzünk az áralakzat irányában beszállókat keresni. (Az áralakzatok mindig sok -30-80 gyertyából is állhatnak, ezért erős JELnek számítanak)
10. **Keressünk gyertya jeleket a charton.** (a gyertya jelek 2-5 gyertyából állnak, ezért ők a legkisebb jelentőségű jeleink)
11. **Használjunk számunkra megfelelő indikátorokat,** ezek nagyon jó megerősítőink lesznek egy-egy jelhez. → Az indikátorokat, mindig együtt javaslom használni a trendelemzéssel. Nem olyan stabil megbízhatóságúak, azok a jelek, amiket CSAK indikátorok segítségével kapunk. Akkor tudnak valódi mankóinkká válni, ha megerősítő funkciót adunk nekik. Ezen kívül legyünk mindig tisztában azzal, hogy egy adott indikátor trendkövető-e (hisz ilyenkor késve adja ki a jeleket) vagy a trendel egyidőben, vagy akár korábban tud-e számunkra már jeleket generálni.

12. És egy utolsó tanács: Csak annyi eszközt használjunk a charton, hogy még lássuk a fától az erdőt!

TRENDELEMZÉS

A tanulásunk legfontosabb szakaszán a tőzsdepszichológián és az alapokon sikeresen túl vagyunk.

...De vajon tényleg túl vagyunk rajta?

Sokan hajlamosak innen, ettől a ponttól kezdeni a tanulást, átugorva a „bla-blát” pedig nem kéne...

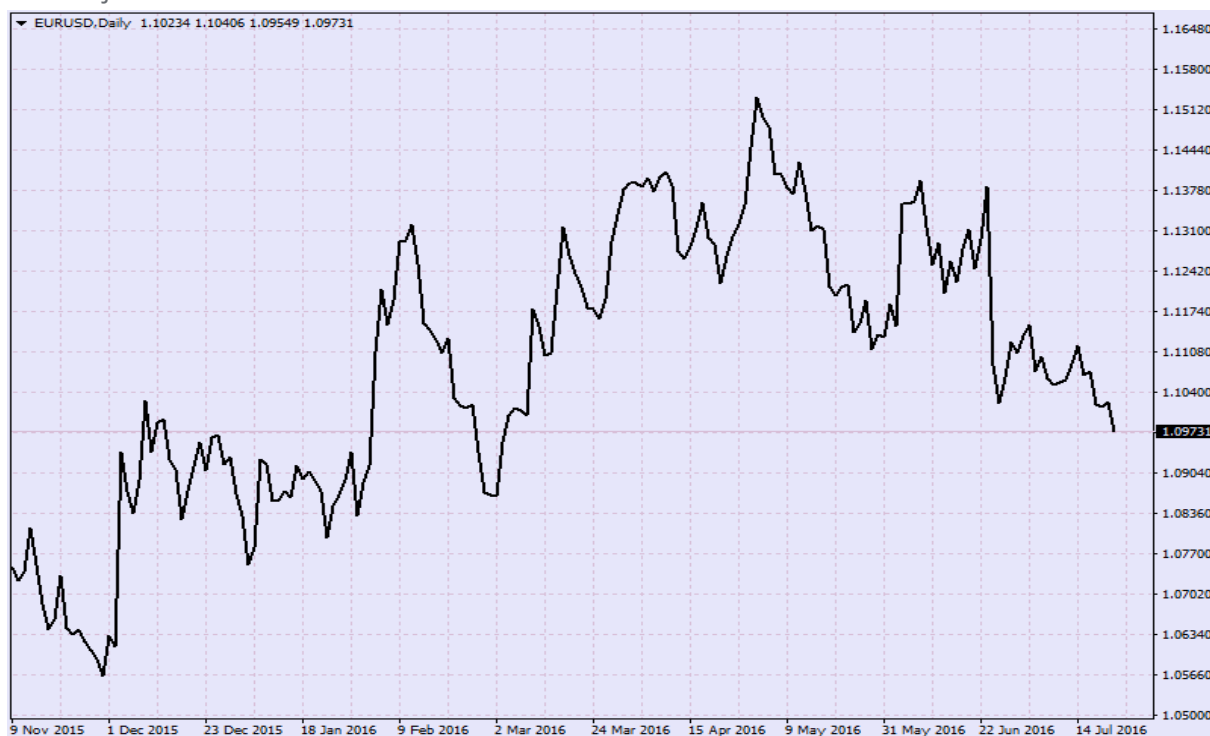
Mindig legyen benne a fejünkben, hogy az emberek 90 %-a nem azért bukik a tőzsdén, mert az elméletet képtelen megtanulni, hanem azért mert a megtanultakat képtelen stabilan és „kötélidegekkel” alkalmazni.

Chart (grafikon) formák, amikkel a felületen találkozhatunk

A grafikonokat, amiket a felületen láthatunk, **chart**nak nevezzük. (Hallottam már több embertől is, hogy függvényként emlegeti őket, de ezt ne tegyék. Ezeket nevezzük szépen magyarul CHARTnak! ☺)

3 fajta ilyen charttal találkozhatunk a felületen:

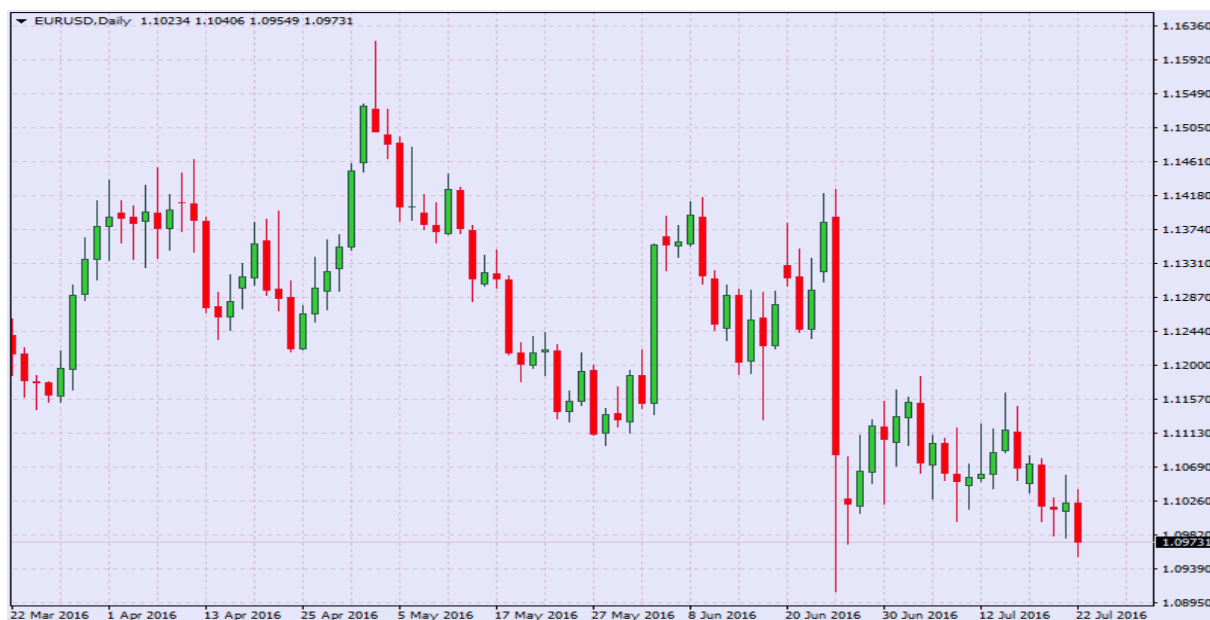
- Vonalt grafikon (Line chart) → ez első látásra egyszerűbb, ámde jóval kevesebb információt hordoz a számunkra. Én sokkal inkább a következő típus használatát javaslom.

vonal grafikon

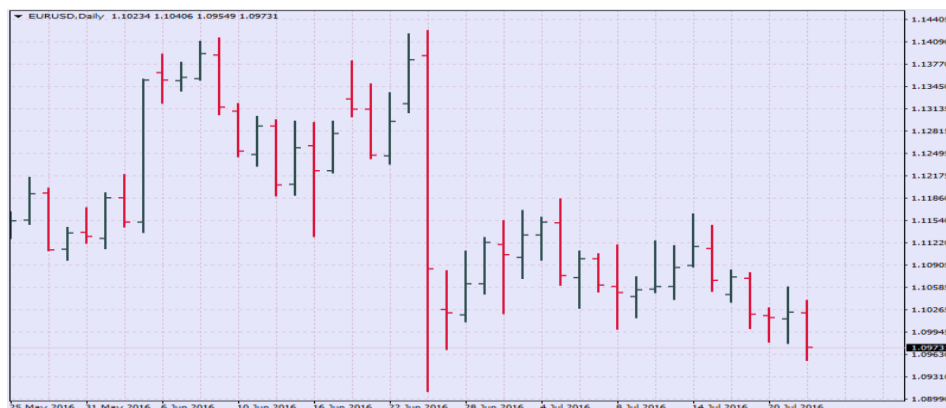
- Japán gyertya grafikon (Candlestick chart)→ Ahogy az előbb már mondtam, én emellé teszem le inkább a voksomat. Jóval több információt hordoz, jeleket tud nekünk adni és így segíteni tud minket a kötéseknél és a döntésben.

A gyertyákat itt most csak megemlíjtük, de a későbbiekben ezeket a bizonyos jeleket és információkat, nagyon részletesen át is fogjuk venni a gyertyákról szóló fejezetben.

japán gyertya grafikon

- Bar chart – Ugyanazokat az információkat hordozza számunkra, mint a gyertya chart, csak személy szerint én úgy gondolom, hogy vizuálisan a másikat „könnyebb” látni. De ugyanúgy használható, mint a gyertya chart.

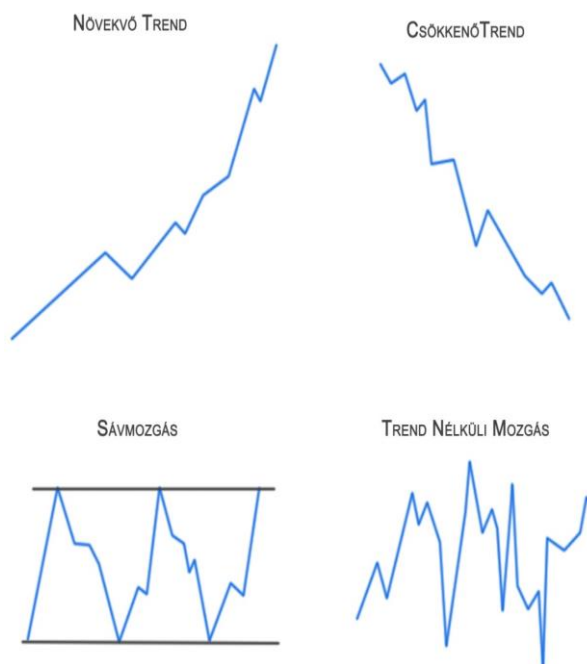

Bar Chart

A charton megjelenő trendek és fajtái:

Az első és legfontosabb dolgunk, amikor kereskedni kezdünk, hogy állapítsuk meg, hogy milyen trendet látunk a chartunkon. Magyarul, állapítsuk meg, hogy milyen irányban mozog a grafikonon az árfolyam.

4 féle trend létezik:

Mik is azok a trendvonalak, és milyen szabályok mentén tudunk velük gondolkodni?

Minden trendnek van elsődleges és másodlagos feltétele.

- Ha a trend elsődleges feltétele érvényben van, akkor maga a trend is érvényben van, ha ez a feltétel megszűnik, akkor a trend is megszűnik. Majd a megszűnés után leggyakrabban átvált valami másik trendbe.
- Ha a trend másodlagos feltétele érvényben van, akkor a trend erős, de ha ez a feltétel megszűnik, akkor a trend bizonytalanná válik, kétséges lesz. DE ettől még érvényes, nem szűnik meg.

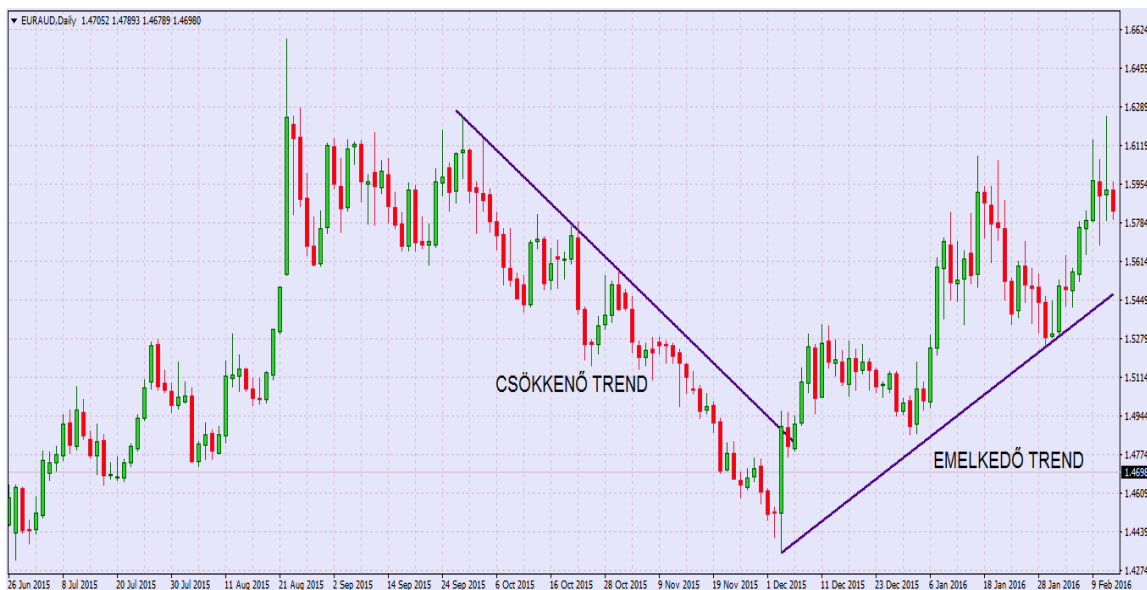
Itt egy kicsit kénytelenek leszünk a vizuális fantáziánkhoz nyúlni.

A trendeket képzeljük el úgy, hogy vonalak alkotják. Az elsődleges feltétel pontjait is össze tudjuk kötni egy vonallal, ahogyan a másodlagos feltételekét is.

Az elsődleges feltételi pontokat összekötő vonalat nevezzük trendvonalnak. A másodlagos feltétel pontjait összekötőt pedig csatorna vonalnak. Hogy miért csatornavonal? Hisz a két vonal leggyakrabban párhuzamos, mint egy sín pár, és így egy csatornát adnak ki ketten együtt, amiben mozog az ár.

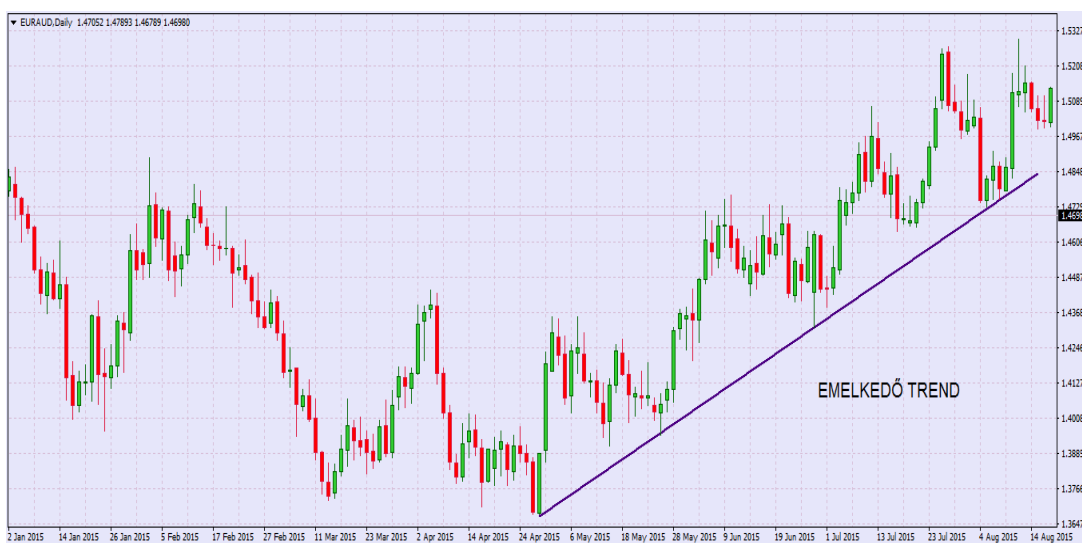
Próbáljunk meg tényleg vizuálisak lenni és próbáljuk meg észlelni a „trendvonalakat”, valamint a „trend csatornákat” az árfolyamban. Nagy könnyebbség lesz ez később a kereskedésben, ha megtanuljuk látni ezeket a vonalakat.

Lássuk, ahogy a trendek követik egymást.

Nézzük meg most részletesebben is ezt a 4 féle trendet:

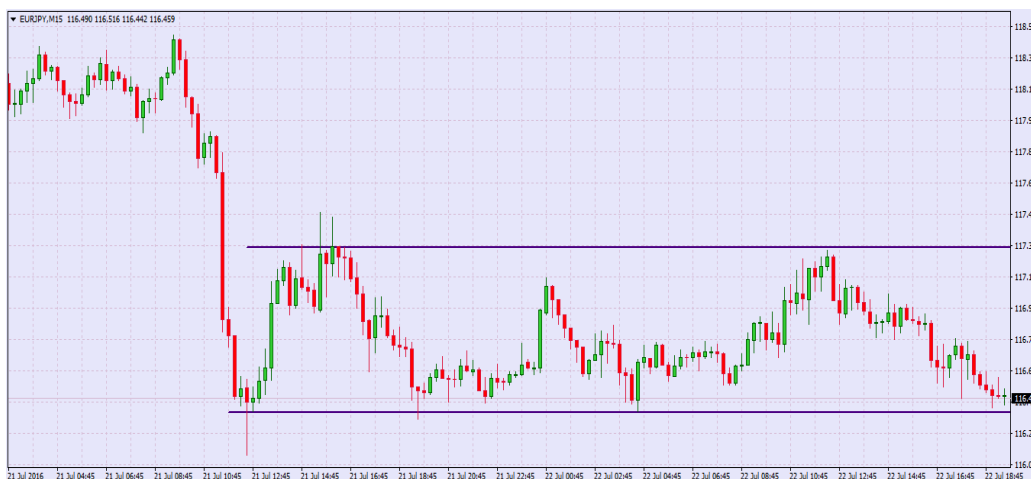
- **Növekvő trend (felfelé menő trend) →** amikor az árfolyam görbe újra és újra egyre magasabb csúcsokat rajzol ki, és ezzel egyidőben, pedig a lokális völgyek is egyre magasabbra kerülnek. Ilyenkor a völgyeket kell összekötnünk ahhoz, hogy a trendvonalunk kialakuljon.

- **Csökkenő trend (lefelé menő trend) →** ezt látjuk, amikor az ár újra és újra egyre mélyebb völgyeket rajzol ki, és ezzel egyidőben, pedig a lokális, egymást követő csúcsok is egyre mélyebben vannak. Ilyenkor a csúcsokat kell összekötnünk ahhoz, hogy a trendvonalunk kialakuljon.

- **Sávmozgás (oldalazó trend)** → ilyenkor azt látjuk, hogy az árfolyam két vízszintes vonal (egy támasz és egy ellenállás szint) között mozog fel és le. Ezt a típusú mozgást Range-nek nevezzük szaknyelven.

- **Trend nélküli mozgás** → ez a fajta mozgás, igen ritka, szinte mindig a három fentebb említett trendelő mozgásban szokott lenni a grafikon. A trend nélküli mozgás annyit tesz, hogy a csúcsok növekednek, de közben a völgyek is egyre mélyebbek, illetve, hogy a két vízszintes szintből mindkét oldalon állandóan „kikandikál” az árfolyam. Nagyon fontos, hogy ez az alakzat, komoly piaci bizonytalanságot mutat, úgyhogy az ilyen helyzetben, ne nagyon lépünk kötésbe!

Támasz- ellenállás jelleg

Amit nagyon fontos még itt a trendvonalak és az árcsatornák különböző típusainál megértenünk, az a támasz-ellenállás jelleg.

- A támaszvonal az, ami mindig alul van, tehát „megtámasztja” alulról, nyomja felfelé az árfolyamot. Teljesen mindegy, hogy növekvő, vagy csökkenő trendről, vagy sávmozgásról beszélünk. A lényeg mindig ugyanaz marad.

Ha az ár érinti ezt az alsó, támaszvonalat, akkor, az vételi jeleget generál a számunkra.

Illetve amire még nagyon érdemes odafigyelni, hogyha egy ilyen hosszabb távon működő támaszvonalat letöri az árfolyam (fentről lefelé erősen áthalad rajta), akkor trendváltás következik be, tehát innentől kezdve, ez már eladási jel a számunkra.

- Az ellenállás vonal pedig az, amelyik mindig felül van, tehát felülről fogja-nyomja vissza lefelé az árfolyamot.

Ha az ár érinti ezt a felső, ellenállás vonalat, akkor az eladási jelleget generál a számunkra.

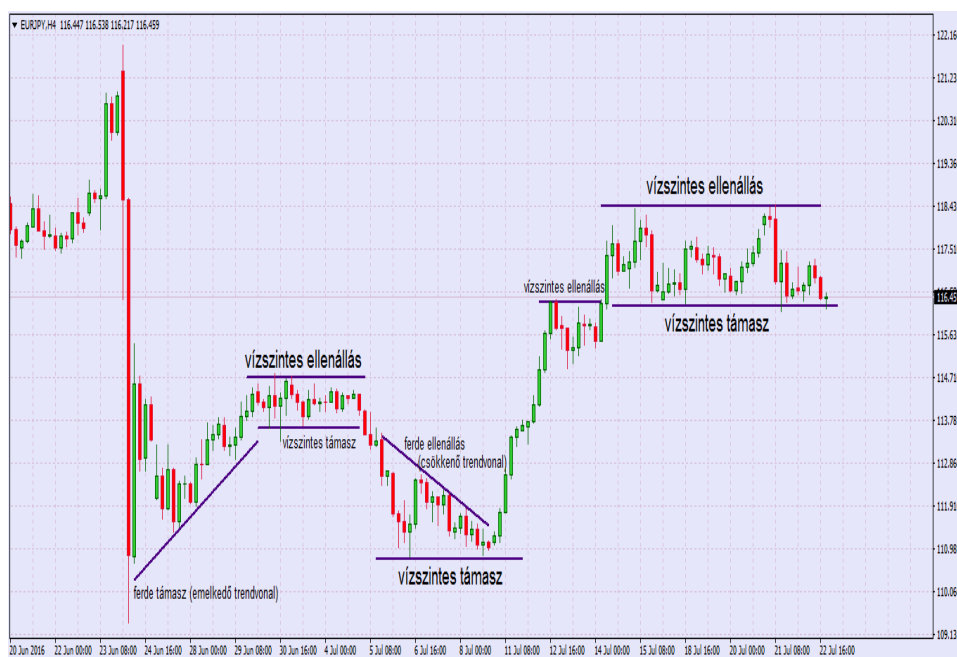
Illetve szintén, ugyan úgy, ahogy az előzőekben, amire még nagyon érdemes odafigyelni, hogyha egy ilyen hosszabb távon működő ellenállás vonalat letör az árfolyam (lentől felfelé erősen áthalad rajta), akkor trendváltás következik be, tehát innentől kezdve, ez már vételi jel a számunkra.

Emelkedő trendnél:

- A trendvonal viselkedik támaszként
- A csatornavonal viselkedik ellenállásként

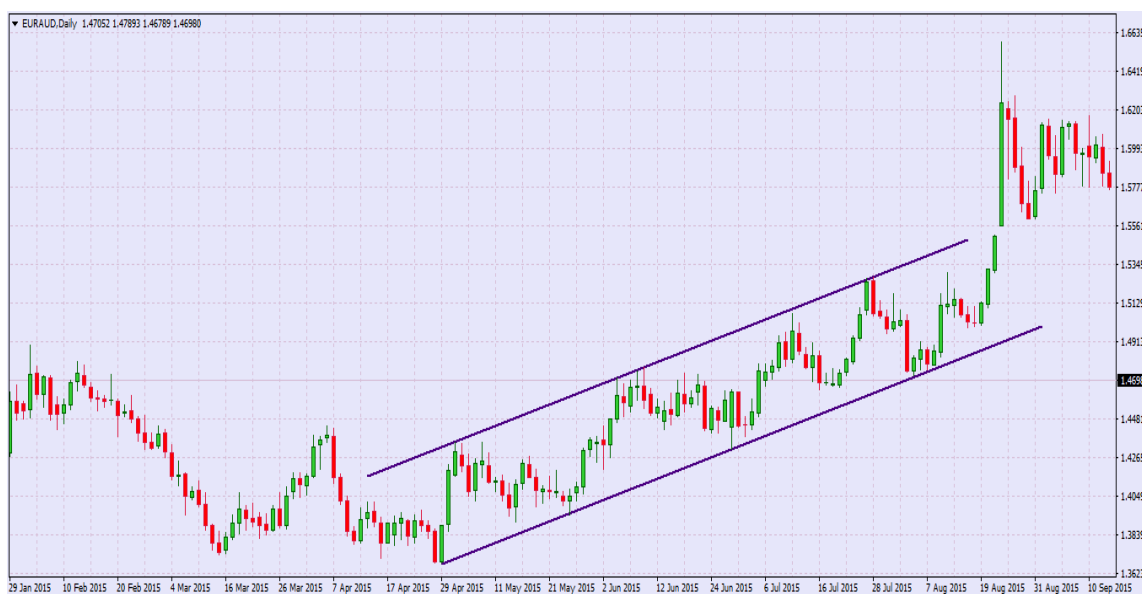
Csökkenő trendnél:

- A trendvonal viselkedik ellenállásként
- A csatornavonal viselkedik támaszként

Trendszabályok emelkedő trendnél:

- Elsődleges feltétel: a völgyek folyamatos növekedése, azzal a kitétellel, hogy ezek a völgyek lehetnek egyenlők is.
- Másodlagos feltétel: a csúcsok is folyamatosan növekednek, de ezek nem lehetnek egyenlők.

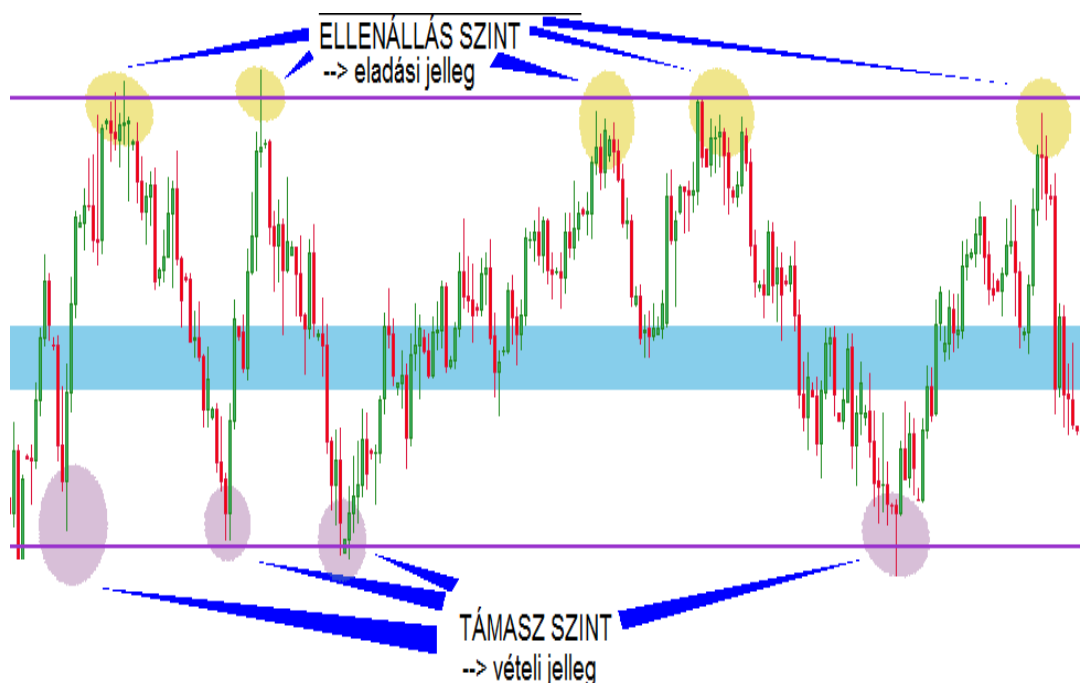
Trendszabályok csökkenő trendnél:

- Elsődleges feltétel: a csúcsok folyamatos csökkenése, azzal a kitétellel, hogy ezek a csúcsok lehetnek egyenlők is.
- Másodlagos feltétel: a völgyek is folyamatosan csökkennek, de ezek nem lehetnek egyenlők.

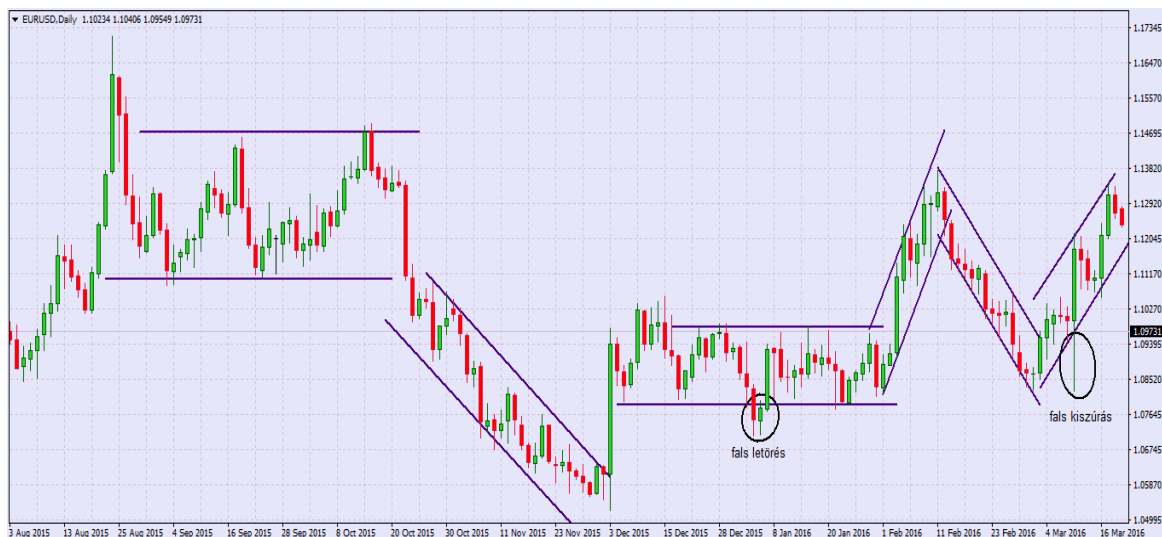
Trendszabályok sávmozgásnál:

- Végezetül gondoljunk vissza a sávmozgásra, ahol két vízszintes vonal adja ki a csatornát. Talán pont itt lesz majd a legkönnyebb ezt elképzelni és megtanulni.
- A sávmozgást, nevezzük még vízszintes árcsatornának is vagy angolul Range-nek.
- A range-en belül remekül lehet kereskedni. Ha az árfolyam eléri a range alját (a támaszvonalat), az számunkra vételi jel. Ha az árfolyam eléri a range tetejét (az ellenállás vonalat), az számunkra eladási jel. Amennyiben pedig kitör a Rangeből, akkor az iránynak megfelelően: ha a támaszvonalkat törte át az ár, akkor SELL-Short (eladás), ha az ellenállás vonalkat, akkor pedig BUY-Long (vétel).
- Ami még érdekes lehet itt, hogy nagyon gyakori sávmozgásnál, hogy a range közepén kialakul egy támasz-ellenállás sáv vagy zóna, ami gyengébben ugyan, mint a két szélső vonal, de mégis meg tudja állítani egy kis időre az árfolyam menetét. (ezt a zónát, világoskékkel jelöltem a képen)

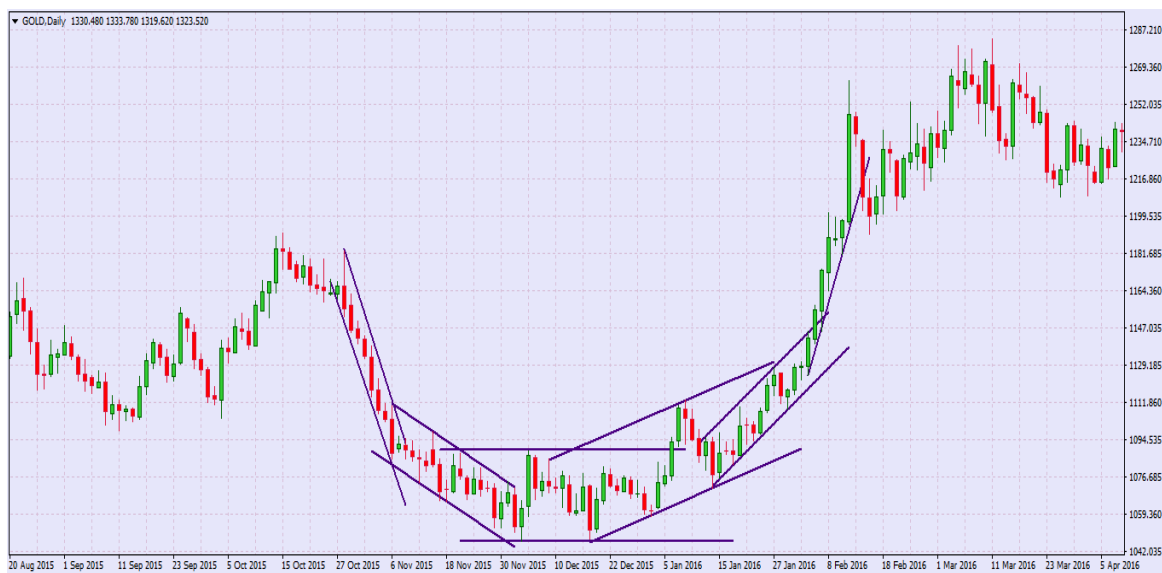

Végezetül nézzünk még 2 képet, ahol a különböző féle trendcsatornák egymást váltják. Illetve ahol különböző meredekségű trendcsatornák ágyazódnak egymásba.

A következő kép különlegessége, hogy az életben sajnos tökéletes tankönyvi példa kevés van. Sokkal gyakoribb, mikor egy-egy kép/helyzet bizony tartalmaz fals jelzéseket is. Ez az a bizonyos 5-1 = 4 szabály.

Ilyen pedig az, amikor különböző meredekségű de azonos irányú trendcsatornák követik egymást (a különböző, egyre nagyobb meredekségű trendvonalakat, szoktuk belső trendvonalaknak is nevezni.)

Gyertya alakzatok és általánosságban pár szó a japán gyertyákról

A gyertyák eredete, avagy miért is japán gyertyáról beszélünk?

A gyertyák elmélete és megalkotása egy japán rizskereskedőtől Munehisa Hommától származik. Úriemberünk hihetetlen vagyonra tett szert az általa kifejlesztett kereskedési technika alkalmazásával a 18. században a rizsiacon.

Homma folyamatosan figyelte az árakat és a kereskedők viselkedését. Ezeket a megfigyelt információkat, illesztette bele a gyertyaformákba. A gyertyák színe, testüknek hossza, valamint az alsó és a felső kanóc mérete, egymáshoz viszonyított nagyságuk mind, fontos információt rejt. Segítségükkel felmérhető a piaci hangulat.

Homma idővel az ország egyik legmeghatározóbb rizskereskedőjévé vált, akiről a korabeli feljegyzések azt írták, hogy volt olyan, hogy egyhuzamban 100 nyerő üzlete volt. Sikereinek és ebből származó vagyonának köszönhetően, szamuráj tisztséggel jutalmazták...

Munehisa Homma
(1724-1803)

A gyertyák:

Most beszéljük át részletesebben, hogy mik is azok az információk, amiket figyelniük kell a gyertyákhoz, ha Hommához hasonlóan sikeressé akarunk válni...

A gyertyák nevezetes pontjait láthatjuk az alábbi képen. Hogy miért fontosak ezek a nevezetes pontok? Mert ezek **a gyertyák és a bennük rejlő információ ábrázolja a harcot a piacon a vevői és az eladói oldal között.** A gyertyáknál és persze úgy egészében a kereskedésünk folytán az a legfontosabb, hogy ezt a harcot megértsük.

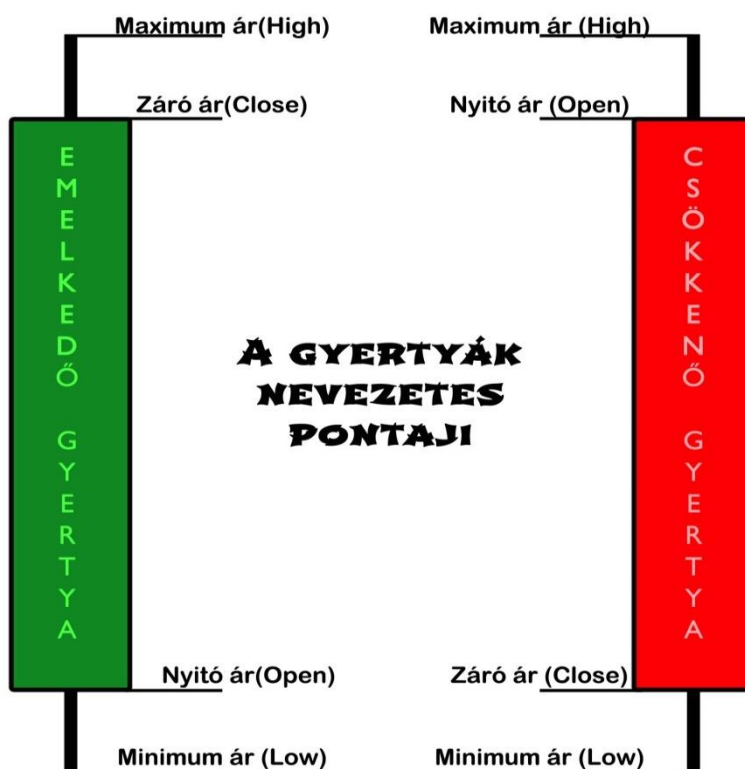
Alapszabályunk:

- ➔ Minél közelebb van a záróár (Close) a maximum árhoz (High), annál inkább a vevők nyertek.
- ➔ Illetve minél közelebb van a záróár (Close) az minimum árhoz (Low), annál inkább az eladók nyertek, adott piaci időszakon belül.

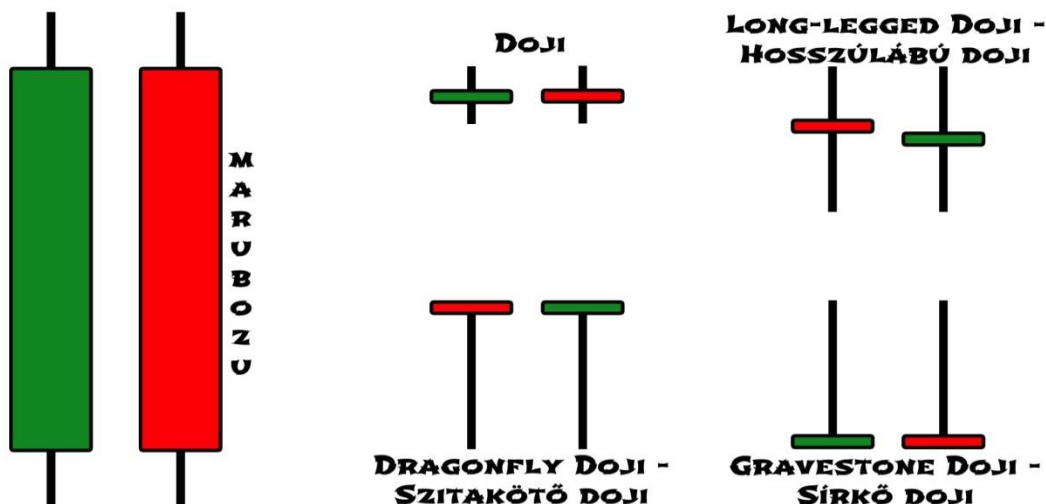
Egy gyertya mindig adott időszakot jelent.

Magyarul, ez annyit tesz, hogy egy adott gyertya mindig a chart beállításoknak megfelelő időtartam alatti vevők és eladók közötti harcot fogja mutatni.

Ez az időszak lehet 1 perc, 5 perc...1 óra...1 nap...1 hét, vagy akár 1 hónap is.

A vevők és eladók közötti harcnak 6 fő variációja létezik.

1.

A hosszú zöld kanóc nélküli, vagy szinte kanóc nélküli gyertya (zöld **marubozu**) azt jelzi, hogy a kereskedés nagyrészt a vevői oldal, a bikák kontrollálták, uralták.

2.

A hosszú piros kanóc nélküli, vagy szinte kanóc nélküli gyertya (piros **marubozu**) azt jelzi, hogy a kereskedés nagy részét az eladói oldal, a medvék kontrollálták, uralták.

3.

A kis testű, rövid kanócú gyertyák, ahol szinte mindegy a gyertya testének a színe (**doji**), azt jelzik, hogy bizonytalanság van a piacon. A vevők és az eladók ereje közel megegyezik egymással, ezért egyikük sem tud nagyobb árelmozdulást generálni, az árak nagyjából ott végződnek, ahonnan elindultak. Leggyakrabban ezek a típusú gyertyák komolyabb hírek előtti „vihár előtti csendben” keletkeznek, illetve nem aktív piaci időszakokban, tehát pl. éjjel.

4.

A kis testű, hosszú alsó kanócos gyertyák, ahol szintén szinte mindegy a gyertya testének a színe, (**Dragon fly doji-repülő sárkány doji**) azt jelzik, hogy a kereskedés első szakaszában az eladók voltak túlsúlyban, de aztán a kereskedés második felére visszatértek a vevők és visszanyomták a záróárat. Összességében inkább vételi jellege van a gyertyának. Nagyon sokszor lefelé menő trendek végén találkozunk ezzel a gyertyatípussal. Sok kereskedő ezt a gyertyatípust, **Hammer**-nek nevezi, ha van egy picivel „normálisabb” testmérete a gyertyának.

5.

A kis testű, hosszú felső kanócos gyertyák (**Gravestone doji-Sírkő doji**) azt jelzik, hogy a kereskedés első szakaszában a vevők voltak túlsúlyban, de aztán a kereskedés második felére visszatértek az eladók és visszanyomták a záróárat. Összességében inkább eladási jellege van a gyertyának. Sokszor felfelé menő trendek végén találkozunk ezzel a gyertyatípussal.

6.

A kis testű és mind hosszú alsó-, mind hosszú felső kanócos gyertyák (**Long-legged doji-hosszú lábú doji**) azt jelzik, hogy a vevők is és az eladók is dominálták a kereskedés bizonyos szakaszát, végül azonban egyikük sem tudott határozottan felülkerekedni a másik táboron, így az eredmény patthelyzet, egyikük sem döntötte el a harcot, megmaradt a piaci bizonytalanság. Az ilyen típusú gyertyák leggyakrabban komoly hírek után keletkeznek közvetlenül.

A következőkben tekintsük át a legfontosabb gyertyaalakzatokat.

Ha megtanuljuk észrevenni és felismerni ezeket az alakzatokat, akkor abból elég komoly valószínűséggel következtethetünk a trend jövőbeni irányára.

Szinte mindegyik gyertyaalakzatnak két verziója létezik. Kicsit olyan mintha ellentétes színnel tükrözhetnénk Őket egymásra. → Így a Bullish verzió emelkedővé teszi a trendet, a Bearish pedig csökkenővé. Erre figyeljünk oda! Az ember szeme hajlamos csak az egyik irányba „megszokni” és észrevenni, egy adott alakzatot. Tanuljuk meg mindkét formát észrevenni, akárcsak majd a következőkben, az áralakzatok esetében.

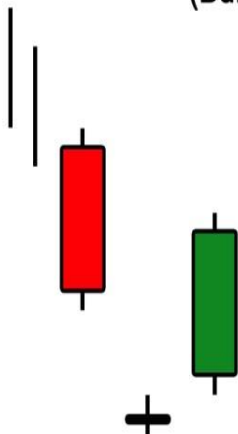
Az alakzatok általában trendváltást mutatnak, de vannak olyan formációk is, amik, trend erősítő jelleggel bírnak, ez mindig fel lesz tüntetve adott alakzat mellett.

Amire szintén figyeljünk oda:

- a gyertyaalakzatok általában 2-5 gyertyából állnak.
- ahol fontos az alakzatot megelőző trend iránya, azt függőleges vonalakkal jeleztük.
- ahol piros vagy zöld a gyertya színe, arra mindig nagyon ügyeljünk. Ha viszont egy gyertya szürke színnel van jelölve, ott a gyertya színe érdektelen az alakzat szempontjából. (de hangsúlyozom, hogy csak annak az adott gyertyának mindegy a színe.
- sokszor kiemelem, ha fontos, hogy adott gyertya (az alakzat „x”-edik gyertyája) pl.: maubozu (hosszú test, szinte kanóc nélkül) vagy doji (nagyon kis testű gyertya, szinte kanóc nélkül)

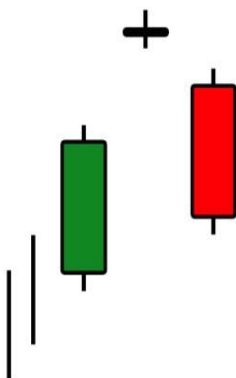
Az alakzatok angol neveit használjuk, mert a szakirodalomban szinte mindig így találhatók meg...

ABANDONED BABY (Bullish)

- Magas megbízhatóságú, trendváltó alakzat.
- A megelőző lefelé menő trendet, felfelé menővé szokta tenni.
- Figyeljünk rá, hogy a két szélső gyertya sokszor marubozu. Illetve hogy a két szélső gyertya és a középső doji között sokszor akár pici szakadás (gap) is lehet az árfolyamban.

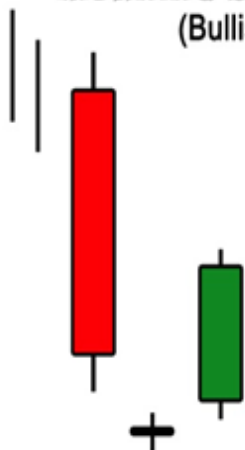
ABANDONED BABY (Bearish)

- Magas megbízhatóságú, trendváltó alakzat.
- A megelőző felfelé menő trendet, lefelé menővé szokta tenni.
- Figyeljünk rá, hogy a két szélső gyertya sokszor marubozu. Illetve hogy a két szélső gyertya és a középső doji között sokszor akár pici szakadás (gap) is lehet az árfolyamban.

MORNING DOJI STAR

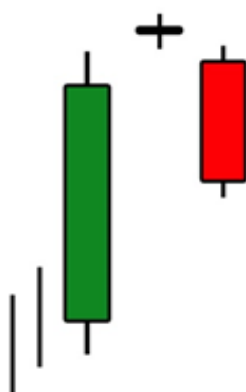
(Bullish)

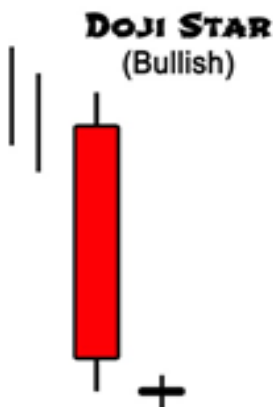
- Magas megbízhatóságú, trendváltó alakzat.
- A megelőző lefelé menő trendet, felfelé menővé szokta tenni.
- Fontos, hogy a megelőző trend csökkenő.
- Ami itt fontos, hogy az alakzat első gyertyája szinte mindig marubozu.

EVENING DOJI STAR

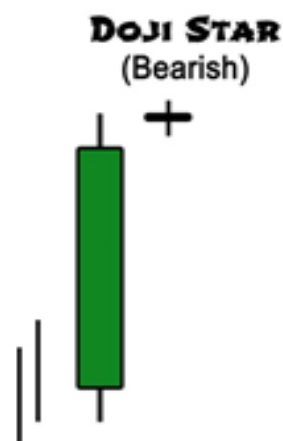
(Bearish)

- Magas megbízhatóságú, trendváltó alakzat.
- A megelőző felfelé menő trendet, lefelé menővé szokta tenni.
- Fontos, hogy a megelőző trend emelkedő
- Ami itt fontos, hogy az alakzat első gyertyája szinte mindig marubozu.

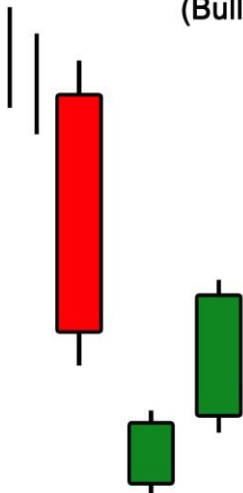

- Hasonló az előzőekhez, de itt „hiányzik” az utolsó gyertya.
- Közepes megbízhatóságú, trendváltó alakzat.
- A megelőző lefelé menő trendet, felfelé menővé szokta tenni.
- Itt is fontos, hogy az alakzat első gyertyája gyakran marubozu.
- Fontos, hogy a megelőző trend **csökkenő**

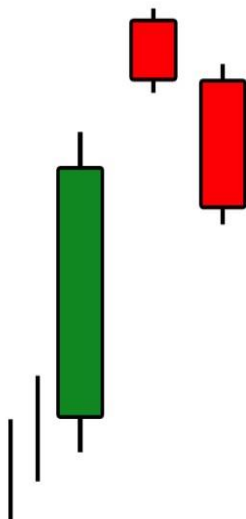
- Hasonló az előzőekhez, de itt „hiányzik” az utolsó gyertya.
- Közepes megbízhatóságú, trendváltó alakzat.
- A megelőző felfelé menő trendet, lefelé menővé szokta tenni.
- Itt is fontos, hogy az alakzat első gyertyája gyakran marubozu.
- Fontos, hogy a megelőző trend **emelkedő**.

MORNING STAR (Bullish)

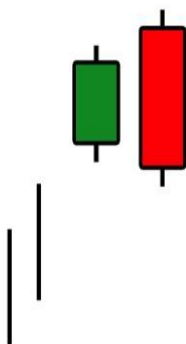
- Az előző névrokonához nagyon hasonlító alakzat. Mindössze annyi az eltérés, hogy itt az alakzat középső gyertyája nem doji, hanem egy kisebb méretű bármilyen színű gyertya lehet. Viszont itt figyeljünk oda arra, hogy az alakzat első és második gyertyája között gyakran gap (szakadás) van az árfolyamban.
- Ez is magas megbízhatóságú, trendváltó alakzat.
- A megelőző lefelé menő trendet, felfelé menővé szokta tenni.
- Itt is fontos, hogy az alakzat első gyertyája szinte mindig marubozu.
- Fontos, hogy a megelőző trend csökkenő

EVENING STAR (Bearish)

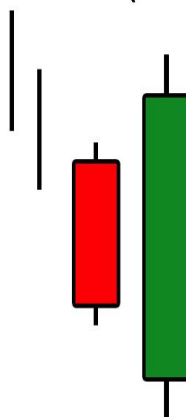
- Az előző névrokonához nagyon hasonlító alakzat. Mindössze annyi az eltérés, hogy itt az alakzat középső gyertyája nem doji, hanem egy kisebb méretű bármilyen színű gyertya lehet. Viszont itt figyeljünk oda arra, hogy az alakzat első és második gyertyája között gyakran gap (szakadás) van az árfolyamban.
- Ez is magas megbízhatóságú, trendváltó alakzat.
- A megelőző felfelé menő trendet, lefelé menővé szokta tenni.
- Itt is fontos, hogy az alakzat első gyertyája szinte mindig marubozu.
- Fontos, hogy a megelőző trend emelkedő

ENGULFING (Bearish)

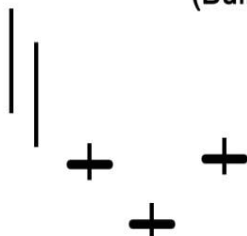
- Magas megbízhatóságú, trendváltó alakzat.
- A megelőző felfelé menő trendet, lefelé menővé szokta tenni.
- Ami itt fontos, hogy az alakzat első gyertyája szinte mindig akkora, hogy az egész gyertya, kanóccal együtt, kisebb, mint a következő (második) gyertya teste.
- Fontos, hogy a megelőző trend emelkedő

ENGULFING (Bullish)

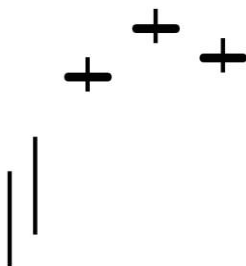
- Magas megbízhatóságú, trendváltó alakzat.
- A megelőző lefelé menő trendet, felfelé menővé szokta tenni.
- Ami itt fontos, hogy az alakzat első gyertyája szinte mindig akkora, hogy az egész gyertya, kanóccal együtt, kisebb, mint a következő (második) gyertya teste.
- Fontos, hogy a megelőző trend csökkenő

TRI STAR (Bullish)

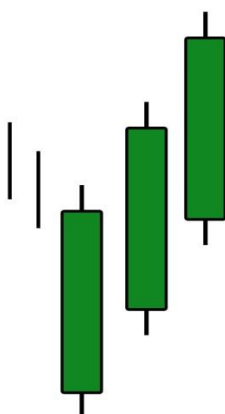
- Közepes megbízhatóságú, trendváltó alakzat.
- A megelőző lefelé menő trendet, felfelé menővé szokta tenni.
- Ami itt fontos, hogy az alakzat mindig 3, általában rövid kanócú dojiból áll. Sosincs benne más típusú gyertya. A 3 doji a piac elbizonytalanodását jelzi, az addigi trendben.
- Fontos, hogy a megelőző trend csökkenő.

TRI STAR (Bearish)

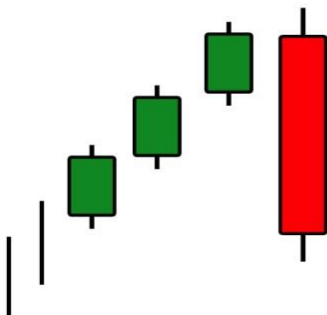
- Közepes megbízhatóságú, trendváltó alakzat.
- A megelőző felfelé menő trendet, lefelé menővé szokta tenni.
- Ami itt is fontos, hogy az alakzat mindig 3, általában rövid kanócú dojiból áll. Sosincs benne más típusú gyertya. A 3 doji a piac elbizonytalanodását jelzi, az addigi trendben.
- Fontos, hogy a megelőző trend emelkedő.

THREE WHITE SOLDIER (Bullish)

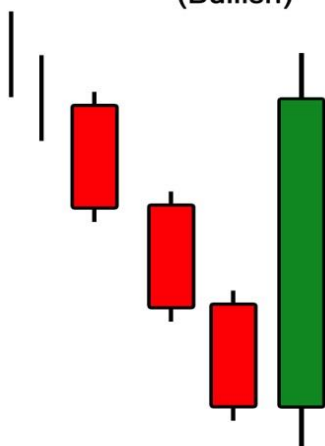
- Magas megbízhatóságú, trendváltó alakzat.
- A megelőző lefelé menő trendet, felfelé menővé szokta tenni.
- Ami itt fontos, hogy az alakzat mindhárom gyertyája szinte mindig marubozu. Ez nagyon erős vételi jelleget/szándékot mutat.
- Fontos, hogy a megelőző trend csökkenő

THREE LINE STRIKE (Bearish)

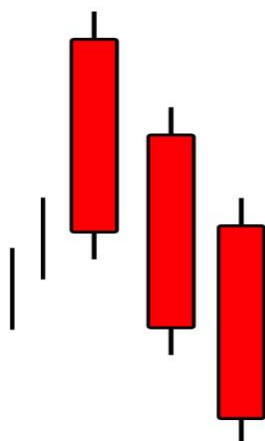
- Magas megbízhatóságú, trendváltó alakzat.
- A megelőző felfelé menő trendet, lefelé menővé szokta tenni.
- Itt is fontos, hogy az alakzat első három gyertyájának nagysága összesen kb. akkora, mint a negyedik gyertya hossza. Ez a negyedik gyertya általában itt is épp ezért egy marubozu. Ez így egy igen erős eladási jelleget/szándékot mutat, hogy az eladók, nagy erővel léptek színre.
- Fontos, hogy a megelőző trend emelkedő.

THREE LINE STRIKE (Bullish)

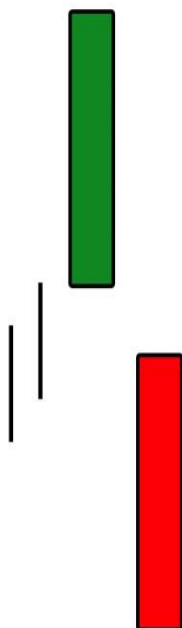
- Magas megbízhatóságú, trendváltó alakzat.
- A megelőző lefelé menő trendet, felfelé menővé szokta tenni.
- Ami itt fontos, hogy az alakzat első három gyertyájának nagysága összesen kb. akkora, mint a negyedik gyertya hossza. Ez a negyedik gyertya általában épp ezért egy marubozu. Ez is egy igen erős vételi jelleget/szándékot mutat.
- Fontos, hogy a megelőző trend csökkenő.

THREE BLACK CROWS (Bearish)

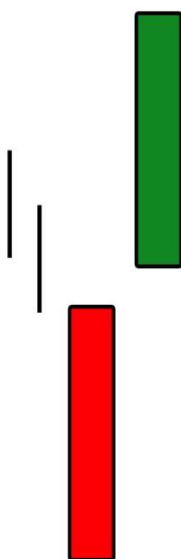
- Magas megbízhatóságú, trendváltó alakzat.
- A megelőző felfelé menő trendet, lefelé menővé szokta tenni.
- Ami itt fontos, hogy az alakzat mindhárom gyertyája szinte mindig marubozu. Ez nagyon erős eladási jelleget/szándékot mutat, hogy az eladók, nagyon komoly erővel (volumennel) léptek be a piacra.
- Fontos, hogy a megelőző trend emelkedő.

KICKING (Bearish)

- Magas megbízhatóságú, trendváltó alakzat.
- A megelőző felfelé menő trendet, lefelé menővé szokta tenni.
- Itt is az a fontos, hogy az alakzat mindkét gyertyája marubozu. Sokszor a két gyertya között van egy kis gap (szakadás). Kb annyit mutat számunkra az alakzat, hogy a vevők, még egy utolsó nagy erőt belepumpáltak a piacba, de ott „elfogytak” és megjelent egy nagyon komoly eladási szándék.
- Fontos, hogy a megelőző emelkedő.

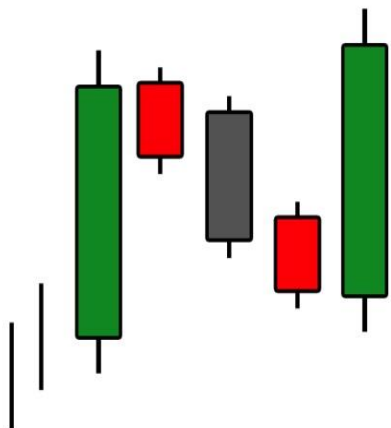
KICKING (Bullish)

- Magas megbízhatóságú, trendváltó alakzat.
- A megelőző lefelé menő trendet, felfelé menővé szokta tenni.
- Ami itt fontos, hogy az alakzat mindkét gyertyája marubozu. Sokszor a két gyertya között van egy kis gap (szakadás). Kb annyit mutat számunkra az alakzat, hogy az eladók, még egy utolsó nagy erőt belepumpáltak a piacba, de ott „elfogytak” és megjelent egy nagyon komoly vételi szándék.
- Fontos, hogy a megelőző trend csökkenő.

RIISING THREE METHODS

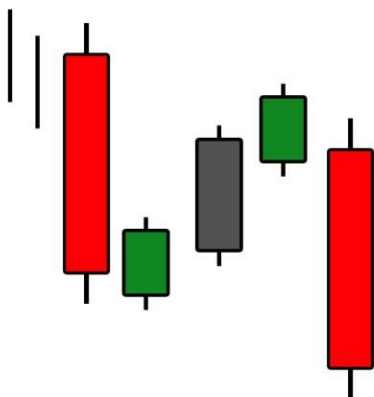
(Bullish)

- Ez az első magas megbízhatóságú, ámde trend erősítő alakzatunk.
- Itt tehát a megelőző felfelé menő trend további folytatását erősíti meg az alakzat.
- 5 gyertyás szimmetrikus alakzatról beszélünk. Ami fontos, hogy az első és az utolsó gyertya általában marubozu (adott trend színeiben, tehát jelen esetben zöldek). A második és a negyedik gyertya, ellenkező színű (itt piros) kisebb testű, sokszor szinte doji gyertya. A középső pedig egy normál testű gyertya, aminek az alakzat szempontjából érdektelen a színe.
- Egyfajta piaci megingást mutat az alakzat eleje, majd azt, hogy újult erővel visszatértek a vevők a piacra.
- A megelőző trend mindig emelkedő.

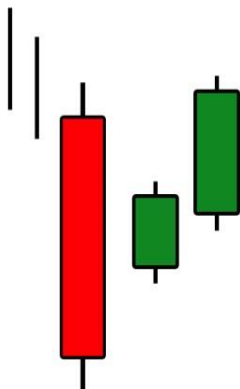
FALLING THREE METHODS

(Bearish)

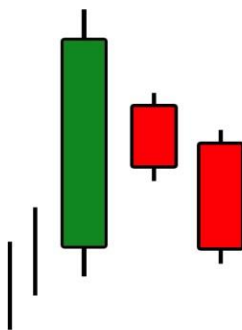
- Ez is magas megbízhatóságú, ámde trend erősítő alakzat, az előző Rising Three Methods (Bullish) ellenpárja.
- Itt tehát a megelőző lefelé menő trend további folytatását erősíti meg az alakzat.
- Ugyan úgy, mint az előbb, 5 gyertyás szimmetrikus alakzatról beszélünk. Itt is fontos, hogy az első és az utolsó gyertya általában marubozu (adott trend színeiben, tehát jelen esetben pirosak). A második és a negyedik gyertya, ellenkező színű (itt zöld) kisebb testű, sokszor szinte doji gyertya. A középső pedig egy normál testű gyertya, aminek az alakzat szempontjából érdektelen a színe.
- Egyfajta piaci megingást mutat az alakzat eleje, majd azt, hogy újult erővel visszatértek az eladók a piacra.
- A megelőző trend mindig csökkenő.

THREE INSIDE UP (Bullish)

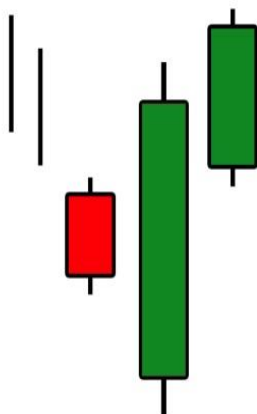
- Magas megbízhatóságú, trendváltó alakzat.
- A megelőző lefelé menő trendet, felfelé menővé szokta tenni.
- Ami itt fontos, hogy az alakzat első gyertyája sokszor marubozu, de biztosan, hosszú, nagy testű piros gyertya, ami az eladók utolsó nagyobb erejét mutatja. Ezután következik egy ellenkező színű (zöld) pici gyertya, aminek a teste kanóccal együtt kisebb, mint az előző gyertya teste volt, ami némi elbizonytalanodást és a vevők megjelenését sejteti. Majd lezárásként megjelenik egy nagyobb testű zöld gyertya, mutatva, hogy a vevői szándék jelentősen fölerősödött.
- Fontos, hogy a megelőző trend csökkenő.

THREE INSIDE DOWN (Bearish)

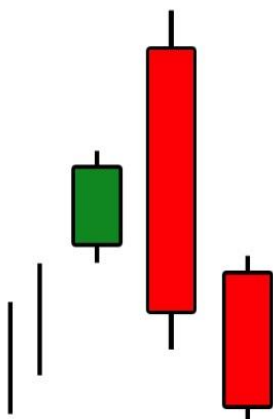
- Magas megbízhatóságú, trendváltó alakzat.
 - A megelőző felfelé menő trendet, lefelé menővé szokta tenni.
 - Ami itt fontos, akárcsak a párjánál a Three Inside Up (Bullish), hogy az alakzat első gyertyája sokszor marubozu, de biztosan, hosszú, nagy testű zöld gyertya, ami a vevők utolsó nagyobb erejét mutatja. Ezután következik az ellenkező színű (piros) pici gyertya, aminek a teste kanóccal együtt kisebb, mint az előző gyertya teste volt, ez az ami némi elbizonytalanodást és az eladók megjelenését sejteti. Majd lezárásként megjelenik egy nagyobb testű piros gyertya, mutatva, hogy az eladói szándék jelentősen fölerősödött.
 - Fontos, hogy a megelőző trend emelkedő.
-

THREE OUTSIDE UP (Bullish)

- Magas megbízhatóságú, trendváltó alakzat.
- A megelőző lefelé menő trendet, felfelé menővé szokta tenni.
- Ami itt fontos, hogy az alakzat első gyertyája pici testű piros gyertya, ami az eladók egyre inkább gyengülő erejét mutatja. Ezután következik egy ellenkező színű (zöld) nagy testű gyertya, aminek csak a teste nagyobb, mint kanóccal együtt az előző gyertya teste volt, ami a vevők határozott megjelenését mutatja. Majd lezárásként megjelenik egy újabb zöld gyertya, mutatva, hogy a vevői szándék egyre jobban erősödik.
- Fontos, hogy a megelőző trend csökkenő.

THREE OUTSIDE DOWN (Bearish)

- Magas megbízhatóságú, trendváltó alakzat.
- A megelőző felfelé menő trendet, lefelé menővé szokta tenni.
- Ami itt fontos, hogy az alakzat első gyertyája pici testű zöld gyertya, ami az eladók egyre inkább gyengülő erejét mutatja. Ezután következik egy ellenkező színű (piros) nagy testű gyertya, aminek csak a teste nagyobb, mint kanóccal együtt az előző gyertya teste volt, és ami az eladók határozott megjelenését mutatja. Majd lezárásként megjelenik egy újabb piros gyertya, mutatva, hogy az eladói szándék egyre jobban erősödik.
- Fontos, hogy a megelőző trend emelkedő.

A gyertyák zárásaként még két képet szeretnék megmutatni.

Sokan úgy vannak vele (bevallom sokszor én magam is), hogy nem nagyon szeretnek gyertyaalakzatokat memorizálni, illetve keresgélni. Ilyenkor van egy egyszerűbb módszer is, amit használhatunk.

Keressünk olyan gyertyákat, amiknek akár lefelé, akár fölfelé hosszabb, nagyobb a kanóca, mint az őt megelőző gyertyáknak... Ilyenkor nem a gyertya testméretén van a hangsúly...sőt szinte bármekkora lehet a gyertya teste, viszont a kanóc hosszára tényleg figyeljünk oda.

Mit is jelent a hosszú alsó kanóc? → hogy a kereskedés elején még sok eladó volt, de aztán a vevők megjelentek és visszanyomták felfelé az árat...→ magyarul megjelent a vételi erő. → Ha találunk egy ilyen hosszú alsó kanócú gyertyát, az 1-2 gyertya erejéig az esetek többségében VÉTELI jel számunkra.

Mit jelent ez fordítva? Mit is jelent a hosszú felső kanóc? → hogy a kereskedés elején még sok vevő volt...de azután megjelentek az eladók és visszanyomták lefelé az árat...→ magyarul megjelent az eladási erő. → Ha találunk egy ilyen hosszú felső kanócú gyertyát, az 1-2 gyertya erejéig az esetek többségében ELADÁSI jel számunkra.

Nézzünk meg erre az utóbbira 2 példát. Az ELADÁSI jelet generáló gyertyákat karikáztam be pirossal.

Viszont 1 dologra figyeljünk oda, ha csak ezeket, az egyszerűsített gyertya jeleket figyeljük: ezek gyenge jelek. Rövid ideig, maximum 1-2 következő gyertya erejéig várható hogy irányt mutathatnak nekünk!

ÁRALAKZATOK

Elsőre, gondolom mindenkinek furcsa lehet ez a nyitókép...de rögtön rátérünk, hogy mit is jelentenek...

Bevezetés az áralakzatokba:

Elöljáróban:

- Amikor a grafikonokat figyeljük, akkor észre lehet venni különféle alakzatokat, amik rendszeresen időről-időre ismétlődnek a chartokon, és előrejelítik számunkra a lehetséges mozgásokat. → ezeket áralakzatoknak nevezzük.
- Az áralakzatok mindig sok, akár 30-80 gyertyából is állhatnak, ezért igen erős JELnek számítanak!
- Az áralakzatok lehetnek trendváltó jellegűek és semlegesek is.
- Csak hogy jobban értsük miről is van szó, akár a korábban beszélt árcsatornát is pl. egyfajta áralakzatként is tekinthetjük.
- Az alakzatok vételi és eladási jeleket generálhatnak nekünk.
- Minden időtávon és bármilyen instrumentumban kialakulhatnak.
- Nagyon sok alakzatnak van inverz (fordított) párja.
- Először nehezen áll rá az ember agya, de tanuljuk meg őket észrevenni, az egyik legnagyobb „mankóink” lesznek a kereskedésünkben.

Ahogy írtam a felsorolásban: az alakzatok bármelyik időtávon kialakulhatnak. Akár az 1 perces grafikonon, akár a havi grafikonon! Arra azonban figyeljünk mindig oda, hogy a hosszabb időtávon kialakuló grafikonok mindig jóval jelentősebb ármozgásokat vetíthetnek előre.

Gondoljunk csak bele...

Egy áralakzat nem azt jelenti, hogy most ha ez kialakult, akkor „X” ideig erre vagy arra fog menni a piac, hanem azt jelenti, hogy „X” gyertyán keresztül fog nagy valószínűséggel arra mozogni a piac. Az pedig nagyon nem mindegy, hogy ezekben az esetekben egy gyertya mondjuk 1 percet, vagy 1 hónapot jelöl.

Az áralakzatokat, akár csak a technikai elemzés többi fajtáját is, mindig kontextusban éri meg figyelni. Sokkal biztosabb jeleket kapunk, ha az áralakzat mellé használjuk a trendelemzést, figyelünk a fundamentális hírekre, vagy akár a gyertyákra is.

Ahogy az életben minden más is, a trendek is előbb-utóbb véget érnek. Nagyon gyakori eset, hogy egy trendváltó áralakzattal fordulnak meg.

Az alakzatok csak az áttöréssel, vagy letöréssel alakulnak ki. Amíg a nyakvonal áttörése nem történt meg, addig az alakzat még nem alakult ki, még nem érvényes például!

A trend iránya szerint létezik:

- Trendváltó áralakzat
- Semleges áralakzat

A trendváltó áralakzatok megfordítják az előzőleg érvényben lévő trendet. A semleges alakzatoknak az a lényege, hogy egy fajta elbizonytalanodást jelentenek, amiből bármerre elképzelhető a kitörés. Lehet, hogy az alakzat csak megerősíti a korábbi trendet, de az is elképzelhető, hogy megfordítja. Vannak nagyon jelentős és kevésbé jelentős alakzatok. Ez függhet az időtávától is és magától az alakzat formájától is.

Pár fontos gondolat, ami minden áralakzatra érvényes:

- Minél szimmetrikusabb, „nagykönyvibb” annál jelentősebb. Így többen látják meg, tehát önbeteljesítőbbé válik az általa generált jel.
- Időben minél nagyobb kiterjedésű, minél több gyertyából áll, vagy minél hosszabb időtávon alakul ki, annál fontosabb jel.
- Ha az alakzatot megelőző trend régóta érvényben van már, akkor sokkal nagyobb az esély arra, hogy az alakzat trendváltó jellege könnyen érvényesül.
- Figyeljünk arra, hogyha van egy alakzatunk, akkor annak általában megvan az inverz párja is, amit az agyunk valamivel nehezebben vesz észre. Az ember még sok év után is hajlamos inkább csak az egyik irányt észlelni. Pedig ott van a grafikonokon a tükörkép is...
- Nagyon gyakori, hogy egy alakzatban, megtalálunk egy másik alakzatot. Ez tulajdonképpen az idősíkok egymásra ágyazottságából fakad. Illetve olyat is sokszor láthatunk, hogy pl. egy trendcsatornában vagy egy sávmozgáson belül alakul ki egy-egy alakzat. (megjegyzem, a későbbiekben olyanokkal is szembesülni fogunk, hogy az alakzatokon belül, pedig gyertya alakzatokat/ jeleket is fogunk észrevenni → ez a kereskedés hierarchiájából fakad, hogy sokféle jelünk és eszközünk van, csak ezek különböző erősségűek.)
- 2 féle embertípus van: az elején valaki vagy mindent alakzatnak vél vagy bárhogy erőlteti is a szemét, egyet sem fog találni. Kell némi rutin ahhoz, hogy az ember ezt megtanulja kezelni, bármelyik csapatba is tartozik, és hogy idővel valóban azokat a jeleket detektálja, amik nagy megbízhatóságúak... → bár még ilyenkor is megéri elismételni magunkban azt, hogy a tőzsdén egyetlen 1 biztos dolog van csak és az

pedig a bizonytalanság. Magyarul ne essünk kétségbe, ha valami nem megy elsőre. Elszántság, akaraterő, és kitartás kérdése...ha gyakorlunk, előbb utóbb, bizony nagyon szép eredményeket fogunk tudni hozni.

Fibonacci

Mielőtt, belekezdenénk az áralakzatok átbeszélésébe, nézzük meg, mik is azok a Fibo szintek.

A Fibonacci számokat nevezhetnénk a technikai elemzés „ezoterikus” oldalának. Olyasmi, mint vajon a tyúk vagy a tojás volt-e előbb probléma...☺ Nincs racionális oka, hogy ez a sokak által szakrális geometriának titulált dolog miért is működik... Hogy vajon tényleg működik-e, vagy csak mivel annyian hisznek benne és emiatt annyian használják, ezért önbeteljesítővé válik...

A lényeg az, hogy működik!

Leonardo Fibonacci (~Kr.u.1170-1250) olasz matematikus volt. Ő kreálta meg a Fibonacci számsort, egyesek szerint az egyiptomi piramisok tanulmányozása közben, más elméletek szerint a házinyulak szaporodása kapcsán. Publikációját a *Liber Abaci- A számsorozat könyve* címen publikálta. Hogy valóban Ő találta-e ki a számsorozatot vagy sem, arról mindmáig folynak a viták, az viszont egészen biztosan nagyrészt az Ő érdeme, hogy a korábban említett művével elterjesztette az arab számok használatát Európában.

A számsorozat képzése nem túl bonyolult. Az első tagot 1-nek vesszük, majd ezt követően a sorozat következő tagját az azt megelőző két szám összegeként kapjuk meg. A sorozat tagjai a következők:

1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89, 144, 233, 377, 610...

A számsor több érdekességet is mutat. Ha a számokat elosztjuk a sorozat következő tagjával, akkor konstans számot kapunk. Mindig a 0,618 felé konvergál a szám. Ha a számokat elosztjuk a sorozat előző tagjával, akkor is konstans értéket kapunk. Ami pedig az 1,618 felé konvergál.

Ez a szám ismerős lehet. Ezt a középkorban „Isteni Aránynak” az ókori görögöknél pedig az „aranymetszés arányának” hívták.

A Fibonacci számok tőzsdei használata:

Többféle Fibonacci alkalmazás is elterjedt a tőzsdei használatban:

- Fibonacci vonalak
- Fibonacci ívek
- Fibonacci legyezők
- Fibonacci időzónák

Számunkra igazán csak a Fibonacci vonalak a fontosak, ezeket szoktuk használni.

Az általunk, a kereskedéshez használt számsor nem egészen úgy néz ki, mint az előbb bemutatott számsor.

Hogy hogyan is számolták ki a Tőzsdézés hajnalán ezt a számsort, azt már nem nagyon lehet tudni... De megint hangsúlyozom a lényeg az, hogy működik!

2 különböző dologra szoktuk használni.

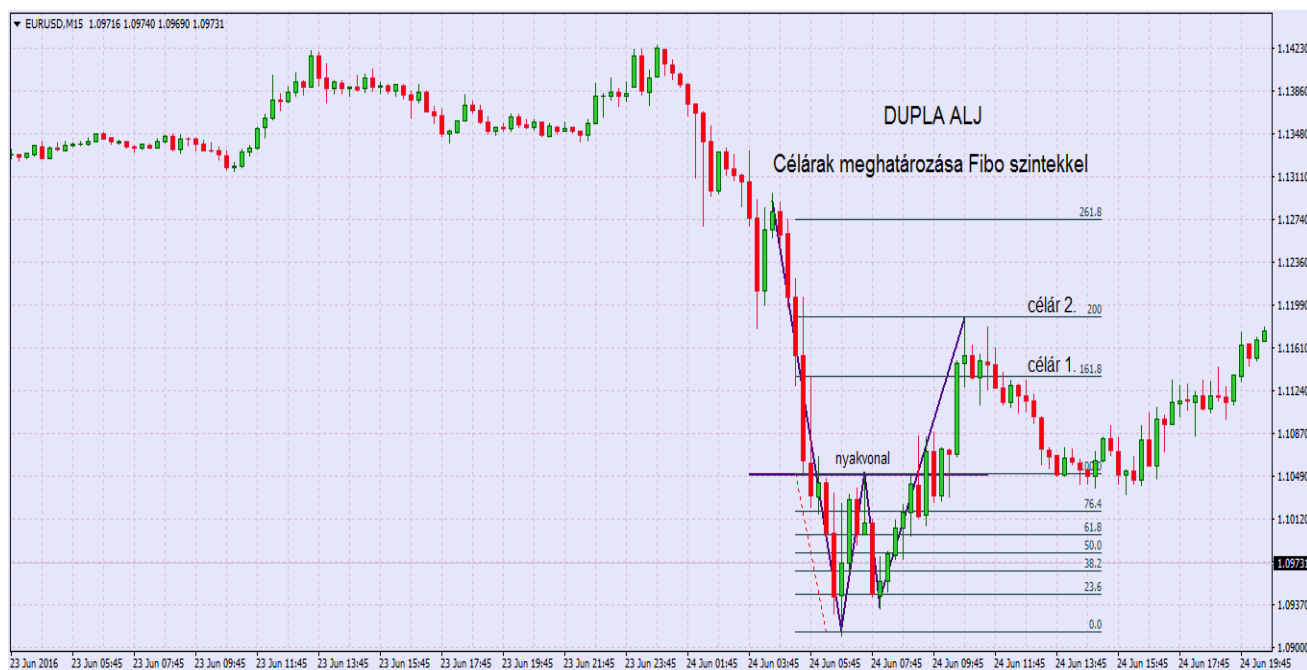
- célár meghatározáshoz, áralakzatoknál
- korrekciók mértékének meghatározásához.

Célárak meghatározása áralakzatoknál

Tudom, ezzel picit előre szaladunk, de majd az első áralakzatnál, rögtön érthetővé válik minden.

Az ár-alakzat nyakvonala a Fibo 100%, az ár-alakzat teteje, vagy alja, pedig a Fibo 0%. Ehhez jelölik ki a további szintek (vonalak) a célárakat.

- 1. célár: Fibo 161,8% Ezt a leggyakrabban eléri az árfolyam, még a gyengébb jeleknél is.)
- 2. célár: Fibo 200% (ezt sajnos a vonalak nem jelölik ki, hanem nekünk magunknak kell kiszámolni vagy, beilleszteni a programunkba. → ez ugyanaz a távolság lesz pipekben mérve, mint a 0-tól 100%-ig terjedő távolság. Még ez is igen gyakori, hogy ezt a célárakat is eléri egy alakzat.
- 3. célár: FIBO 261,8 % Ennek már ritkább az elérése
- 4. célár: FIBO 423,6% Idáig nagyon ritkán ér el egy alakzat „utóhatása”

Korrekciók mértékének meghatározása

Ahogy az előbb láttuk, a Fibó szinteket lehet használni arra, hogy alakzatok célárát „jól be tudjuk löni”. Ekkor hozzátettünk még egy szintet, a 200-as szintet is az eredetileg már az MT4-ben meglévő szintekhez.

Én azt javaslom, hogy a korrekciós szintekhez is tegyünk hozzá plusz 1-et, a 76,4-et.

Menjünk most végig a tőzsdés fibo számsoron, hogy rögzüljön:

- korrekcióhoz: 0; 23,6; 38,2; 50; 61,8; 76,4; 100;
- célárként: 161,8; 200; 261,8; 423,6;

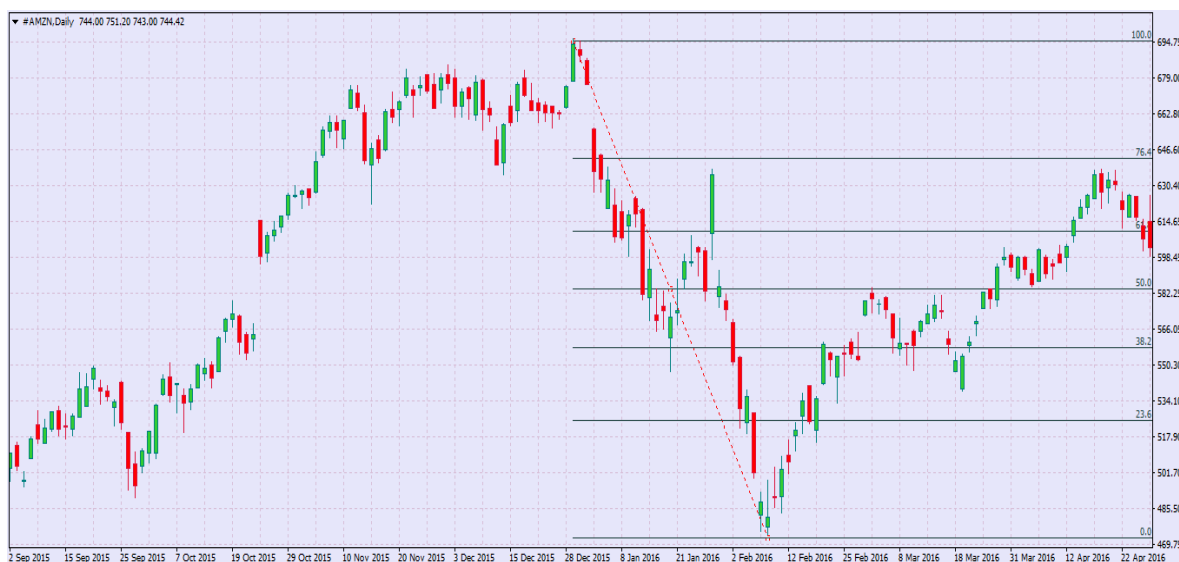
Hogy is használjuk?

A legutolsó megelőző trendre húzzuk fel a Fibot. A megelőző trend kezdete, a 100-as fibo, a vége pedig a 0-ás szint. → azt fogjuk észrevenni, hogy a különböző szinteket támaszként és ellenállásként tekinthetjük nagyon sokszor a korrekcióban, illetve, hogy a szintek környékén, vagy pontosan a szinteken fog éppen „megragadni” az ár egy darabig.

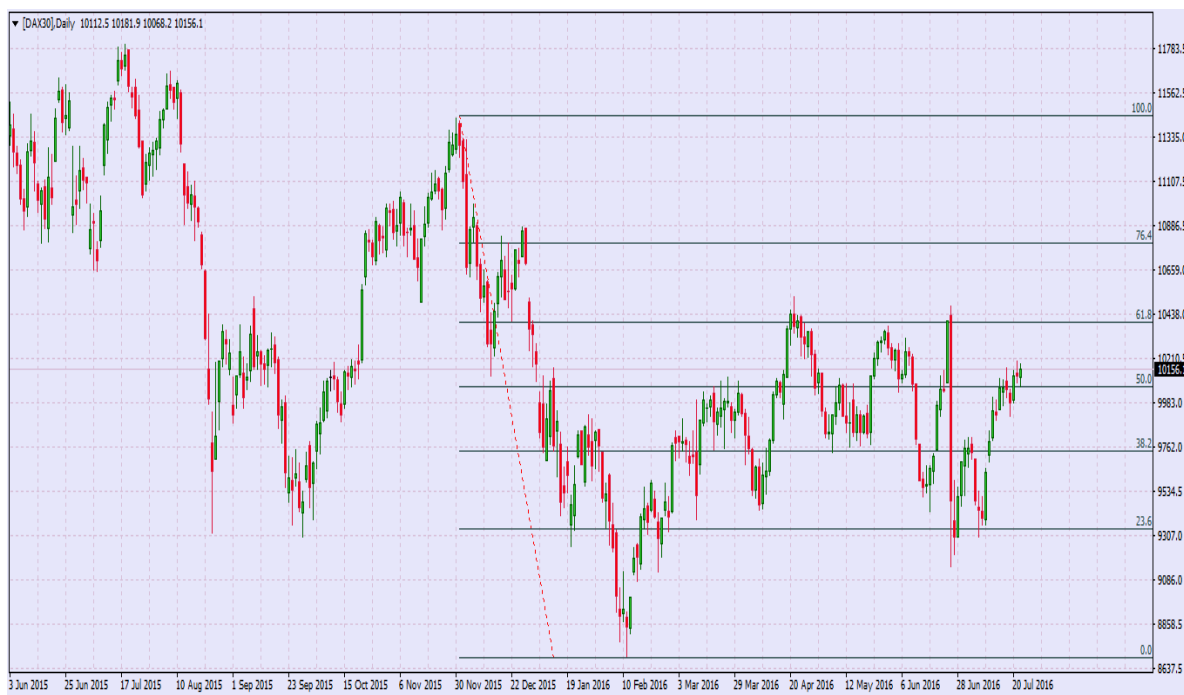
Az esetek nagyrésztében a Fibo 50-es szintet el szokta érni egy nagyobb korrekció. DE ha bártortalanabb célárát keresünk, akkor jelöljük ki a 38,2-t. (Korrekcióról egyébként én akkor szoktam csak beszélni, ha már a 23,6-ot meghaladta az ár, ezt azért is nem tartom célárnak.) A pozíció kisebb részével, vagy a stop után húzásával, kereskedhetünk a korrekcióban a 61,8-ig, vagy a 76,4-ig is.

Ami még érdekes, hogy majd megfigyelhetjük a kereskedésben, hogy vannak kifejezetten „Fibo érzékeny” instrumentumok...

2 példát is szeretnék erre Nektek mutatni. Az Amazon részvényt és a DAX-ot:

Amit ez előző oldali Amazon részvélynél mindenképp érdemes észrevennünk, az az, hogy az ár nagyon gyakran a szintek környékén fordult, illetve a szintek támasz-ellenállás hatása is igen erősnek bizonyult. Pl. jól látszik, hogy az 50-es szint először ellenállásként, később pedig támaszként működött elég hosszasan.

Itt, amire mindenképp felhívnám külön a figyelmet, az, hogy a szintek sávmozgásokat is nagyon gyakran ki szoktak jelölni. Nézzük meg pl. a 38,2 és az 50-es szint közötti részt. 2-szer is, mindkétszer több, mint 2-2 héten keresztül, ezen szintek közé szorulva oldalazott az árfolyam, a két említett szintet RANGE-ként használva.

GAP (szakadás, rés):

Még mindig tennék egy kis kitérőt, mielőtt ténylegesen belefognánk az alakzatokba.

Beszéljünk pár szót a GAP-ekről. Magyarul nevezhetjük ezeket szakadásnak, vagy résnek az árfolyamban.

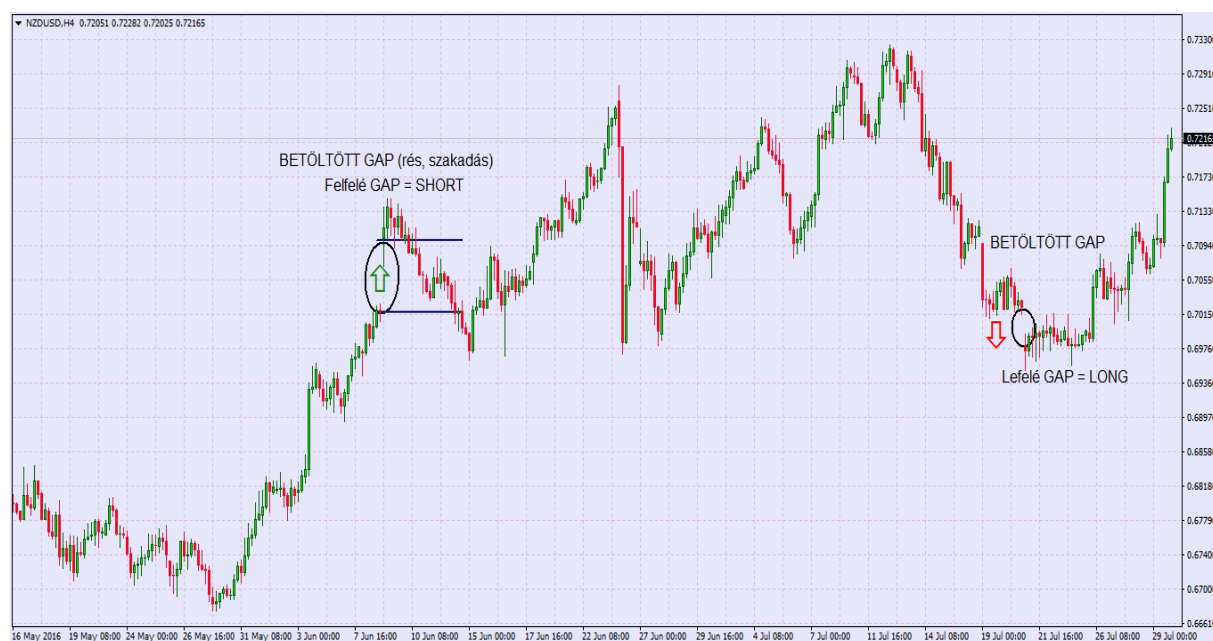
Szinte mindig piacnyitáskor találkozhatunk vele. Devizáknál a vasárnap éjjeli- hétfő hajnali piacnyitáskor, részvényeknél, indexeknél, pedig a szokásos napi nyitás idejében.

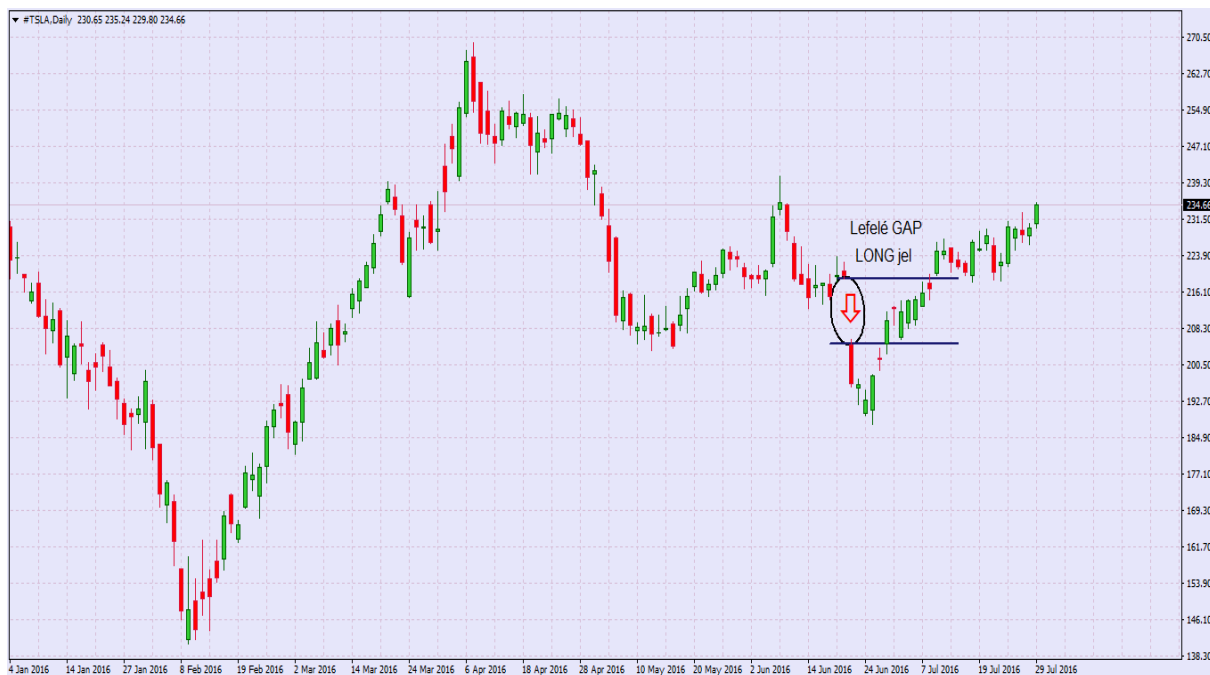
Ez az a helyzet, amikor nem ott nyit ki a piac, ahol bezárt, hanem vagy lejjebb, vagy feljebb.

Természetesen szentírásként ezt sem szabad kezelni, hisz a tőzsdén az egyetlen biztos dolog, az a bizonytalanság, de az esetek nagyrésztében jó esélyünk van rá, hogy a piac „visszatölti” ezeket a szakadásokat.

Magyarul, ha találkozunk egy lefelé való szakadással, amikor a piac jóval lejjebb nyitott, mint ahol előzőleg bezárt, akkor az egy LONG (vételi) jel a számunkra. Ha pedig egy felfelé GAP-et látunk, tehát, ha a piac feljebb nyitott, mint ahol előzőleg bezárt, az pedig egy SHORT (eladási) jel lehet a számunkra.

Nézzünk erre is meg két példát:

Dupla top (dupla csúcs)

Kezdjünk akkor végre bele a valódi alakzatokba.

- Valószínűleg ez a leggyakoribb és a legkönnyebben észrevehető alakzatok egyike.
- Rengeteg kereskedő ismeri és használja, épp ezért nagy megbízhatóságú alakzat.
- Mindig egy „M” betű alakot keressünk a grafikonon.
- Szabályosan a „nyakvonal” áttörés után köthető az alakzat.
- Trendváltó alakzat, lefelé menővé teszi az addigi felfelé menő trendet.
- SHORT JEL

Most itt ennél az alakzathoz kitérünk külön egy pár dologra, de felhívnom mindenki figyelmét arra, hogy ezek, amikről itt beszélni fogunk, igazak a legtöbb alakzatra, természetesen mindig adott alakzatra igazítva a szabályokat.

Mindig a szimmetrikus, „nagykönyvi” alakzatokat a legkönnyebb észrevenni, épp ezért ezek a leginkább önbeteljesítőek.

De ettől független természetesen attól, hogy egy alakzat nem szabályos, vagy teljesen szimmetrikus, attól még nyugodtan működhet tökéletesen.

Dupla csúcs esetében, pl. ha a két csúcs közül a második az alacsonyabb, akkor az is egy erős jelnek számít, hisz gondoljunk csak vissza a trendelemzésre, ha az új lokális csúcs alacsonyabban van, mint az előző, akkor az a trend már elbizonytalanodott (emelkedő trendnél, már az egyenlő magasságú csúcsok, tehát a szimmetrikus alakzat is a trend elbizonytalanodását jelenti.) Viszont, ha a második csúcs a magasabb, akkor ott még bőven érvényben van az emelkedő trendünk, magyarul az egy gyengébb jel.

DUPLA CSÚCS

SZIMMETRIKUS
ez a legerősebb jel

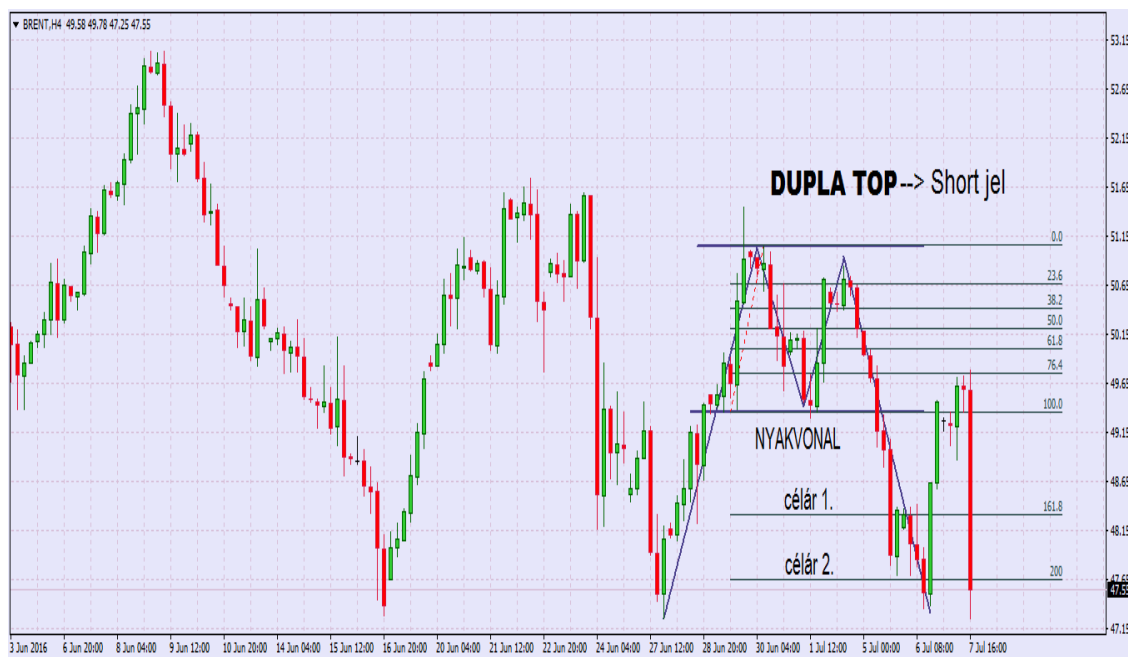
ELSŐ CSÚCS MAGASABB
erős jel

MÁSODIK CSÚCS MAGASABB
gyengébb jel

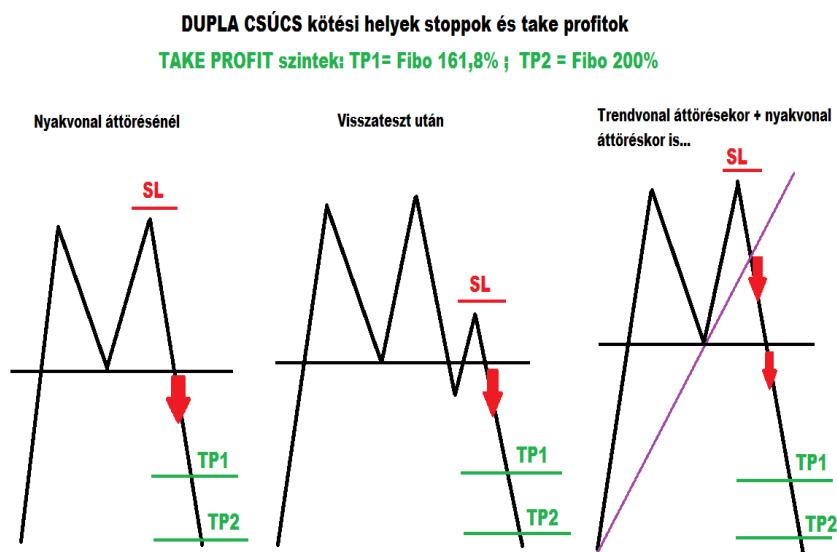
Hogy is néz ki a gyakorlatban egy ilyen dupla csúcs?

Amire minden esetben figyeljünk oda:

- Legyen egy hosszú megelőző, emelkedő trend.
- Többféleképpen is beszállhatunk pozícióba:
 - nyakvonal áttörésekor
 - visszatesztnél
 - trendvonal áttörésekor
- Célárakat Fibo szintekkel éri meg kijelölni:
 - Célár 1: Fibo 161,8 % → ezt szinte mindig eléri az ár
 - Célár 2: Fibo 200 % → gyakori, hogy eléri az ár
 - Célár 3: Fibo 261,8 % → elég ritka, hogy eléri az ár
 - Célár 4: Fibo 423,6 % → nagyon ritka, hogy eléri az ár
- Stoppokat is több helyre tehetjük:
 - 2.csúcs fölé
 - Visszateszt fölé
 - 1 célár elérése után nyakvonalra húzni.

Ahogy azt az előbb írtam, többféleképpen is beköthetjük az alakzatot, és több helyen is elhelyezhetők a stoppjaink, de most nézzük meg ezt egy összefoglaló rajzon:

Visszateszt:

Nagyon gyakori az, hogy miután kialakult az alakzat, és miután hozzáért az ár a nyakvonalhoz, utána kialakul egy visszateszt.

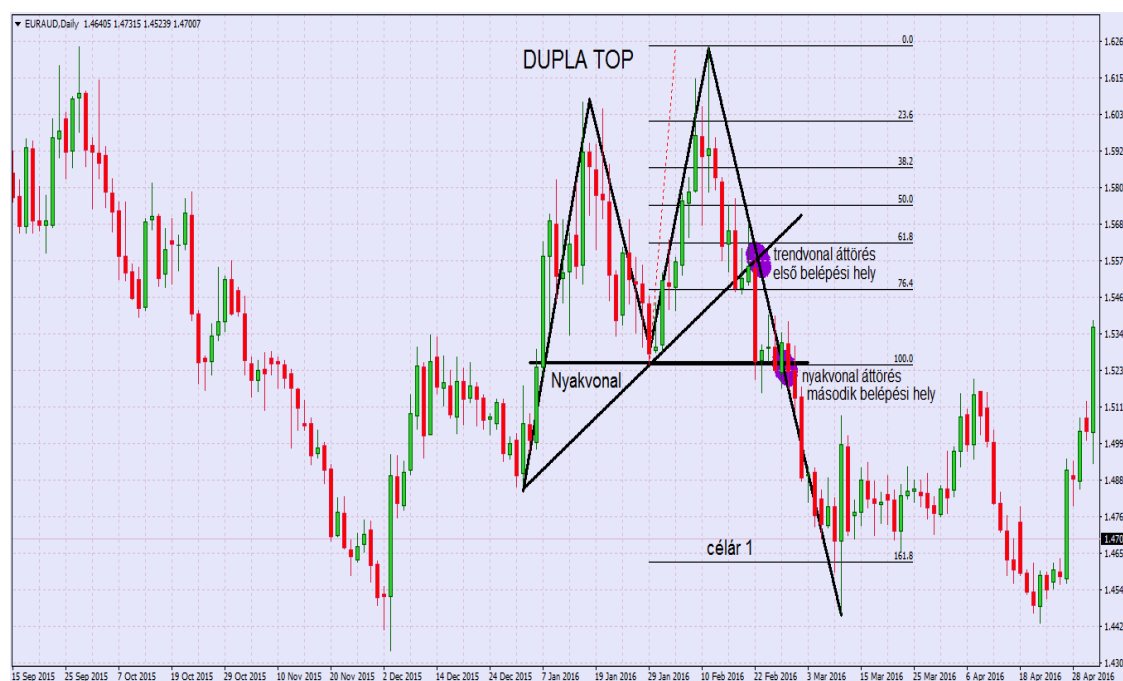
Mit is jelent ez?

Az egész piacot a vevők és az eladók állandó harca szabályozza.

Mikor kialakul egy ilyen alakzat, az tulajdonképpen azt jelenti, hogy az addig érvényben lévő trend, és vele együtt az addig érvényben lévő erő, elbizonytalanodik, és egyszerre csak a másik erő kerekedik felül. Jelen esetben egy dupla csúcsnál az addigi erős vételi erő lelohad és megjelennek nagy erővel az eladók.

De ilyenkor még az előző erő (itt most a vevők) megpróbálnak, még egyszer, utoljára, felülkerekedni az eladókon... Ezért belepumpálnak még egy utolsó kifulladásban lévő nagyobb erőt a piacba, mielőtt végleg hagyják megfordulni a trendet. → konkrétan ennek a küzdelemnek az eredménye a visszateszt.

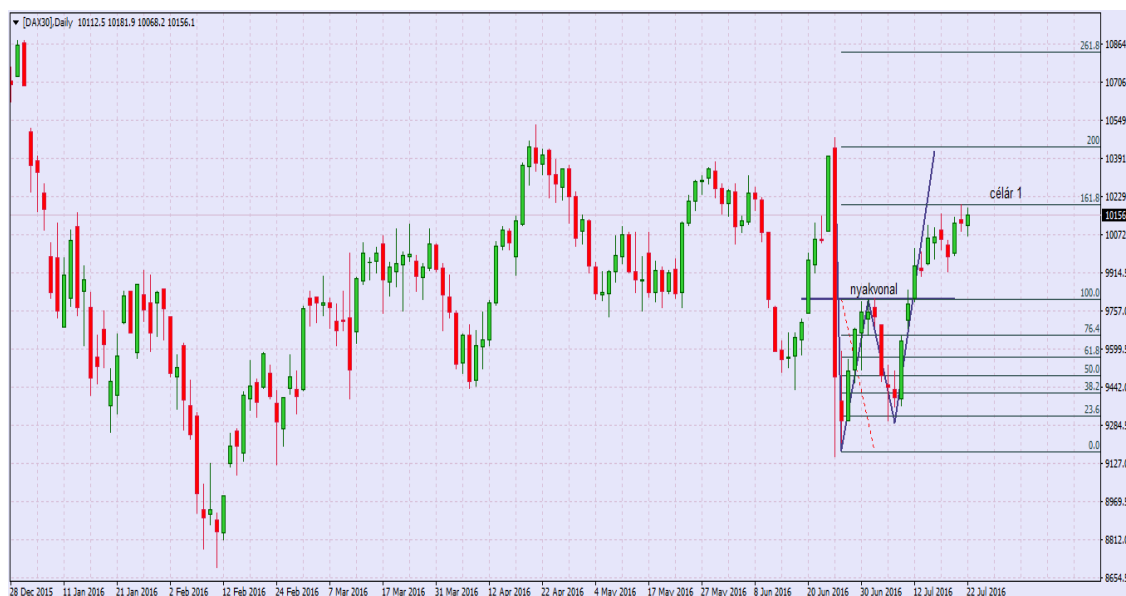
Végezetül nézzünk meg még egy képet, arról a szituációról, amikor a trendvonal áttörésénél kötjük be az alakzatot:

A fenti kép külön érdekessége, hogy ez nagyon nem egy szabályos alakzat. A második csúcs a magasabb, és a megelőző trend sem szép, egyenletes, és még így is elérte az ár az első célárunkat.

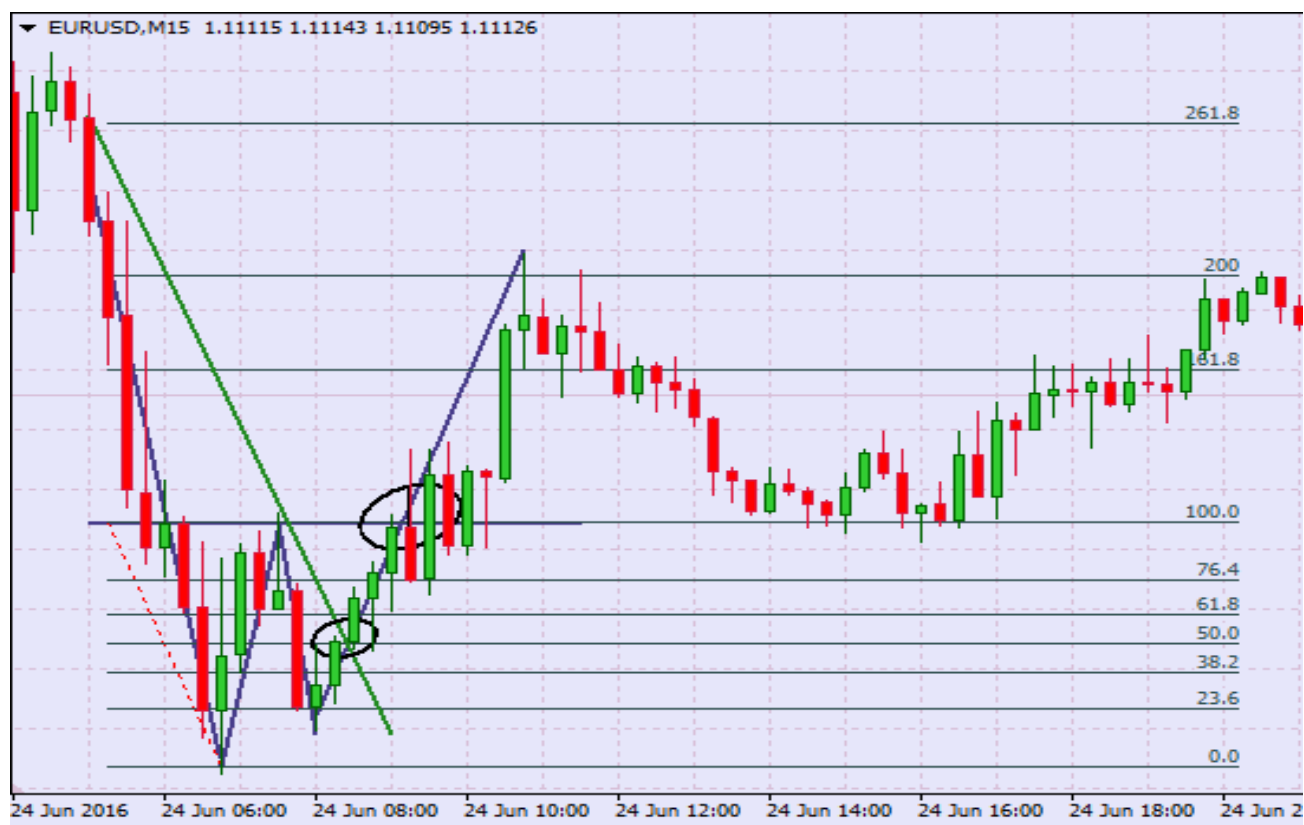
Dupla alj

- Az előző alakzat inverz párja (nagyon gyakori az áralakzatoknál, akárcsak gyertya alakzatoknál, hogy egy formának, megvan a fordított párja is)
- Szintén nagyon gyakori és a könnyen észrevehető alakzat.
- Rengeteg kereskedő ismeri és használja, épp ezért nagy megbízhatóságú.
- Mindig egy „W” betű alakot keressünk a grafikonon.
- Szabályosan ez is a „nyakvonal” áttörés után köthető alakzat. Viszont ettől függetlenül minden igaz rá, ami a dupla topa, csak ellenkező irányból!
- Trendváltó alakzat, felfelé menővé teszi az addigi lefelé menő rendet.
- LONG jel

A kép érdekessége, hogy a megelőző trendünk, szinte egy az egyben a BREXIT mozgás, időben nem hosszú így a megelőző trend, nem nevezhető túl szabályosnak, de még ígyis éppenhogy, ám pipre pontosan elérte a célárunkat az árfolyam.

Nézzük meg azt, amikor a trendvonal áttörésnél szállunk be a kötésbe:

Amit még nagyon fontosnak érzek elmondani: Itt az előző képeken elég szabályos kialakult alakzatokat láthattunk... De az életben sajnos nincs ilyen könnyű dolgunk. A valóságban nem a már kialakult, illetve megvalósult jeleket kell megtalálnunk, hanem azokat, amik még bőven alakulófélben vannak. Tudom ez így nehezebb, de tanuljuk meg észrevenni ezeket az alakulóban lévő alakzatokat.

Nézzünk egy ilyen alakulóban lévő dupla-aljat, amiből még nem tudjuk, hogy vajon lesz-e alakzat.

Hogy ilyenkor mi a teendőnk?

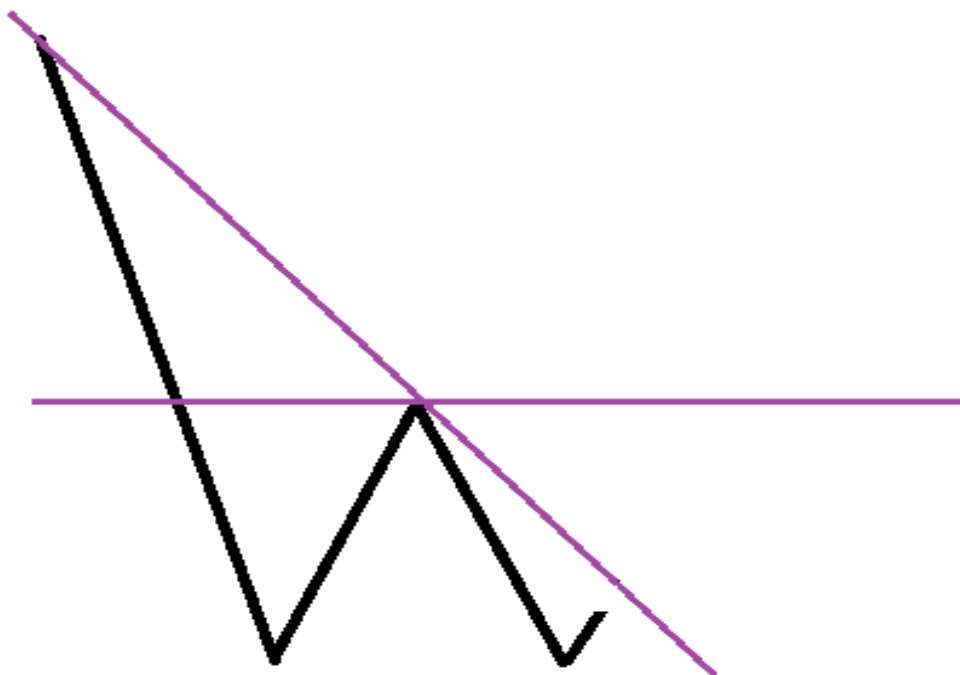
➔ Várni...

Kivárni azt, hogy vajon tényleg jel lesz-e az adott helyzetből... mindaddig, amíg ez nem egyértelmű, addig pedig „ráülni a kezünkre”... Nem beleszállni olyan kereskedésekbe, „hogya ebből majd csak biztosan jel lesz”... Ez elég komoly pénztemető szokott lenni... Csak várjunk...

Amíg valóban kialakul a jel... Amikor pedig kialakult, akkor pedig kötni a megfelelő irányban!

Ilyen hát egy alakulóban lévő, még csak lehetséges jel sablonja:

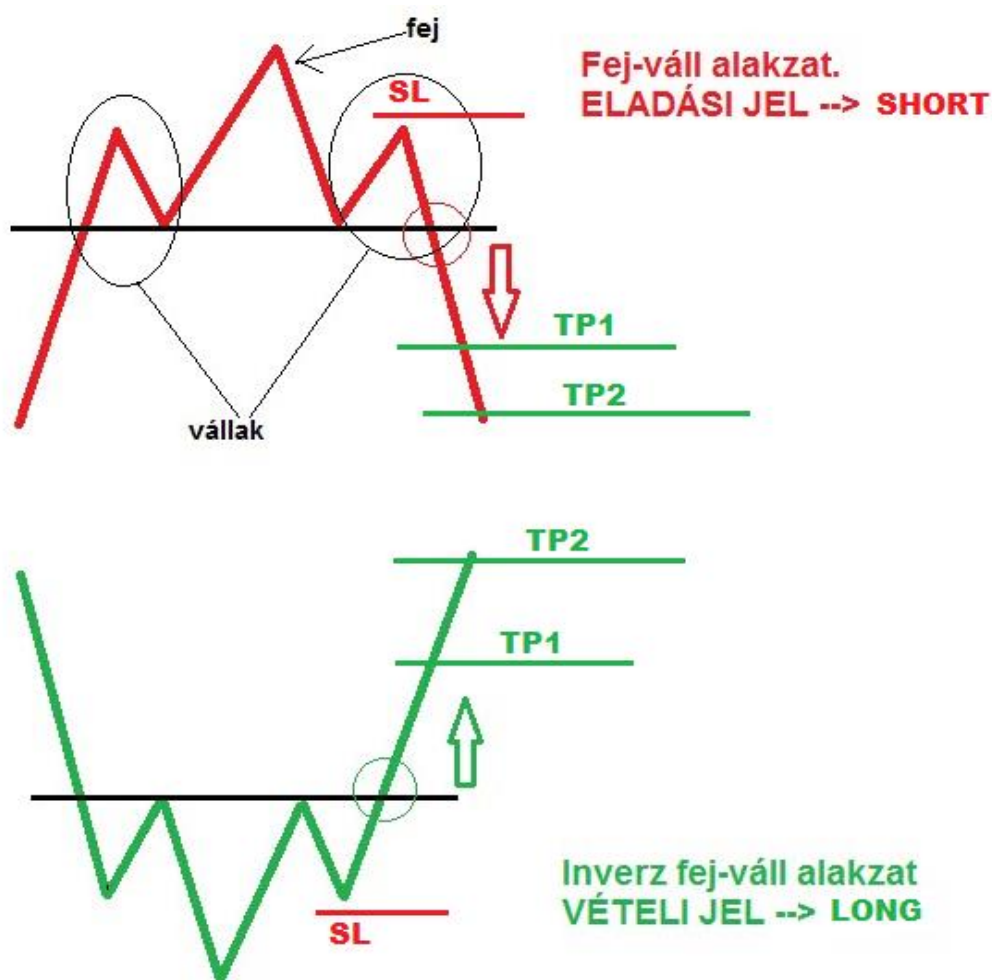
ALAKULÓBAN LÉVŐ DUPLA ALJ:
- legyen behúzva előre a nyakvonal
- legyen előre behúzva a trendvonal
➔ **CSAK** akkor lépünk, ha valamelyik már áttört!!

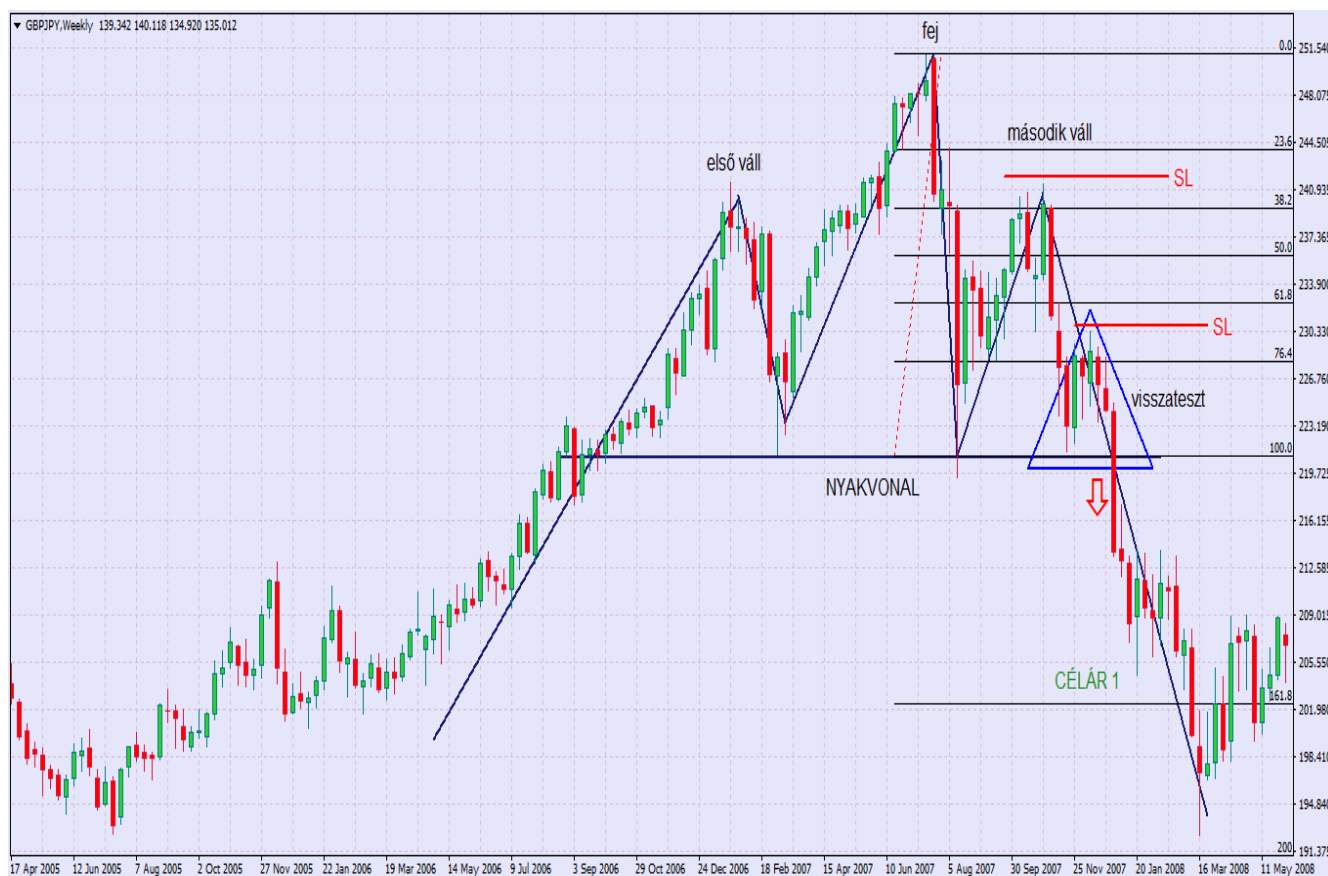
Fej-váll alakzat és az inverz fej-váll

- Jóval ritkább, mint az előző dupla csúcs/ dupla alj alakzatok, de ettől még mindig egy elég erős alakzat, érdemes figyelni.

- Ami őt nehezebbé teszi, hogy ritka az igazán szabályos formája.
- Sokszor előfordul, hogy több váll van (több pici csúcs vagy völgy) illetve bizonyos esetekben, akár két fej (2 csúcs vagy 2 völgy) is kialakulhat, de így is szabályosnak tekinthető az alakzat.
- Itt megjegyezném, hogy az előző dupla csúcs/ völgnél is van olyan szituáció, amikor nem 2, hanem akár 3 közel egyforma magasságú csúcs vagy völgy van egymás mellett, és ezek is szabályos alakzatok!

Fej- váll alakzat a charton visszatesztel:

Amire itt figyeljünk:

- célárakat itt is Fibo szintekkel adunk meg. Fibo 0% a fej tetejétől, Fibo 100%, a nyakvonal.
- Itt nem lehet trendvonal áttörésre kereskedni!
- Stoppokat a 2. váll tetejéhez, vagy a visszateszt fölé helyezhetünk.
- Ugyanezek a szabályok érvényesek az inverz fej-vállra is csak fordítva!

Amit még fontos itt elmondanom: sokszor van olyan jel, ami engem is becsap... amik ugyan szépnek mutatkoztak, de mégsem az lett belőlük, amit vár az ember...

Ilyen a tőzsdézés folyamán mindig elő fog fordulni. Nem kell tőle megijedni. Ha az ember a számlaméretének megfelelő kockázatot vállalt be, akkor semmi bántódása nem eshet, ha egy hasonló szituációba kerül bele... Ezt ne felejtsetek el.

Háromszögek:

Az eddigi alakzataink trendVÁLTÓ jellegűek voltak. Most térjünk át viszont a SEMLEGES jellegű alakzatokra.

Ezek az én személyes kedvenceim, a háromszögek... Bevallom a kötéseim közel háromnegyede ezen az alakzaton kötődik. Minden kereskedőnek idővel kialakul, hogy mire is áll rá leginkább a szeme... Én ezt látom meg legkönnyebben... Ezek jelenlétében érzem legnagyobb biztonságban magamat.

A háromszögeknek 3 fajtája ismert:

- Az emelkedő háromszög
- A csökkenő háromszög
- És a szimmetrikus háromszög

A háromszög forma lényege, hogy a csúcsok és a völgyek egy pont felé összetartanak.

Az alakzat elég jelentős, mert nem nehéz felismerni és ezért sokan használják. A kitörés általában igen éles és határozott. Ahogy a háromszög egyre jobban halad a jövőbeni csúcsa felé, annál nagyobb a kitörés esélye.

Miről is szólnak a háromszögek?

- A vevői és az eladói erő is kb. ugyanakkora erővel van jelen a piacon.
- Nem lehet tudni, hogy merre fog belőle kitörni az ár, csak annyit tudunk, hogy komoly bizonytalanság van a piacon, és ha ezt valami kibillenti, akkor komoly trendelés fog következni utána.

Az előző oldalt záró kép érdekessége a 2 háromszög egymásba ágyazódása... Ilyet sokszor fogunk majd tapasztalni. Alakzatot az alakzatban.

Hogy is néz ki egy háromszög kitörése?

Tudjuk, hogy melyik irányban fog kitörni?

→ NEM igazán...csak azt tudjuk, hogy ki fog törni.

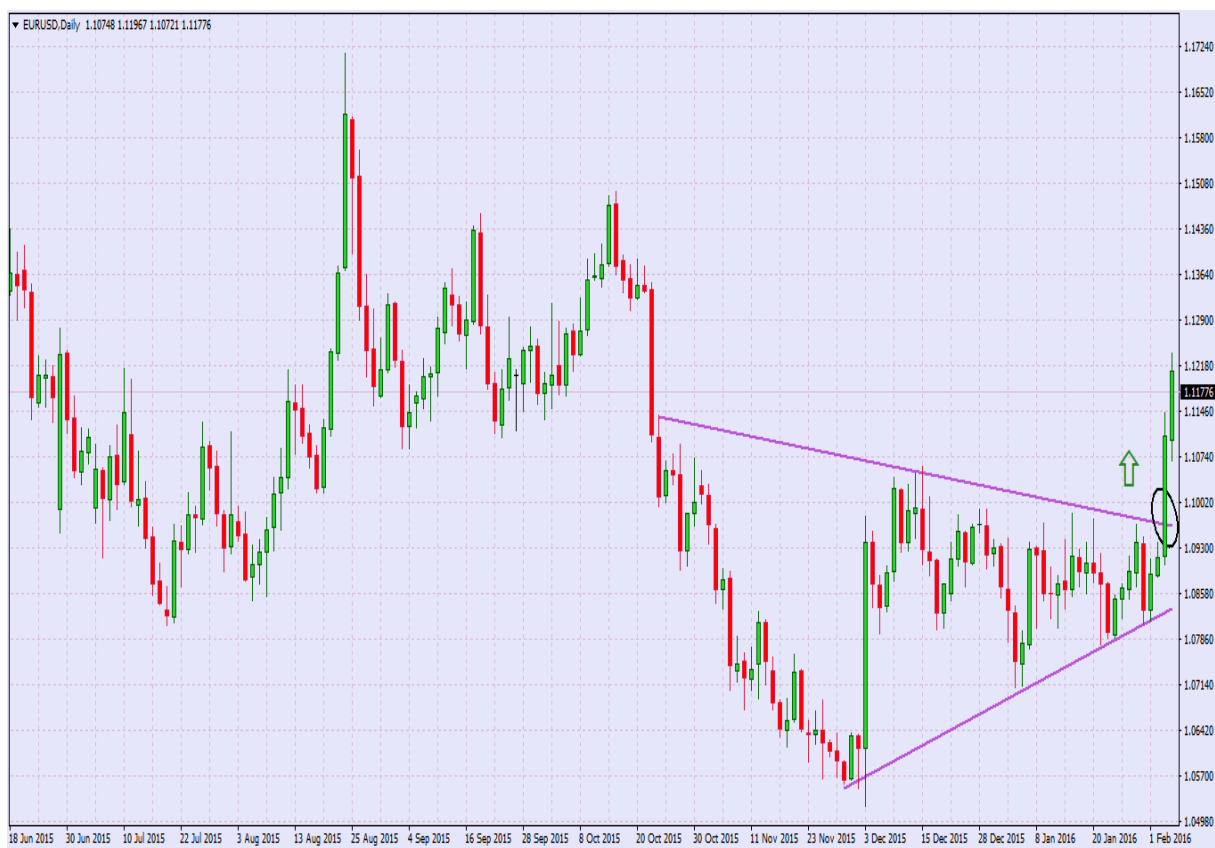
→ és általában miután kitört, utána pár gyertya erejéig, jó esélyünk van rá, hogy élesen abba az irányba fog menni az árfolyam.

De lássunk erre egy példát.

A következő képen egy háromszög kitörése látható, bekarikáztam azt a pillanatot, amikor kb. beszállunk (itt jelen esetben egy LONG pozícióba).

Célárnak meg lehet adni a háromszög legnagyobb magasságának kb. a felét, vagy pedig szintén erre a legnagyobb magasságra ráhúzhatunk egy Fibot, és ott a 161,8-as szintet.

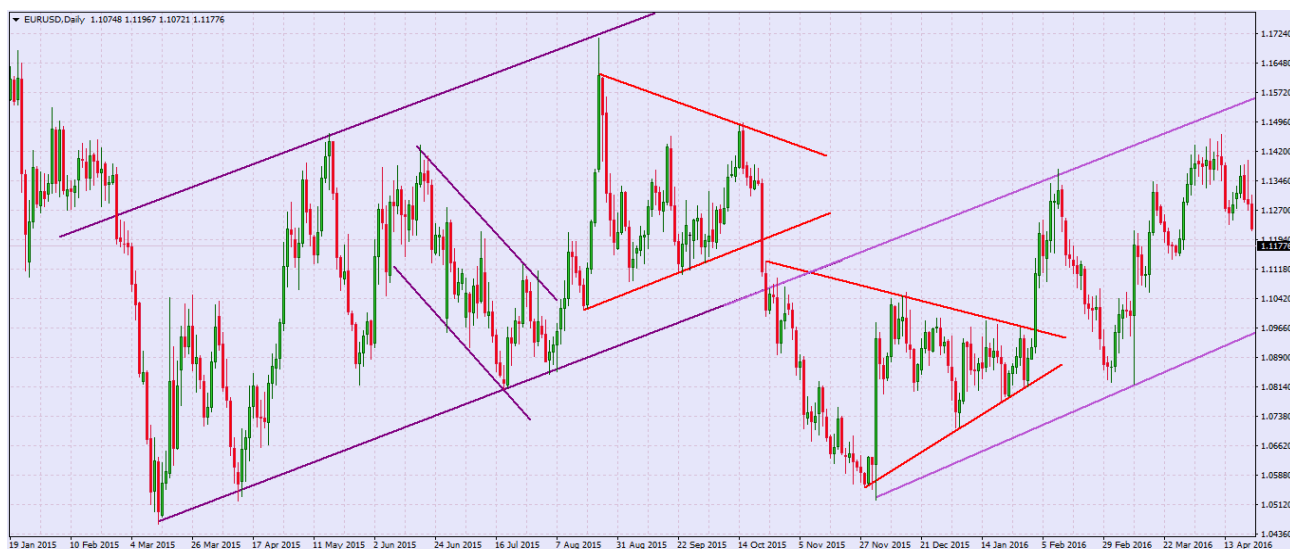
Stopot az utolsó völgy alá raknák jelen esetben. Ha pont ellenkező a kitörés iránya, akkor természetesen az utolsó csúcs fölé.

Ennek a képnek a kapcsán szeretnék Nektek még mutatni pár dolgot.

Alakzatokat az alakzatokban...

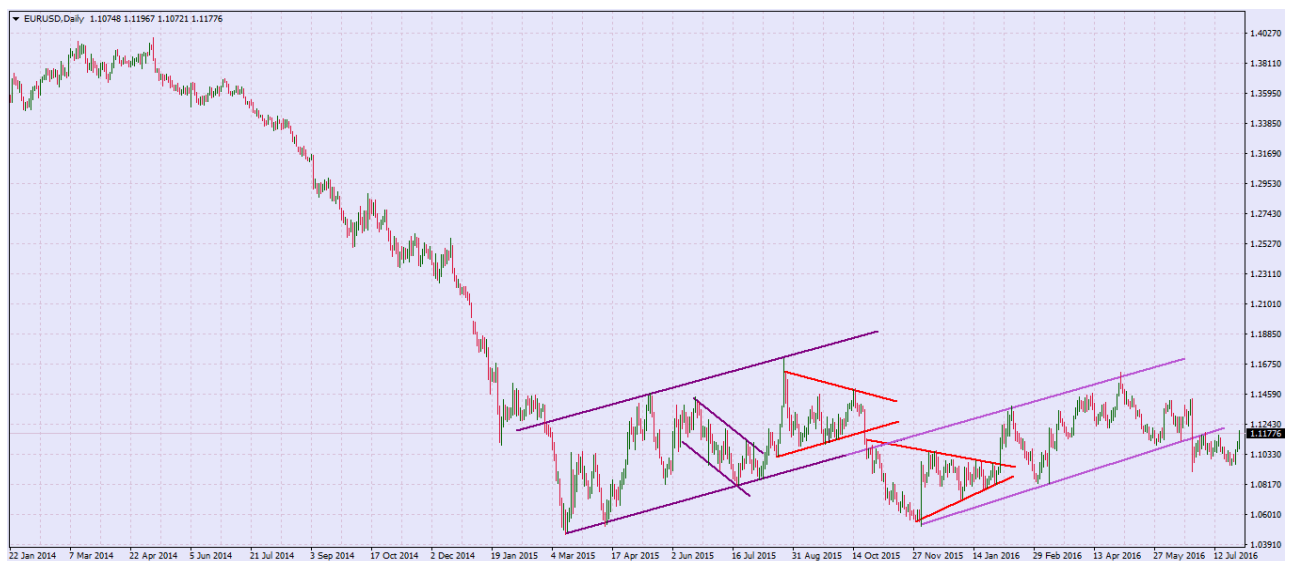
Szerintem a jó tőzsdézés alapja, hogy mindig megfigyeljük a kontextust, a nagyobb időtávokat. Akkor fog igazán szépen kirajzolódni előttünk, hogy miről is szól a dolog...

Ezen a képen a 2. háromszög az, aminek a kitörését az előbb megnéztük. De pl. ez a háromszög egyébként egy felfelé menő trendben legelejét képezi.... Korábban is látunk egy háromszöget egy másik emelkedő trendben...

Ennek az első emelkedő trendnek, ha meghosszabítom a támasz szintjét, az pontosan a második lejjebbi emelkedő trendem ellenállás szintje lesz...mintha csak elcsúsztattuk volna a két trendet...

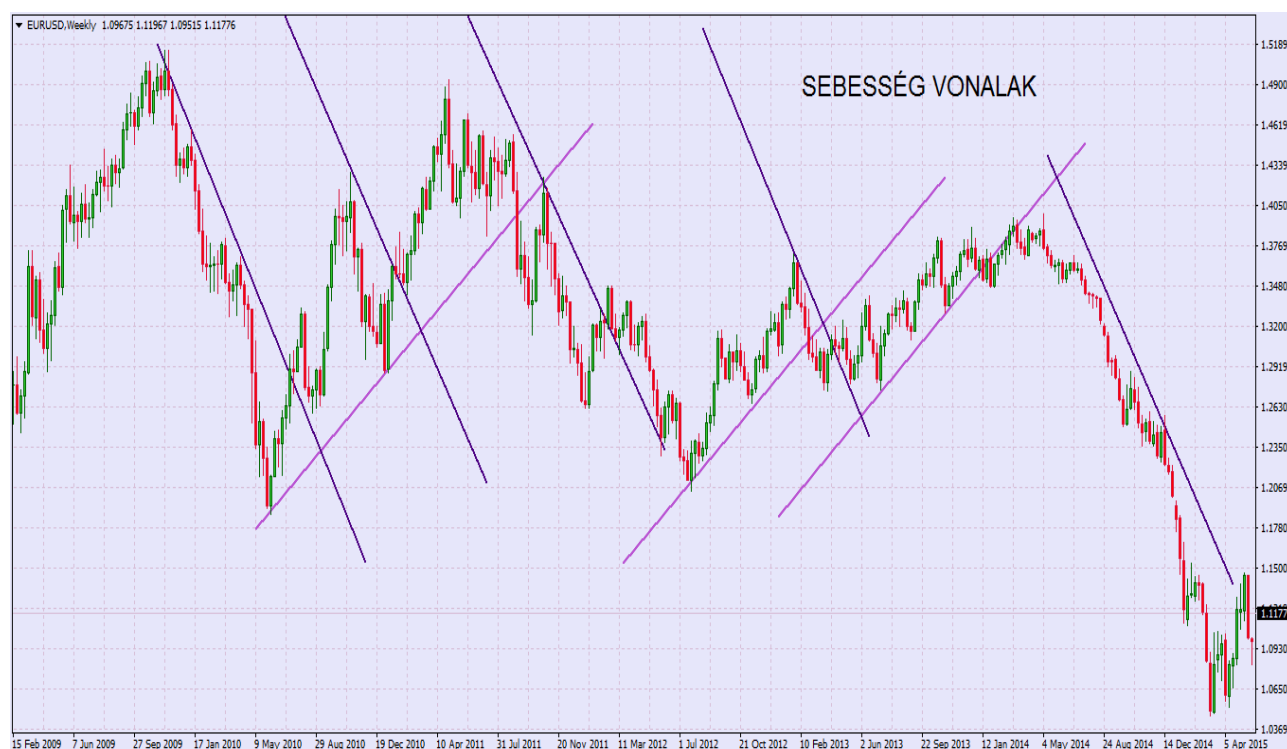
Nézzük meg ezt még inkább lekicsinyítve, hogy még jobban látszódjon:

Egyébként ez egy elég gyakori dolog a grafikonokon, amit paralel vagy sebesség vonalaknak nevezhetünk... Hogy kb. azonos meredekségűek a trendvonalak egy adott időszakban. Kb. ugyan azt a trendvonalat rá tudom húzni helyel-közzel, az összes lefelé menő trendre, illetve egy másikat a felfelé menő trendekre.

Nem tökéletesen passzolnak, de nagyon jó iránymutatás tud lenni a későbbiek folyamán.

Nézzünk erre is egy példát:

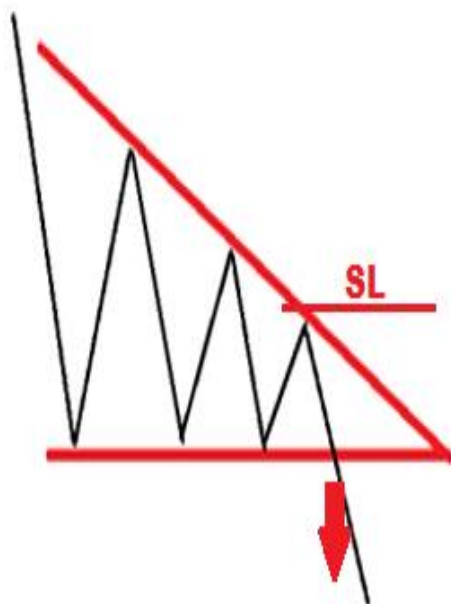
Speciális háromszögek

Eddig a szimmetrikus háromszögekről beszélgettünk, de vannak másfajta háromszögeink is... Ezek kicsit különlegesebbek... itt nagyobb valószínűség van arra, hogy egy bizonyos irányban fog kitörni az árfolyam.

Ezek az emelkedő, és a csökkenő háromszögek.

- Ezeknek a háromszögek az egyik szára mindig vízszintes.
- Ilyenkor ezek a vízszintes szárok, nagyon erős támasz vagy ellenállás funkcióval bírnak. → ebből kifolyólag, amikor ilyen háromszöget találunk, ott jóval nagyobb a valószínűsége, hogy a vízszintes vonalat áttörvén induljon el az új trend.

Ilyen sablonnal rendelkeznek ezek a fajta háromszögek:

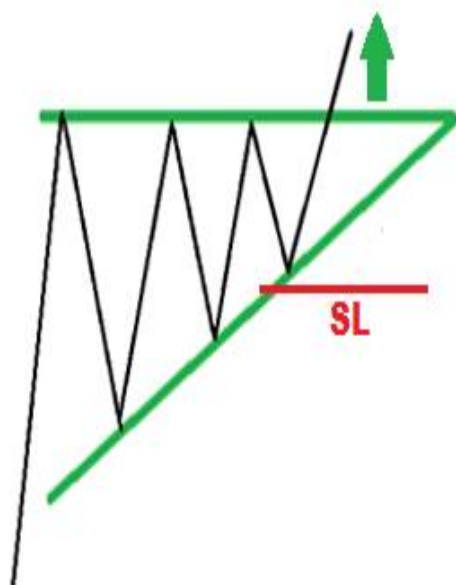

CSÖKKENŐ HÁROMSZÖG

az alsó szárának erős támasz jellege van --> általában erre lefelé, a támaszt letörve szokott kilépni belőle az ár.

ELADÁSI JELLEG --> **SHORT**

TP szint = fibo 161,8 vagy a háromszög teljes magasságának a fele

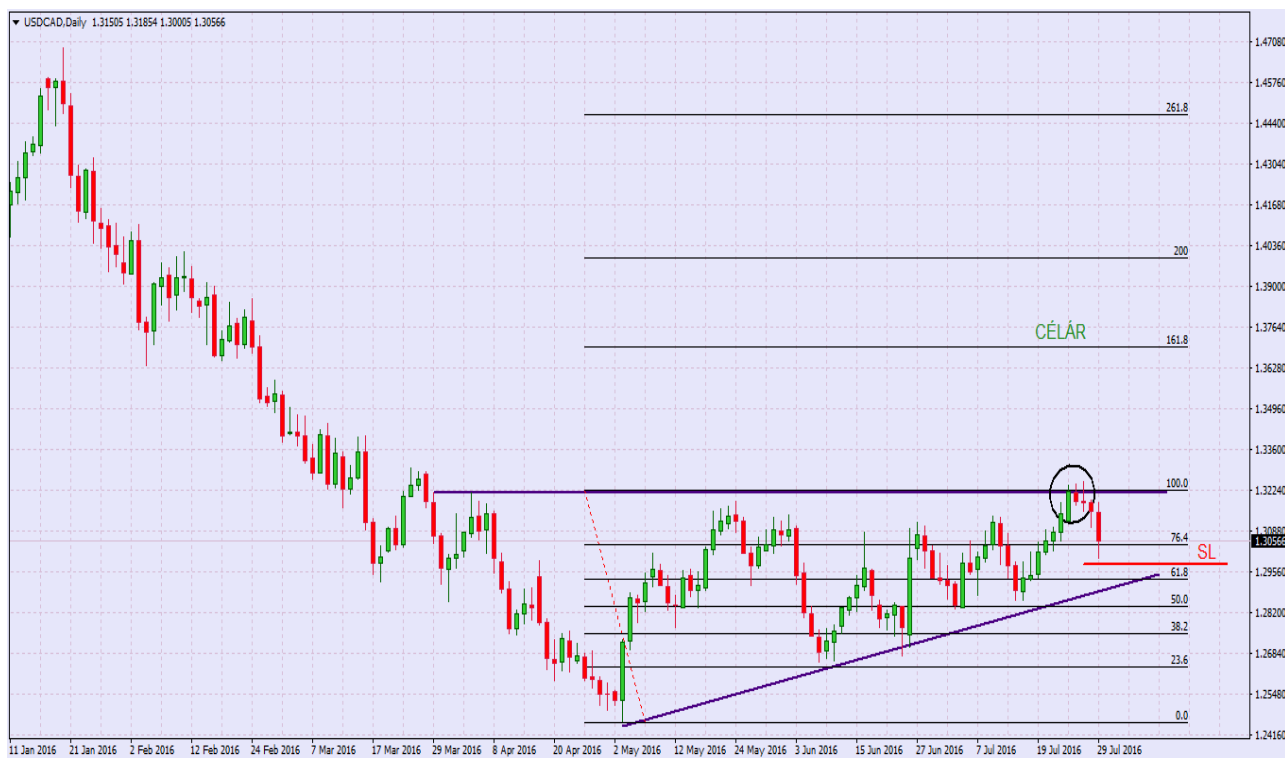
EMELKEDŐ HÁROMSZÖG

a felső szárának erős ellenállás jellege van --> általában erre felfelé, az ellenállást áttörve szokott kilépni belőle az ár.

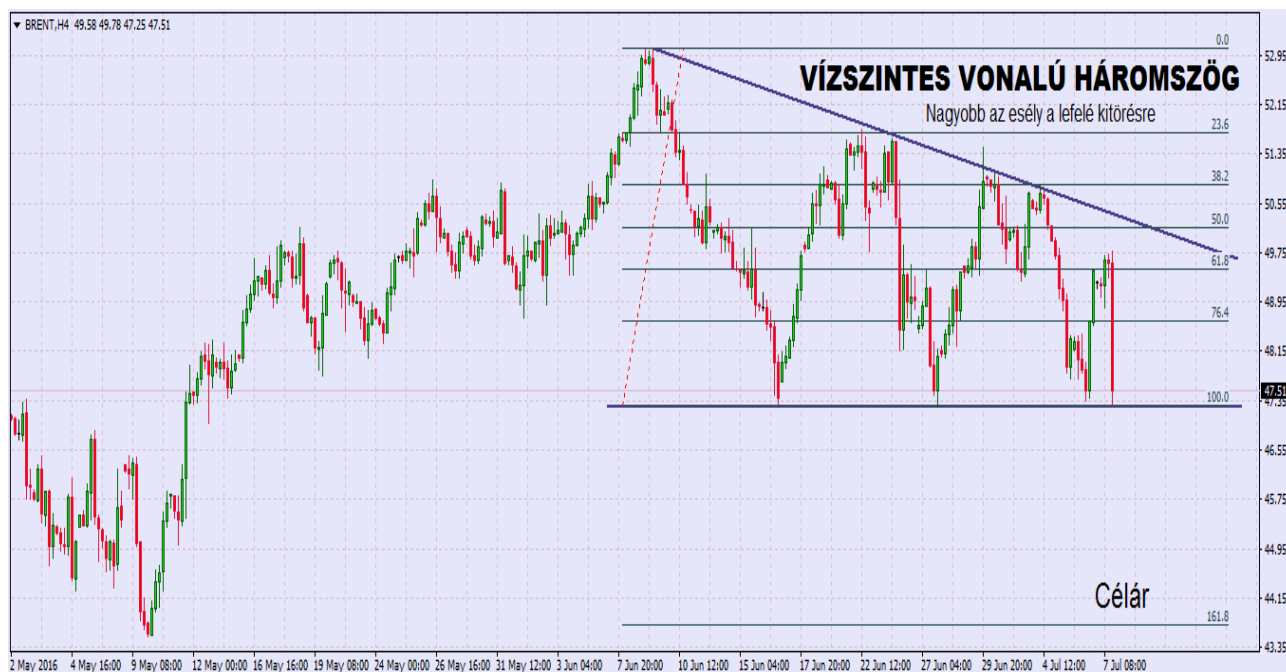
VÉTELI JELLEG --> **LONG**

Élőben pedig ez a kép fogad minket → emelkedő háromszög

(Mindkét irányban van kitörési lehetőség, de felfelé jóval nagyobb a valószínűsége, egyszer már a bekarikázott résznél „kikandikált” felfelé az ár, de végül nem történt meg a kitörés)

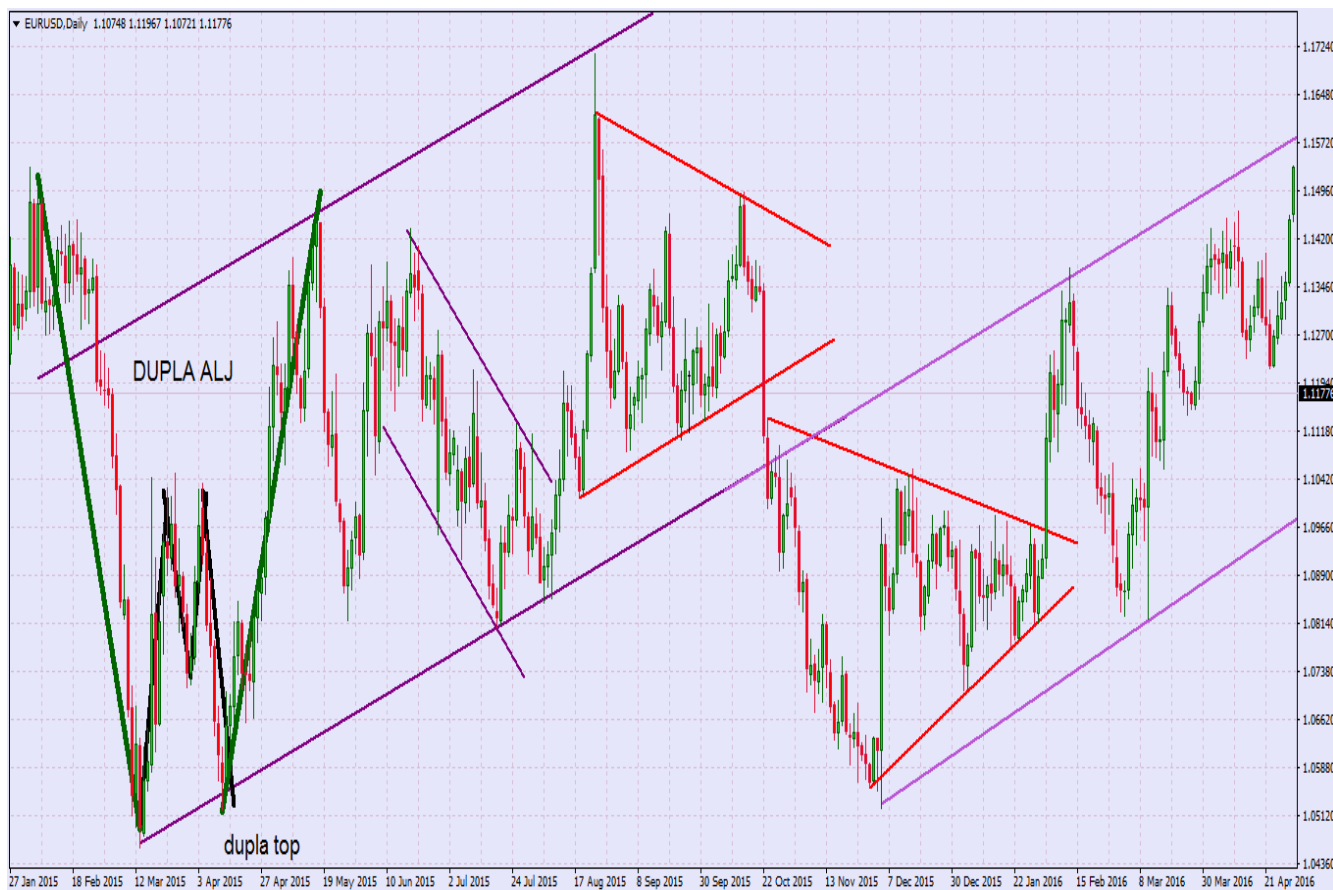
Itt pedig a lefelé háromszögre egy példa:

Az áralakzatok befejezése képpen, pedig nézzük meg azt a helyzetet, amikor alakzatok ágyazódnak egymásba.

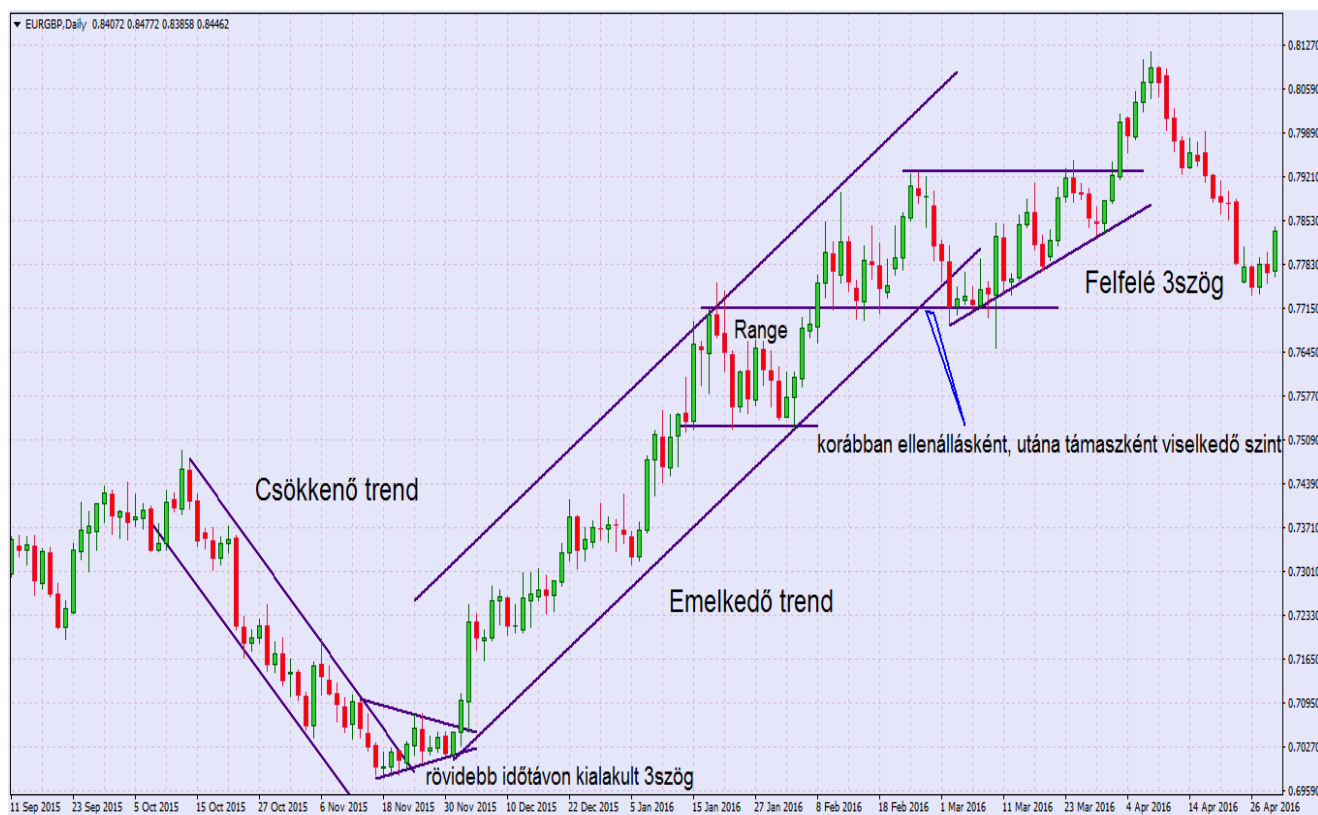
- Ez egy nagyon gyakori dolog, hogy egy alakzaton belül, felfedezünk egy másik alakzatot. Érdekes ábrák tudnak így kialakulni... Figyeljünk oda rájuk. → ha esetleg egyszerre több alakzat is ugyanabba az irányba mutat, az nagyon komoly jelcsoportot tud generálni nekünk.
- Ugyanolyan ez, mint a trendek egymásba ágyazottsága.
- Egy nagyobb pl. felfelé menő trend sok kisebb le és felfelé menő trendből alakul ki. → egymásba vannak ágyazva a különböző időszakok, ennek mindig tudatában kell lennünk. Ugyanígy, ahogy ezt már többször végigbeszéltük, az alakzatok is egymásba fonódnak sokszor.
- Emiatt az egymásba ágyazottság miatt, pedig nagyon sokszor észrevehetünk alakzatokat egy trendben vagy egy másik alakzatban, illetve pl. gyertya-alakzatokat az áralakzatokon belül...

Itt van rögtön kezdésként egy már korábban is vizsgált kép:

Egy kissé szabálytalan dupla alj, aminek a közepe valójában egy dupla csúcs...☺

Vagy pl. egymásból kiinduló trendcsatornák, és támasz ellenállás szintek, (csak hogy felidézzük egy kicsit a trendelemzést is) bennük range és az elején meg a végén még egy-egy háromszög is megjelenik.

Korreláció:

Még egy érdekességről mesélnék így az áralakzatok kapcsán, mégha ezt, amiről beszélni fogunk, nem is tekinthetjük igazán szorosan véve alakzatnak, én mégis úgy érzem, itt érdemes megemlíteni zárásként.

Ezek a különböző devizapárok, illetve bizonyos esetben, akár devizák és nyersanyagok között fennálló korrelációk.

Mit is takar a korreláció?

Bizonyos devizapárok vagy nyersanyagok, nagyon nagyfokú korrelálást (egymáshoz igazított mozgást) mutatnak.

A korrelációnak két fajtája van. A pozitív és a negatív korreláció.

Mindig olyan korrelációkat keressünk ahol + / - 80% feletti a korrelálás, de a legideálisabbak azok, ahol ez + / - 90% feletti.

A negatív korrelációt úgy kell elképzelnünk, mintha a sinus-cosinus függvény nem lenne elcsúszva egymással szemben. → amikor pár egyik tagja lefelé megy, akkor a másik az felfelé, és viszont.

Legfontosabb ilyen negatívan korreláló páryaink a következők:

- EUR/USD – USD/CHF → - 90% felett
- USD/CAD – OLAJ → ~ - 80%
- USD/CAD – AUD/USD → ~ - 80%
- USD/CAD – NZD/USD → ~ - 80%

A pozitív korreláció ezzel szemben azt jelenti, hogy a két instrumentum egy irányba tart.

Legfontosabb pozitív korrelánsaink:

- AUD/USD – NZD/USD → ~ +80 %
- AUD/USD – OLAJ → ~ +80 %
- NZD/USD – OLAJ → ~ +80 %

És hogy miért is olyan jó nekünk ez a korreláció?

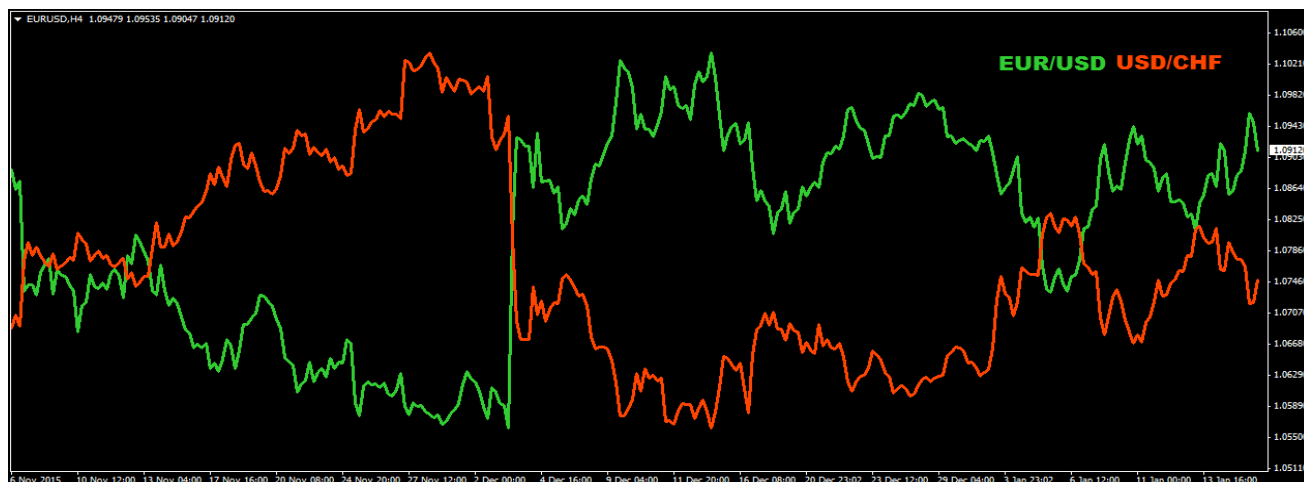
Egyszerű...

- Ha az egyik instrumentumon beszállási jelet találunk, akkor rögtön utána megéri megnézni a párját is, hisz nagy valószínűséggel, itt is jelre fogunk akadni...

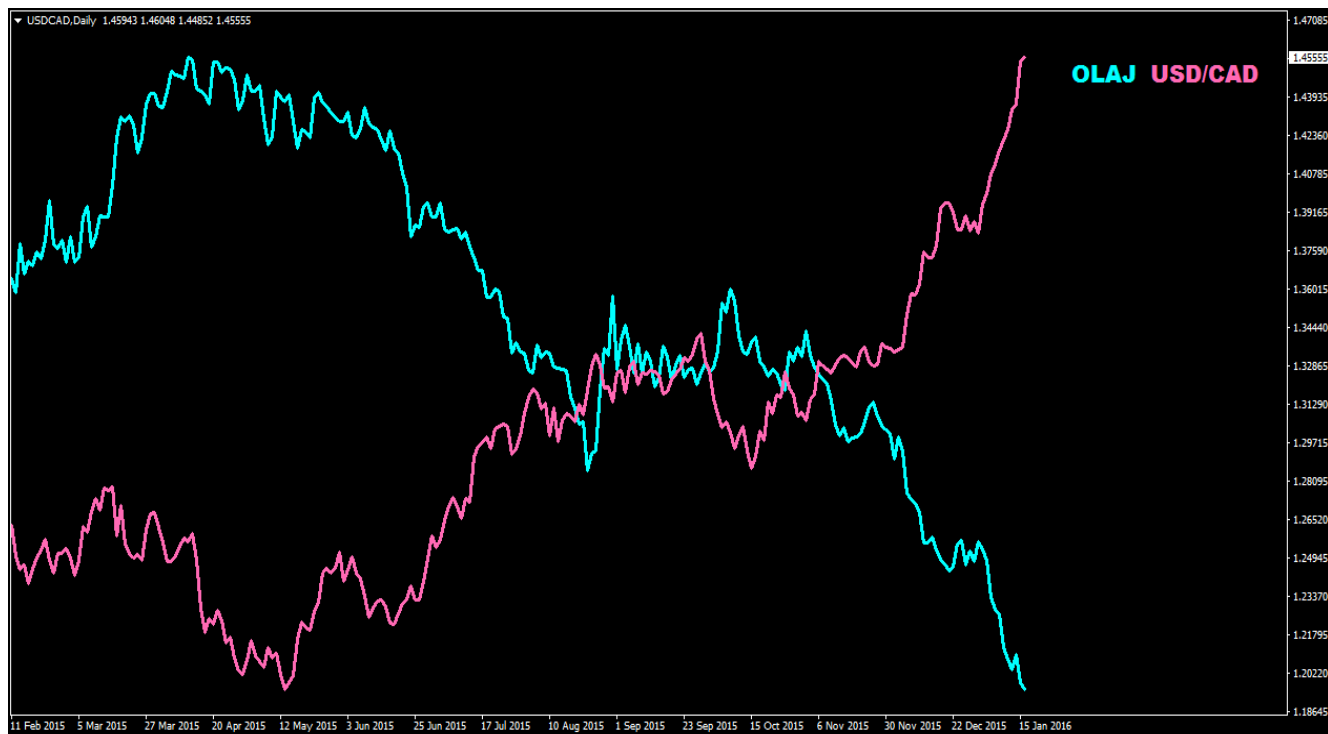
Nézzük meg most ezt képekben is:

EUR/USD – USD/CHF

Itt a görbéket egymásra helyeztem a grafikonon. Így még szembe ötlőbb az együtt mozgás...

USD/CAD – OLAJ

A következő kép az egy pozitív korrelációt fog bemutatni az AUD/USD és az NZD/USD között.

Zárásként pedig nézzük meg a nyersanyag valuták együttjárását.

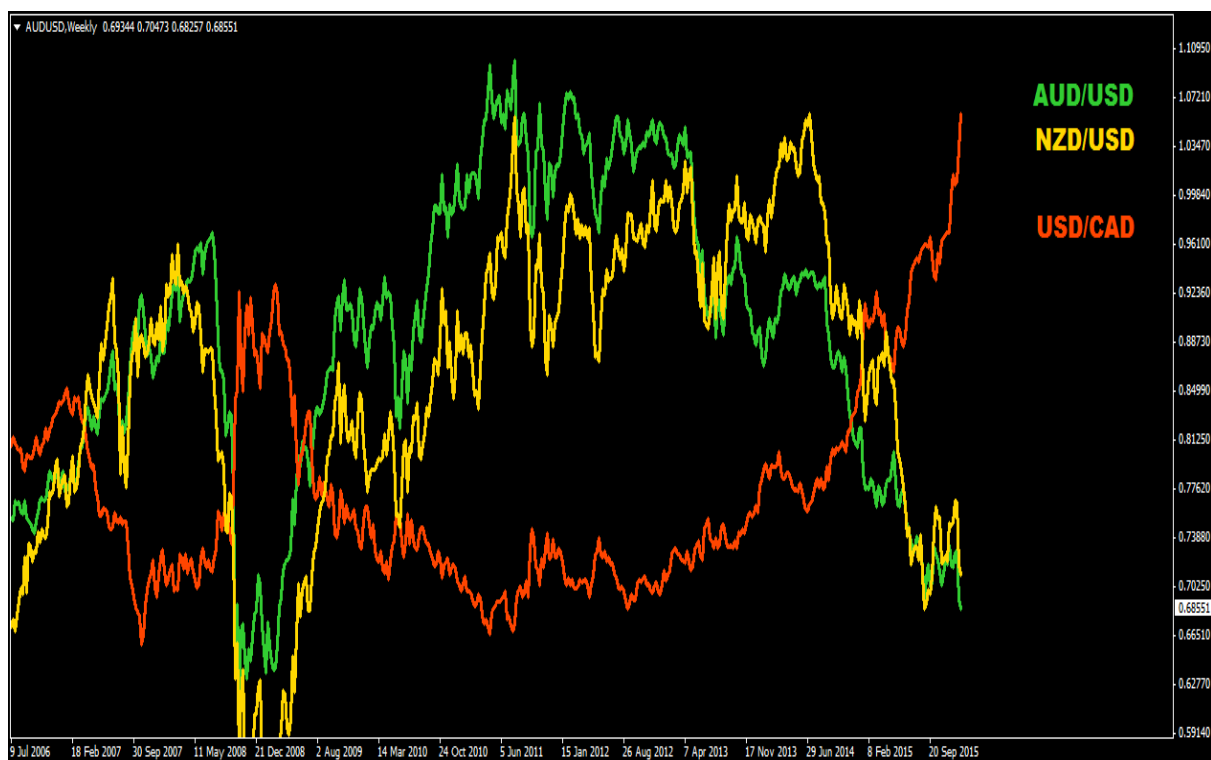
Nyersanyag valutáknak hívjuk a:

- Kanadai dollárt (CAD) → amit az olaj befolyásol leginkább
- Ausztrál dollárt (AUD) → amit a nemesfémek határozzák meg leginkább
- Új-Zélandi dollárt (NZD) → ami pedig a tejipartól függ legjobban
- Norvég korona (NOK) → ez is az olajtól függ legjobban (de ezt klasszikusan nem szoktuk nyersanyag valutának nevezni, csak az első hármat...)

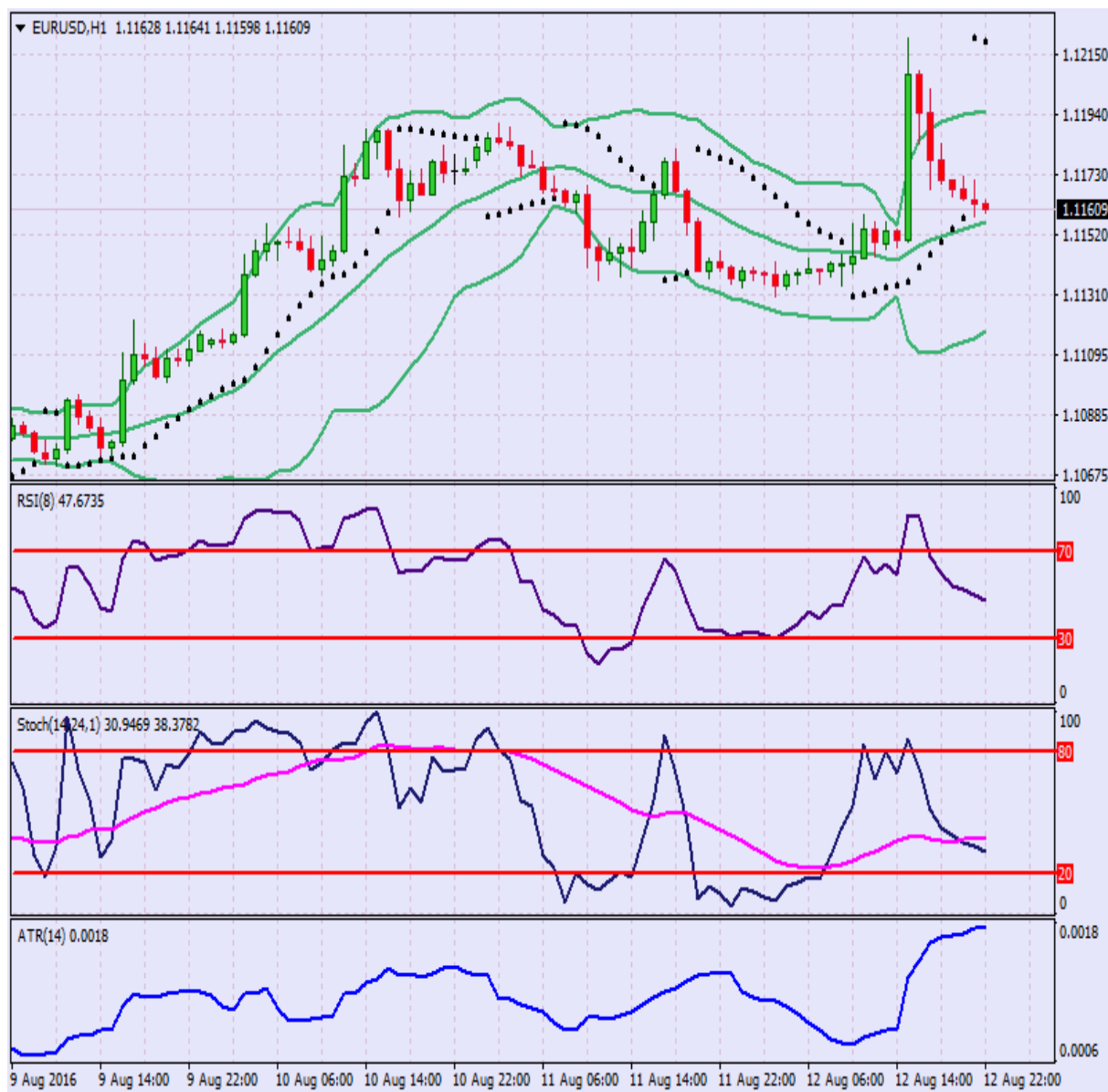
Itt most egy hármas grafikont nézünk, ahol a különböző párok 80% körüli korrelációt mutatnak.

Ahogy az elején írtam, az AUD és az NZD pozitívak egymással szemben és velük megy szembe a CAD.

(Ebbe a képbe belerakhattam volna negyedikként az olajat is, de azt már vizuálisan egy kicsit túl soknak éreztem... de akinek még nem fáradt a szeme, az képzelje oda az AUD és az NZD mellé velük egy irányba őt is harmadikként, szembe mindhárman a CAD-al.)

INDIKÁTOROK

Az indikátorok két fő fajtája:

- Piaci indikátorok:
 - A gazdasági környezetet figyeli és a gazdasági adatok alapján „jósol”. Megmutatja azt, hogy kiegyensúlyozott gazdasági környezetben merre kellene mozognia az árnak.
- Technikai indikátorok:
 - A múltbéli árfolyam adatokat használja, azokból következtet a jövőbeni mozgásokra. Megmutatja azt, hogy az ár valójában merre mozog. Számunkra a devizapiacra inkább ezek nyújtanak használható, pontos információt.

Indikátor szabályok:

- Nagyon sokféle indikátor van, több 100 féle.
- Az indikátorok folyamatosan fejlődnek, mindig újak és újak jelennek meg a piacon.
- Viszont az előbbi pont ellenére, én inkább azt mondom, hogy a régebbi indikátorok a jobbak, egyszerűen, mert azokat többen használják, így jobban működik az önbeteljesítő mivoltuk.
- Használhatunk egyszerre több indikátort, de csak annyit, amennyi közt még nem veszik el a leglényegesebb információ, az ár!
- Egymást jól kiegészítő, segítő indikátorokat használjunk. Két, egy csoportba tartozó indikátor esetlegesen eltérő idejű jelzései megtéveszthetnek minket. Az egyik esetleg érzékenyebb és ezért hamarabb ad jelet, mint a másik kevésbé érzékeny. (Pl.: CCI vs RSI)
- Ne használjunk „csak” indikátorokat. Ezek megerősítésül szolgáljanak nekünk a trendelemzéshez és az áralakzatokhoz.
- Az indikátorokat, mindig az árral együtt használjuk, elvégre az indikátorok az árból képzett függvények. Önállóan nem igazán lehet őket értelmezni.
- Előfordul, hogy az indikátor és a trendelemzés vagy az ár-alakzat ellentétes jelet ad. Ilyenkor elbizonytalanodott a piac, ne kössük be feltétlenül azt a pozíciót, de

figyeljünk, mert a divergenciák, mindig valaminek – általában valamilyen kitörésnek – az előjelei.

- Az indikátoroknak 3 fő funkciója van, ezeket használjuk ki, ne akarjuk őket többnek látni, mint amik!
 - figyelmeztetés
 - más technikai elemek megerősítése
 - előrejelzés
- Ismerjük ki jól, hogy melyik indikátor mikor alkalmazható, és mikor nem. (pl. az egyik csak trendben működik, a másik oldalazásban...stb.)

Az indikátorok periódusszáma:

- Minél kisebb a periódusszám, az indikátor annál érzékenyebb. Kevesebbet késik a jeladással. Épp emiatt több jelet ad, de azok valamivel kevésbé megbízhatóak.
- Minél nagyobb a periódusszám, az indikátor annál kevésbé érzékeny. Többet késik a jeladással. Épp emiatt kevesebb jelet ad, de azok jobban megbízhatóak.
- Minden devizapáron, vagy időtávon mások lehetnek a legoptimálisabban működő periódusszámok. Mindig van egy leggyakrabban használt, alapvetően mindenhová megfelelő periódusszám, de a professzionális kereskedés miatt, megéri a számokat a saját igényeinkhez alakítani!

Az indikátorok fajtái:

Az indikátoroknak 4 fő csoportja van:

- Momentum (vezető) indikátorok → Stochastic, Momentum, ADX, RSI, CCI
- Volatilitás indikátorok → BB, ATR
- Trendkövető (késő) indikátorok → Mozgó átlagok, MACD
- Money-flow (pénzáram) indikátorok → OBV
- + vannak speciális „indikátorok”, azaz nem is igazán indikátorok, hanem úgynevezett matematikai rajzeszközök. Ezek a legrégebbiek, mégis ezeket használják legkevesebben... De személy szerint ezeket tartom a legjobbaknak → Pivot Points, Fibonacci retracement...

A fenti csoportokból kettőt emelnék ki kicsit részletesebben. Az indikátorok nagyrészt, ez a két csoport adja.

A momentum (vezető) indikátorok:

Ha indikátorokat használunk, én leginkább ezeket ajánlom a matematikai rajzeszközök után. Meg kell ismerni őket, tesztelni kell őket a gyakorlatban, hogy az ember helyesen lássa meg a jeleiket, és ne dőljön be minden fals riasztásnak, de ha „összecsiszolódik” velük az ember, akkor nagy segítséget tudnak nyújtani.

A momentum indikátorokat nem önmagukban az árakból, hanem az árak változásából szerkesztjük.

Nagy előnyük, hogy a piaci folyamatokat azokkal egyidőben, vagy akár még előre is képesek jelezni. Épp emiatt sokan jobban szeretik ezeket az indikátorokat alkalmazni a ki és beszállási pontok meghatározására.

Jóval több jelet adnak, mint a trendkövető indikátorok, de figyelni kell náluk a gyakori fals jelekre is.

A fő hibájuk az, hogy jobban használhatóak oldalazásban, vagy gyenge trendben, mint erős trendben, hisz egyik legfontosabb feladatuk, hogy az oldalazásból való kitörést jelezzék.

Erős trendben hajlamosak fals jelzésekre.

Ezenkívül a korai és sok jelben benne van a nagyobb kockázat is. Minél több, és minél korábbiak a jelek, annál nagyobb esélye van a téves riasztásoknak.

A trendkövető (késő) indikátorok:

Ezeket az indikátorokat az árakra vonatkozó visszamenőleges adatokból képezzük, ezért késnek mindig a jelzéseik az árakhoz képest.

A trendkövető indikátorok nem működnek jól oldalazó piacon!

Igazán jól csak trendben lehet őket használni.

Nagy előnyük, hogyha jól „elkapják” a trendet, akkor abban benne is maradnak a fordulásáig általában. Nem adnak olyan sok jelet, de a jeleik igen megbízhatóak.

Fő hátrányuk az, hogy a jelek, amiket adnak, azok késnek, vagyis a piaci folyamatokat megkésve követik. Tehát a jel amit adnak, az a valódi beszállási pont után jelenik csak meg!

Én személy szerint ritkán használom ezeket az indikátorokat, a magam részéről inkább arra szeretek „játszani”, hogy benne legyek az egész trendben, ne késve lépjek bele és késve szálljak ki...

Az indikátorok típusai:

4 fő momentumot szoktunk elkülöníteni az indikátorokban:

- Az indikátornak van középvonala:

A középvonalas indikátorok egy középvonal alatt és felett ingadoznak.

Ha valaki utánajár, ilyen pl. a MACD hisztogramm

- Az indikátor szalag jellegű:

A szalagos indikátoroknál optimális esetben az árfolyam mindig a szalagon belül marad, az érintési pontok tudnak nekünk ki és beszállási pontokat generálni.

Erre fogunk példát látni, a Bollinger szalagokat (BB)

- Az indikátor extrém szintekkel rendelkezik:

Ezek segítenek minket a túlvett vagy túladdott szintek meghatározásában. Legfontosabb ezeknél az indikátoroknál ezeknek a bizonyos extrém szinteknek nem az elérése, hanem az újrakeresztése.

Ilyen pl: a Stochastic Oscillator, a Commodity Channel Index (CCI) vagy az RSI

- Az indikátor overlay vagy underlay:

Ez azt jelenti, hogy vannak olyan indikátorok, amik magán a grafikonon jelennek meg. Ezek rajta fekszenek az árfolyamon tehát overlay indikátorok.

Ilyenek pl a Fibonacci szintek, a BB, a mozgóátlagok, vagy a Parabolic SAR indikátor.

Ezzel szemben vannak olyan indikátorok is, amik a grafikon alatt jelennek meg egy külön indikátor ablakban. Ezek az underlay indikátorok. Ilyenek pl.: az ADX, a Stochastic, a Momentum indikátor. Átlagban ezek a fajta indikátorok vannak többségben.

Bollinger Szalagok (Bollinger Bands – BB)

A volatilitást mérő indikátorok csoportjába tartozik.

A módszer lényege, hogy az indikátor függvénye kiszámít egy sima mozgó átlagot (SMA) → ez lesz majd a középső vonala a szalagnak. Majd pedig berajzolja az egyenlő távolságra lévő alsó és felső szalagot, melyek nem mások, mint az SMA eltolása az árfolyam volatilitásával (változékonyságával). Minél kisebb tehát egy devizapár volatilitása (minél inkább oldalazik), annál szűkebbek lesznek a szalagok, és minél nagyobb a volatilitás (minél inkább trendel), annál távolabb esnek egymástól a szalagok.

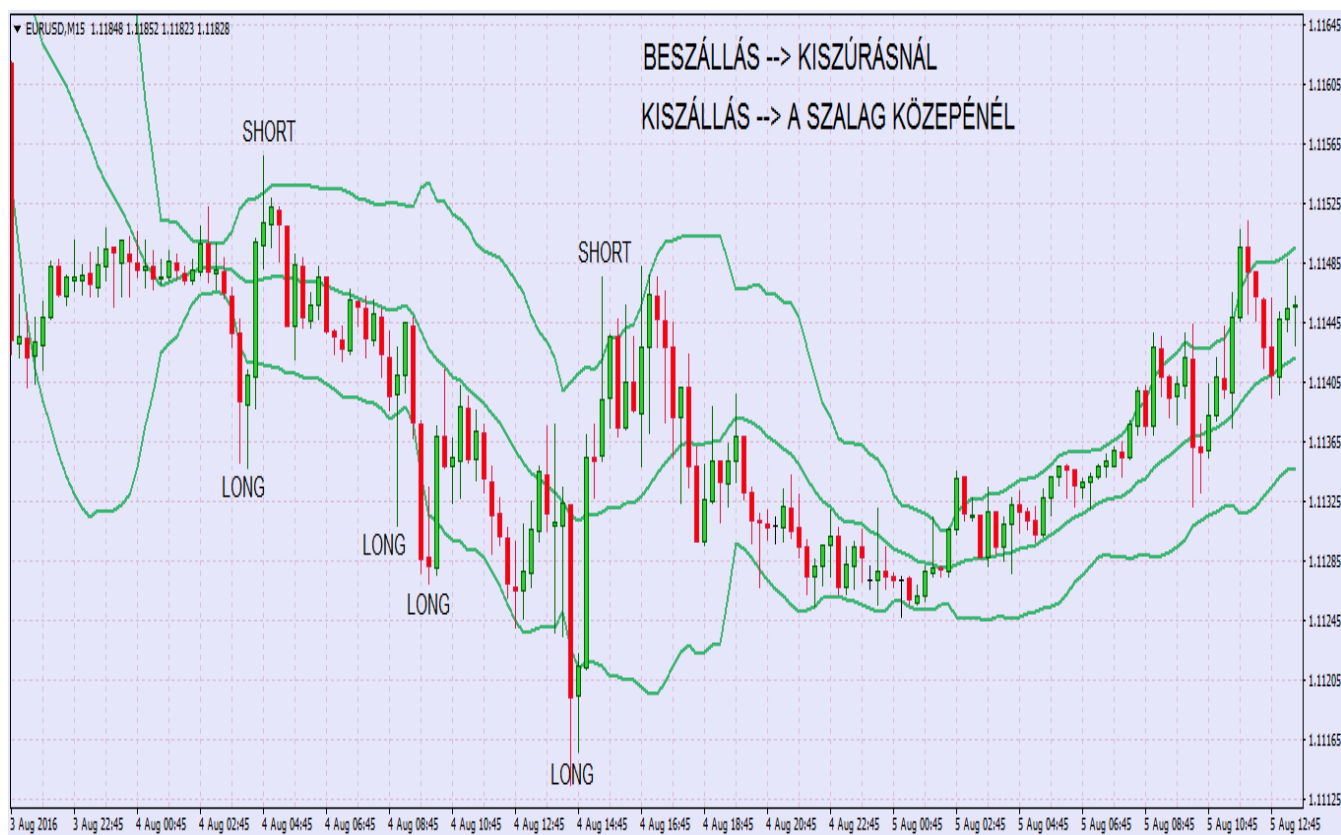
Periódusszáma:

Szinte mindig a: **20, 2** –es periódust érdemes választani.

Ebből a 20 az a Sima Mozgó Átlag a 2 pedig az eltérés.

Jelzései, használata:

- Ha BB beszűkül, akkor volatilitás csökkenés van (elbizonytalanodás, oldalazás), → utána élesebb ármozgás várható.
- Ha BB kiszélesedik, akkor nő a volatilitás, tehát trendel az árfolyam.
- Az árfolyam általában a két szalag közt mozog fel-le.
- Mindhárom szalagnak van támasz / ellenállás jellege.
- Ha az ár a szalagokon kívülre megy, akkor a jelenlegi trend folytatása várható.
- Ha sokáig a szalagokon kívül tartózkodik, akkor erős trend van érvényben.
- Én leggyakrabban 5-15 perces charton való kereskedésre használom a BB-t. Rövid, pár perces mini trendeket lehet vele legkönnyebben megfogni. Kifejezetten jó indikátor tehát akkor, ha az ember szeret skalpolni.

BB skalp jelzések EUR/USD 5 perces charton

- Beszállópontok: pl. mindig a szalagokból való kiszúráskor.
- Zárás a középső szalag elérésekor.

Parabolic SAR (Stop And Reversal)

A következőben tanult 2 indikátorunk, az ADX, és a Parabolic SAR kifejlesztése Welles Wilder nevéhez fűződik, akinek még az egyik legközismertebb indikátort, az RSI-t is köszönhetjük. Az indikátor kitalálója alapvetően árutőzsdei termékekkel kereskedett, így számára teljesen egyértelmű volt, hogy folyamatosan nyitott pozícióban legyen, legyen az akár LONG, akár SHORT pozíció, épp ezért a Parabolic a befektetőnek folyamatosan kereskedési jelzéseket ad. A hatékony kereskedési stratégiát követő befektető azonban az indikátornak csak a fennálló trenddel egyező irányú jelzéseit veszi figyelembe

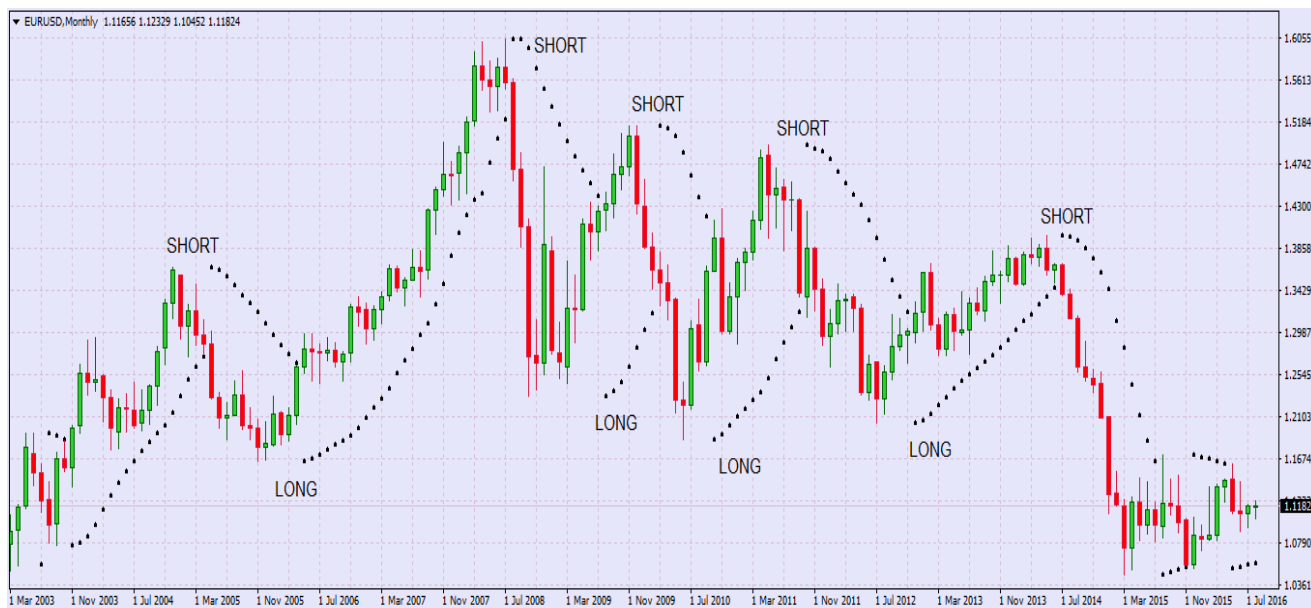
A Parabolic SAR az egyik legjobban használható indikátorunk. Nem annyira a vételi és eladási jelei a fontosak, hanem pl nagyon jól használható stop-loss szintek kijelölésére is.

Az indikátor használata nagyon egyszerű. Ha a Parabolic pontok az árfolyam alá kerülnek, akkor vételi jelzést kapunk, ha a pontok viszont átváltanak az árfolyam fölé, akkor eladási jelünk van. Lényeg, hogy az átcapásokra figyeljünk.

Mindig figyeljünk oda arra, hogy a Parabolic alapvetően csak trend esetén használható jól, range-ben, oldalazó piacon össze-vissza jeleket fog adni!!

Stop-lossként pedig úgy használható, hogy mindig az előző ponthoz helyezzük a stop-lossst. (Tehát a trendváltás második pontjától használható optimálisan.)

Periódusán nem kell változtatni, az MT4 platformon kijelölt 0,02-es lépésköz és a 0,2-es maximum, jó beállítás.

Parabolic SAR eladási és vételi jelek EUR/USD havi grafikonon

Average Directional Movement Index (ADX)

Az ADX indikátor a trend erősségét méri, függetlenül attól, hogy emelkedő vagy csökkenő trend uralkodik-e a piacon. Minden kereskedő számára fontos meghatározni, hogy a piac trendel-e vagy sem, illetve milyen erősségű a fennálló trend, hiszen a kereskedésünk célja, hogy elkapjuk a trendet, és jó irányba meglovagoljuk azt. A trendek azonosítása alapvetően determinálja kereskedési stratégiánkat, valamint azt is, hogy milyen indikátorok használatával támogatjuk meg a befektetői döntéshozatalt.

Az ADX hivatalosan 3 különböző vonalból áll. Ezek a +DI a -DI és az ADX vonalak.

Lehetne hosszasan ecsetelni, hogy melyik vonal mit jelöl, de most legyen mégis elég annyi, hogy a Directional Movement-ek (+DM és -DM) mozgását, amelyből magát az ADX vonalat képezzük, az határozza meg, hogy a mai (mostani periódus) kereskedési ársávja mennyire lóg ki az előző időszak kereskedési ársávjából.

Sokan használják összességében a vonalakat, én mégis inkább azt javaslom, hogy ne a hagyományos formában használjuk az indikátort. Ha változtatunk a beállításokon, akkor tapasztalataim szerint lényegesen ritkább, viszont jóval pontosabb jeleket fogunk kapni.

A +DI az emelkedő trend erősségét méri a -DI, pedig a csökkenő trend erősségét. Az ADX indikátort, ami a trend erősségét méri, függetlenül attól, hogy emelkedő vagy eső trendről van e szó, a +DI és a -DI különbségéből képezzük, jellemzően 14-es periódussal használják.

Az ADX indikátor 0 és 100 közötti értéket vehet fel, de a 70 fölötti szint elérése igen ritka. A klasszikus használat szerint a 20 fölötti érték esetén trendelő piacról beszélünk, és a szint elérését jó beszállási pontnak tekinthetjük, míg a 40 fölötti érték esetén már nem árt a fordulás jeleket és a kiszállási lehetőségeket figyelni, bár erősen trendelő instrumentumok esetén sokáig a 40-es szint felett tanyázhat az indikátor. A 0 és 20 pont közötti tartományban sávós, irány nélküli kereskedésről beszélünk. Jobb ilyenkor távol maradni ezektől az instrumentumoktól.

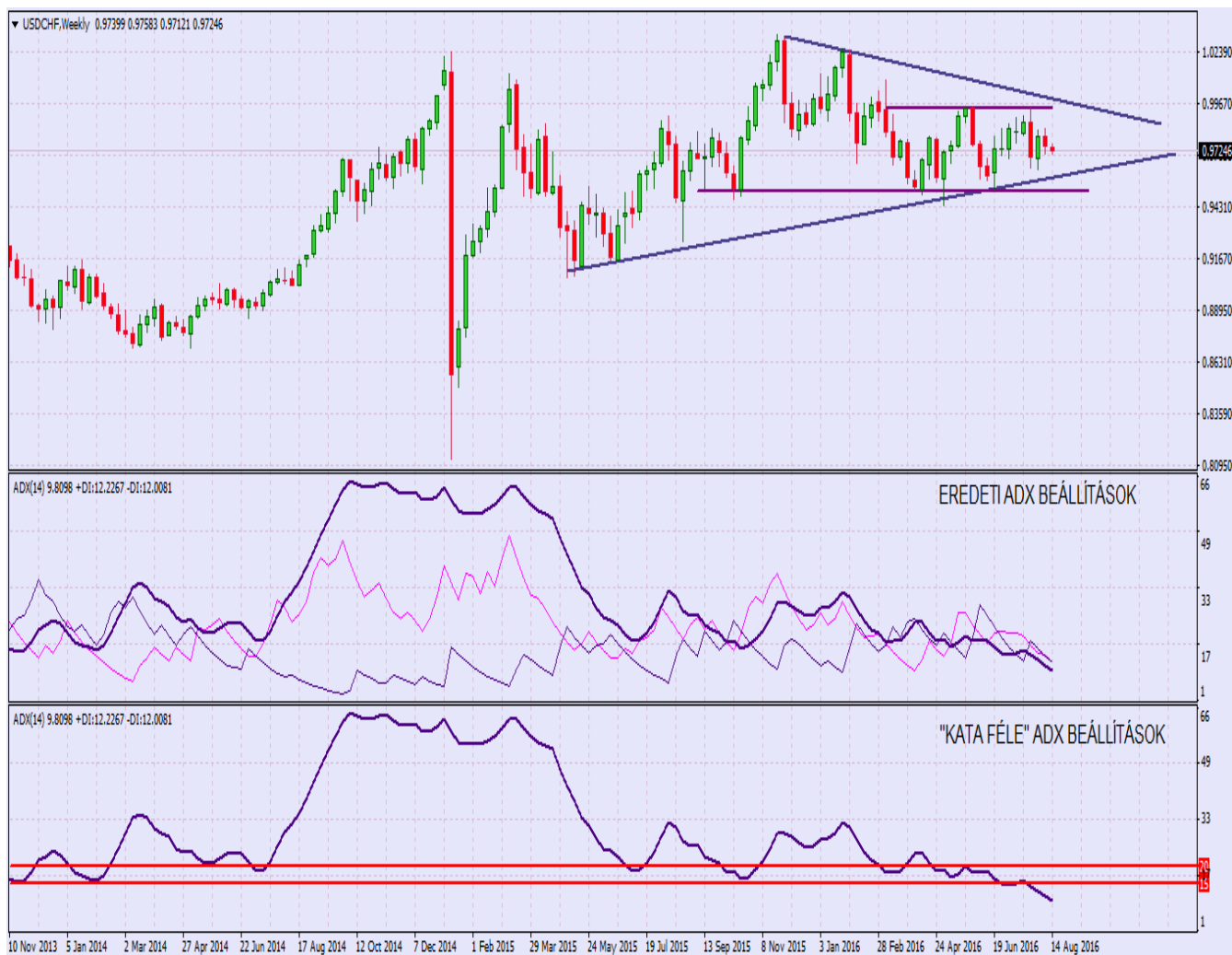
Ez a hagyományos beállítása az ADX-nek. Az én javaslatom szerinti beállítások:

- A +DI és a -DI vonalakat töröljük, azokra nem lesz szükségünk csak főlegesen generálnak nekünk rengeteg plusz és gyakran fals jeleket. Maradjon meg egyedüli vonalként az ADX.
- Jelöljük ki nevezetes szintnek a 15-öt is. Így amikor az alá kerül az ár, akkor már szinte biztosra vehetjük a nagyon közeli kitörés időpontját.
- A periódust hagyjuk 14-en, de megérheti a 8-as periódust is kipróbálni, én sokszor azt szoktam használni.

Jelek, amikre figyelniünk kell:

- Ha ADX eléri, sőt ha megközelíti (20 alá kerül) a 15-öt, akkor az ár várhatóan el fog „szállni”, ki fog törni valamerre. Háromszögeknél és oldalazásnál ez nagy segítség lehet.
- Ha eléri az 50-et, akkor kezdjük el figyelni, mert nagyon erősen trendel már az ár, aminek előbb utóbb vége fog szakadni (itt általában már inkább előbb...☺)
- Ha eléri a 80-at, akkor pedig legkésőbb ott zárjuk a pozíciót, mert hamarosan ugyanúgy, mint a 15-nél éles fordulatra kell számítanunk.

Ha valaki ezt soknak találja, akkor hagyja csak meg a 15-ös szintet, mert ez legjelentősebb mind közül. De arra azért figyeljen! Én nagyon gyakran csak ezt az egy nevezetes szintet, a 15-öt hagyom meg...

Alul látható az egyszerűsített beállítású ADX.

Felül, pedig az ADX eredeti beállításai a +DI és a - DI vonallal együtt

Egy rendhagyó használat az indikátorokra:

- **Stochastic Oscillátor**
- **Average Directional Movement Index (ADX)**
- **Momentum indikátor**

A korábban megtanult indikátorok, mind használhatók jelek megerősítésére önmagukban, vagy akár együttesen is.

Sokan úgy gondolják, hogy az indikátorokat, amiket használnak, azokat minden apró részletében ismerni kell. Én nem osztom feltétlenül ezt a nézetet. Az indikátorok általában

bonyolult függvényeken alapszanak, amiket ember legyen a talpán, aki megtanul. Találkoztam olyannal, aki ismerte ezeket a függvényeket, elméletben pontosan értette, hogy mire is jó az adott indikátor, de végül a gyakorlatban nem tudta használni.

Én annak vagyok a híve, hogy az ember, ha már tőzsdézésre adja a fejét, akkor legyen tisztában azzal, hogy ez egy kreatív szakma, sok kísérletezést és állandó tanulási igényt kell „beáldozni” ahhoz, hogy sikeres legyen. Nekem megvannak a jól bevált, kialakult kereskedési mechanizmusaim, eszközeim... de ez nem jelenti azt, hogy ne keresgélnek, mindig újabb lehetőségeket. → a piac folyamatosan változik, állandóan mozgásban van, mindig új szereplők, új életérzések, új félelmek, új várakozások töltik be...ha valaki megragad ott, hogy van 1 darab jó stratégiája, az lehet, hogy el fog bukni idővel, mert nem alkalmazkodott kellően rugalmasan a piachoz.

Minél rugalmasabbak vagyunk, minél inkább nyitunk az új dolgokra – a tőzsdében inkább áramlatokra – annál nagyobb biztonságban leszünk hosszú távon.

Hogy miért is mondtam el ezeket így az indikátorok kapcsán?

Mert itt nagyon érvényesül ez. Rengeteg indikátor van és kinek ez az 5, kinek az az 5 válik be. Nem lehet tökéletes választást adni egy másik ember kezébe. El lehet mondani, hogy egy bizonyos kereskedő, miket talál a legjobbnak és azokat a választott indikátorokat, hogyan használja.

Ezt tettem én is a fejezet korábbi részében.

Most viszont inkább szeretném azt megmutatni, hogy miként válasszunk magunknak saját módszereket.

Nálam sokszor egyszerre több képernyőn is látható az ár. Nem kell feltétlenül több képernyőnknek lenni, de legyen több ablak, amin a különböző segédeszközeinket látjuk.

Nagyon sokat olvastam annó az indikátorokról, rengeteget megnéztem, rátöltöttem a chartjaimra. Böngésztem őket könyvekben és a neten keresztül, hogy megértem a pontos jelzéseiket, megpróbáltam, hol kisebb, hol nagyobb sikerrel bemagolni a függvényeiket, és az összes elméleti szösszenetüket.

Elárulom...nem voltam túl sikeres...

Végül egy véletlen vezetett rá, erre a sokkal egyszerűbb és könnyen használhatóbb útra. Pont egy elég bonyolult indikátor, a Stochastic Oscillátor mélyebb rejtjelmeit próbáltam felgöngyölíteni, amikor az egyik ismerősöm megjegyezte, hogy „miért szenvedek vele ennyit? A Stochastic egyszerű... ha fent van és elkezd lefelé fittyedni, akkor lemegy az ár, ha meg alul van és elkezd felfelé fittyedni, akkor meg felmegy...” igyekeztem szó szerint idézni...☺

Számomra ez a megjegyzés új távlatokat nyitott. Elkezdtem más szemmel nézni az indikátorokat. Felraktam őket a chartra és csak figyeltem őket. Nem néztem utána az elméleti háttérüknek, a képleteiket végképp hanyagoltam. Ha mesélt valaki valamiről, amit használ, azt megnézegettem szintén, nem az akadémikus, vagy hivatalos használatát, hanem amit a gyakorlati tapasztalatokról mondtak az ismerősök.

Végül, így összeállt bennem egy teljesen új kép. Most is mindig próbálgatok új indikátorokat, tesztelgetem őket. És ha egy idő után gyullad bennem valami fény, hogy ez így vagy úgy használható, vagy jó jeladó a valós kereskedés során, akkor használok, vagy legalábbis elraktározom egy külön ablakba a platformomon, hogy bizonyos nehezebb döntési helyzetekben, hátha épp ez fog majd segíteni.

De az elméleti részeket hanyagolom. Világ életemben tűzbe tettem a kezem a tanulás erejéért, hatékonyságáért, de itt megtanított arra az élet, vagy inkább a piac, hogy vannak olyan szegmensek, ahol a gyakorlati tapasztalat és megfigyelés sokkal hatékonyabb, mint az elmélet...

Csak egy kis kitérő példa, hogy mindenki átérezze, miről is beszélek...

Nagyon érdekelnek a gyógynövények, hiszek a hatásukba, tudom milyen alkaloidák vannak bennük, amik hatnak és tudom, hogy mit mire éri meg alkalmazni. De a nagymamám kiment az erdőbe, meg a mezőre és gyűjtött mindenféle „petrezselymet” ahogy Ő mondta. Nem tudta a nevüket, azt a szót hogy alkaloida, szerintem nem is hallotta. De ha bajom volt, akkor volt valami szárított „petrezselyme”, amit elkészített teának, borogatásnak és én jobban lettem. Ma meg beveszek egy gyógyszert, mert hiába ismerem elméletben, hogy mit kéne alkalmaznom, nem tudom, hogy hol terem, honnan szedjem össze, és egyszerűen nincsenek készleteim, nincs szép szóval mondva empirikus tapasztalatom a dologról... → melyik tudás ér többet ebben a példában?

Térjünk vissza a kiinduló indikátor stratégiánkhoz. És használjuk ezeket a roppant egyszerű két mondatba megfogalmazható tapasztalati megfigyeléseken alapuló szabályokat, hogy jeleket kapjunk a kereskedésünkhöz.

Helyezzük az ár alá a 3 indikátort.

- ADX (14-es periódusú legyen, a korábban már leírt beállításokkal)
- Stochastic Oscillator (slow stochastic: 5,3,3 periódussal)
- Momentum (14-es periódussal)

Ha mindhárom jelet ad, akkor az nagyon biztos kötési pont, akkor lépünk nyugodtan. Ha csak valamelyik ad jelet, de más technikai elem erősíti, akkor is léphetünk.

Jelek amiket figyelünk:

- ADX :15-ös szint alá ért, majd onnan megindul felfelé. → trend indul valamerre
- Stochastic: ha fent van és elkezd lefelé fordulni, akkor lemegy az ár, ha meg alul van és elkezd felfelé fordulni, akkor meg felmegy az ár.
- Momentum: tekintsük úgy, mint egy vonalgrafikont. Kössük össze a völgyeket, csúcsoakat, használjunk trendvonalakat. Ha ezek a trendvonalaink áttörnek, akkor valami történt a forgalommal a piacon és ez nagyobb mozgásokat generál. Ha áttör a csökkenő trendvonalunk, akkor az ár általában felmegy, ha letörik a növekvő trendvonalunk, akkor pedig lefelé.

